TOPLU ŞİİRLER

Furuğ Ferruhzad

Rüzgâr Bizi Götürecek

Çeviren: Makbule Aras Eivazi

فروغ فرخ زاد

2. baskı

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

RÜZGÂR BİZİ GÖTÜRECEK
Toplu Şiirler

Furuğ Ferruhzad Modern İran şiirinin en önemli şairlerinden biri olan **Furuğ**, 29 Aralık 1934'te Tahran'da asker bir babanın kızı olarak dünyaya geldi. On altı yaşında hiciv yazarı ve aynı zamanda uzak akrabası Perviz Şapur'la evlendi, iki yıl sonra da oğlu Kâmyâr dünyaya geldi. O dönemin koşulları içinde radikal sayılabilecek bir karar alarak 1954'te eşinden boşandı ve mahkeme kararıyla velayeti babasına verilen oğlunu bu tarihten sonra bir daha göremedi. Bu olay, onun hayatının en büyük trajedisine dönüştü. Furuğ birey olma sürecini engelleyen, kimliği ezen, varoluşu zedeleyen her kurala, her duruşa karşı çıkarak şiire sığındı; başkaldırısını şiirle dillendirdi.

İran'ın en büyük açmazlarından biri olan ataerkil sosyal yapı, onun eleştirilerinin odak noktası oldu. Kendi ailesinden ve özellikle babasından başlamak üzere kadın kimliğini hiçe sayan bu ataerkil bakışa karşı çıktı. Şiirin yanı sıra sinema, tiyatro ve resim sanatlarıyla da yakından ilgilendi.

Eşinden ayrılmış, ailesinden kopmuş bir kadın olarak ayakta kalma mücadelesi veren Furuğ, çeşitli gazetelerde editörlük yaptı. 1958'de hayatının ve sanatının seyrini derinden etkileyen yazar ve yönetmen İbrahim Gülistan'la tanıştı. Oyunculuk, senaristlik, kameramanlık, yönetmen yardımcılığı, dublaj, montaj, yaratıcı sinema editörlüğü yaptı. Hem sinema üzerine eğitimler almak hem de dil öğrenmek amacıyla Almanya, İngiltere ve İtalya'da bulundu. 1963'te Almanya'da düzenlenen Oberhausen film festivalinde Ev *Karadır* adlı cüzamlılar hakkındaki belgesel filmiyle birincilik ödülünü aldı. Bu filmin çekimleri sırasında cüzamlılar evinde tanıdığı Hüseyin Mansuri adlı çocuğu evlat edindi.

Tutsak, *Duvar* ve *İsyan* başlıklı üç şiir kitabının ardından şiirinde dönüm noktası kabul edilen *Yeniden Doğuş* adlı kitabı 1963'te yayımlandı. 13 Şubat 1967'de kendisinin kullandığı otomobille geçirdiği kaza sonucunda henüz 32 yaşındayken hayata gözlerini yumdu. Son şiir kitabı *İnanalım Soğuk Mevsimin Başlangıcına* ölümünden sonra yayımlandı.

Bireysel ve toplumsal özgürlükten yana olan Furuğ, yaşamı boyunca her türlü baskıyı yok etmek için mücadele verdi. Topluma egemen olan eril ikiyüzlülüğü, menfaatperestliği, sahte vatanperverliği şiirlerinde, o güne kadar hiç de alışık olunmayan bir söylemle, başkaldırının en güçlü sesiyle dillendirdi.

Yepyeni, kendisinin doğurduğu, isyanla büyüttüğü bir dil yaratan Furuğ, var olan bütün klasik yapıları, başta şiirdeki klasik kalıplar olmak üzere, yıktı; İran edebiyatının en güçlü, en önemli kadın sesi olmayı başardı. Şah dönemi İran'ında yaşanan ekonomik bunalımları, toplumdaki katı gelenekçiliğin yansımalarını gözlemleyerek içinden çıktığı toplumu sağaltma mücadelesi verdi, bunu da yalnız kaleminin gücüyle değil bizzat toplumun her kesiminden insana ulaşmaya çalışarak, devrimci bir cesaretle yaptı ve sesini tüm dünyaya duyurmayı başardı.

Makbule Aras Eivazi 1972'de doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu, aynı fakültede Eski Türk Edebiyatı alanında yüksek lisans yaptı. Farsça öğrendi ve Türk edebiyatının yanı sıra İran edebiyatıyla da ilgilenmeye başladı. *Varlık*, *kitap-lık*, *Notos*, *Virgül*, *Cumhuriyet Kitap*, *Öteki-siz*, *Ç.N.*, *Sıcak Nal*, *Duvar* gibi çeşitli dergilerde deneme, eleştiri, inceleme, çeviri ve öyküleri yayımlandı. Yayımlanan çeviri kitapları: *Yeryüzü Ayetleri*, Furuğ (Can Yayınları, 2008); *Kör Baykuş*, Sâdık Hidâyet, (Kırmızı Yayınları, 2015); *Kış Uykusu*, Goli Taraghi (YKY, 2016); *Top*, Gulam Hüseyin Sâedi (F. Eivazi ile, YKY, 2017); *Bayel Ağıtçıları*, Gulam Hüseyin Sâedi (F. Eivazi ile, YKY, 2017).

Furuğ Ferruhzad'ın
YKY'deki kitapları:

Sadece Ses Kalıcıdır *(1998)*
Rüzgâr Bizi Götürecek *(2019)*

FURUĞ FERRUHZAD

Rüzgâr Bizi Götürecek

Toplu Şiirler

Şiir

Farsça aslından çeviren
Makbule Aras Eivazi

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5353
Şiir - 382

Rüzgâr Bizi Götürecek - Toplu Şiirler / Furuğ Ferruhzad
Özgün adı: Esir – Divar – İsyan – Tevellod-e Diger –
İman Beyaverim be Âgâz-e Fasl-e Serd
Farsça aslından çeviren: Makbule Aras Eivazi

Kitap editörü: Fahri Güllüoğlu
Düzelti: Cennet Türker

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Sayfa tasarımı: Mehmet Ulusel
Grafik uygulama: İlknur Efe

Baskı: Elma Basım Yayın İletişim Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
Tevfikbey Mah. Halkalı Cad. No: 162/7
Küçükçekmece / Istanbul
Tel: 0212 697 30 30
Sertifika No: 12058

1. baskı: Istanbul, Nisan 2019
2. baskı: Istanbul, Haziran 2019
ISBN 978-975-08-4468-3

© Yapı Kredi Kultur Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2018
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kultür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 Istanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İçindekiler

9 • Çevirmenin Önsözü/
Ruhumuzun Tenhasında

Tutsak

23 • Gece ve Heves
25 • Ürkek Alev
27 • Ürkek
28 • Hatıralar
29 • Rüya
31 • Hercai
32 • Tutsak
33 • Öpücük
34 • Yabancı
35 • Hasret
36 • Geride Kalan Bir Anı
37 • Güz
38 • Veda
39 • Acı Hikâye
41 • Kaçış ve Keder
42 • İntikam
44 • Gecenin Devi
46 • İsyan
48 • Şarap ve Kan
50 • Acı Görüşme
52 • Kayıp
54 • Unutulan
56 • Tanınmayan
58 • Gözü Yolda
60 • Kırık Ayna
61 • Davet
62 • Yorgun
64 • Dönüş
65 • Gizli İz
66 • Hasta
67 • Misafir
69 • Benim Sırrım
71 • Genç Kız ve Bahar
73 • Metruk Ev
74 • Bir Gece
76 • Tanrının Karşısında
78 • Ey Yıldızlar
80 • Halka
81 • Hüzün
82 • Taşın Sabrı
85 • Sevmekten
87 • Uyku
88 • Gecede Bir Ses
89 • Deniz Gibi

Duvar

97 • Önsöz Yerine
100 • Günah
101 • Rüya
104 • Acı Ezgi
105 • Kayıp
106 • Hüzünperest
107 • Kurban
109 • Arzu
111 • Suya Dalmak
112 • Aşkın Şafağı
114 • Leylâ'nın Mezarında
115 • İtiraf
116 • Bir Günün Anısı
117 • Dalga
118 • Heves
119 • Yalnızlığın Hüznü
121 • Geceleyin Bir Hikâye
123 • Hayal Kırıklığı
124 • Hüzün Çiçeği
126 • Cevap
128 • Duvar
130 • Mücadele
132 • Küskünlük
133 • Susuz

135 • Korku
136 • Gölgeler Dünyası

İsyan

141 • Önsöz Yerine
145 • Kulluk
161 • Tanrılık
165 • Tanrı'nın İsyanı
167 • Senin İçin Bir Şiir
169 • Boş
170 • Vakit Geç
172 • Ses
174 • Düş Kristalleri
175 • Karanlık
176 • Düğüm
178 • Geri Dönüş
180 • Uzak Yoldan
181 • Yoldan Geçen
182 • Güzellik Şarkısı
183 • Delilik
185 • Sonraları
187 • Hayat

Yeniden Doğuş

197 • O Günler
201 • Geçiş
203 • Güneş Oluyor
205 • Toprağın Üstünde
207 • Yolculuk Şiiri
208 • Rüzgâr Bizi Götürecek
209 • Gazel
210 • Yazın Yeşil Sularında
212 • Karanlığın Ortasında
214 • Bağışlayın Onu
215 • İdrak
217 • Kavuşma
219 • Âşıkane
222 • Soru
223 • Sınır Duvarları
226 • Cuma
227 • Kurmalı Bebek
229 • Ayın Yalnızlığı
230 • Benim Sevgilim
232 • Gecenin Soğuk Caddelerinde
234 • Sonsuz Günbatımı
237 • Bataklık
239 • Yeryüzü Âyetleri
243 • Hediye
244 • Gecede Görüşme
249 • Yeşil Evham
252 • Çift
253 • Bahçenin Fethi
255 • Kırmızı Gül
256 • Bir Gün Annesi Ali'ye Dedi Ki
263 • Kuş Sadece Bir Kuştu
264 • Ey Taşı Toprağı Altın Vatan
269 • Yeniden Merhaba Diyeceğim Güneşe
270 • Ben Senden Ölürdüm
272 • Yeniden Doğuş

İnanalım Soğuk Mevsimin Başlangıcına

277 • İnanalım Soğuk Mevsimin Başlangıcına
286 • Senden Sonra Ey Yedi Yaş
289 • Pencere
292 • İçim Acıyor Bahçeye
296 • Hiç Kimseye Benzemeyen Kimse
300 • Yalnız Sestir Kalan
302 • Kuş Ölümlüdür

Furuğ'a Ağıtlar

305 • Mersiye
307 • Bir Çiy Tanesi ve Âh
309 • Yazık Oldu Sana Ey Furuğ

Rüzgâr Bizi Götürecek

Çevirmenin Önsözü

Ruhumuzun Tenhasında

Bu topraklardaki maceramız doğu ile batı arasında sürüklenip durdukça bizim beğenimiz de hep yeniden şekillenmiş, zamanın ruhu insanın algısını da belirliyor çünkü. Yüzyıllarca şairlerimizin başını döndürmüş İran edebiyatı hayranlık öznesi olmaktan çıkarken yerini Avrupa'ya bırakmış. Bütün bu değişim beraberinde bir uzaklığı getirdiği içindir ki coğrafi olarak bunca yakınlığa rağmen çok da tanımadığımız bir ülke olup çıkmış İran. Bu ihmalkârlığın bütün Ortadoğu ülkeleri için söz konusu olduğunu söylemek mümkün. İran edebiyatıyla yakından ilgilenmemdeki temel nedenlerden biri, beni derinden etkileyen bu zengin kültüre dair bir ilgi ve sevgi oluşturmak; bambaşka renklerle, kokularla hayat bulmuş bu edebiyata yeni bir pencere açabilmek arzusudur.

İran edebiyatında klasiklerden sonra beni en çok etkileyen ve çeviri maceramın başlamasına neden olan şairdir Furuğ. Onun İstanbul'a mektuplar gönderdiğini öğrendiğimde garip bir heyecan uyanmıştı içimde. Sevgili Onat Kutlar'la beraber Furuğ şiirlerini ilk kez Türkçeye çeviren Celâl Hosrovşahi'ye yazılmış mektuplar... Tanımsız geçmiş zamanlardan çıkıp gelen bir tanıdık rüzgâr kokusuyla sarsılmıştım. "Rüzgâr Bizi Götürecek" diyordu Furuğ. Rüzgâr beni hayatımın değişik dönemlerinde Furuğ'a, İran'a savurdu durdu. Ve nihayetinde Furuğ'un bütün şiirlerini çevirmiş olmanın mutluluğu içinde bu önsözü yazarken buldum kendimi.

Furuğ'un Öyküsü adlı o güzel kitabında Celâl Hosrovşahi Furuğ'u şöyle anlatır:

> "Furuğ hayat doluydu, ondaki canlılıktan keyiflenirdim. Çevresindeki her şey onda merak duygusu uyandırırdı. İnsanları ve doğayı severdi, denize ise âşıktı... Gülerken tüm yüzü ve gövdesiyle gülerdi. Gülüşü

> içten, yürektendi. Ağlaması da. Hep aynanın önünde ağlardı. Bir şeye üzüldüğünde, bunaldığında gider aynasını alır ve ona bakarak ağlardı."

Aynada ağlayan o isyankâr kadın "Yeşil Evham" şiirinde de dillendirecektir bunu:

> *bütün gün ağlıyordum aynada*
> *bahar penceremi*
> *ağaçların yeşil evhamına bırakmıştı.*

Modern İran şiiri dendiğinde ilk akla gelen isimlerden biri olan Furuğ Ferruhzad'ın, Türkiye'de bunca tanınmasına hem şaşırdım hem sevindim bugüne dek. İran hakkında çok fikri olmayan ya da başka bir İranlı şairin adını bilmeyen pek çok kişi Furuğ'u tanıyor, şiirlerini biliyordu. Bu ilginin kaynağında ne vardı? Yalnızca şiiri mi yaratmıştı bu coşkulu merakı, sevgiyi hatta aşkı? Sanırım bu sevgi dolu ilginin oluşmasında sarsıcı hayat hikâyesinin ve devrimci kimliğinin de büyük payı vardı.

İran'da da benzer bir aşk hâlesiyle çevrilidir Furuğ'un etrafı. Nima Yuşic, Mehdi Ehevan Salis, Ahmed Şamlu, Sohrab Sepehri gibi Modern İran şiirinin devleri arasında ama hepsinden bambaşka bir yerdedir. Meşrutiyete kadarki İran edebiyatına bakıldığında eril bir kimlikle karşılaşılır. Klasik İran şiiri diyebileceğimiz bu şiirde, sözü edilen sevgilinin cinsel kimliğinin *özenli bir belirsizlikle* çizildiği hatta çoğunlukla da bu sevgilinin bir kadından çok bir erkeğe özgü nitelikler taşıdığı görülür.

Yirminci yüzyıl başına, Meşrutiyete gelindiğinde bu eril edebi kimlik varlığını sürdürür ancak Pervin İ'tisami, biçimce klasik yapıda içeriksel olaraksa kadının sesini görünür kılmaya çabalayan bir şair olarak çıkar ortaya. Bu eril yapıyı sarsmaya çalışan İ'tisami'nin yine de bütünüyle bir devrim yaratabildiğini söyleyemeyiz. İran şiirinde eril kimliği yıkma devrimini görmek için 1950'lere gelinmesi gerekir. 1934 doğumlu Furuğ, ilk şiirlerini 14-15 yaşlarında yazmaya başlar ve yukarıda sözü edilen modern İran şairlerinden kurulu masada, kendine yer açmak için onların arasına sıkışmak yerine masaya çıkmayı tercih eder.

Furuğ ışık anlamına geliyor Farsçada ve Doğu'nun meşhur *Sem ü Pervane* mesnevisindeki mumun, gece kelebeklerini etrafı-

na çekmesi gibi Furuğ da milyonlarca okuru şiirine ve kendisine çekmiştir, çekmeye de devam etmektedir. İran tarihinin en önemli kadınıdır Furuğ.

Hayatının ve şiirinin her aşamasında birbirinden farklı, birbirinden cesur hamlelerle çıkar karşımıza. Annesi, ablası, erkek kardeşi ona dair anılarında Furuğ'un kendi isteği dışında bir şeye zorlandığında gösterdiği tepkilerin hırçınlığına dikkat çekerler, otorite karşısında isyankâr ruhunun nasıl da azap çektiğini anlatırlar. Özgürlüğünün ihlali, kendi varlığının görmezden gelinmesi çıldırtır onu ve asker bir babanın otoriter tavırları karşısında bir mektubunda kendisinin ifadesiyle söylersek "Ne gülebilen, ne de konuşabilen, hiçbir varlık gösteremeden bir köşeye oturup büzülen biri"ne dönüşür. Belki de bu varoluşunu bir türlü gerçekleştirememe, gidip gelip babanın mesafeli duruşuna çarpma ve dağılma haline daha fazla tahammül gösteremeyeceğini anlamaya başladığında henüz 16-17 yaşındadır Furuğ. İçinde yaşadığı evi ve o evdeki yaşamı sonraları "İçim Acıyor Bahçeye" şiirinde anlatır:

çiçekleri düşünmüyor kimse
balıkları düşünmüyor kimse
kimse
kalbi güneşin altında iltihaplanan
hafızası yeşil hatıralardan usul usul boşalan bahçenin
ölmekte olduğuna
inanmak istemiyor
ve bahçenin duygusu sanki soyut bir şeydir
çürümüştür kendi yalnızlığında

İşte bu çürüyen, ruhu ölen bahçeden kendisini çekip çıkarmak, kurtarmak için evlerine sık sık ziyarete gelen, edebiyatçı kimliğiyle Furuğ'a bir özgürlük umudu olan uzak akrabaları Perviz Şapur'la evlenme kararı alır. Çok büyük yaş farkı gerekçesiyle onaylanmayan bu evlilikte ayak direr, ailesini karşısına alır; âşık olduğu adamla evlenir. Ancak mutlu olamaz ve çok kısa ömürlü bu evlilik, Kâmyar'ın doğumunun ardından son bulur. Eşi Perviz Şapur oğlunun velayetini alır ve Furuğ bir daha Kâmyar'ın yüzünü göremez.

Furuğ'la beraber ilk defa şiirde kadın bakışıyla bir erkek sevgili imajı ayrıntılarıyla çizilerek belirginleştirilir. Furuğ, kendi cehen-

neminden şiire tutunarak çıkar ve birey olma yolculuğuna kadının cinsel kimliği meselesine neşter atarak başlar. Bu yolculuk, onun öncesiz ve sonrasız şiirinin de doğuşunu sağlar. Furuğ ilk kitabı *Esir*'le yarattığı dalgalanmayı ikinci kitabıyla fırtınaya çevirir. Sevgilisini, sevişmesini, tutkularını bütün çıplaklığıyla, erotik imgelerle anlatma cesareti gösterir:

günah işledim hazla dolu bir günah
sıcak, ateşli bir kucakta
günah işledim demirden
ateşli, kindar kollar arasında

1956'da yayımlanan "Günah" şiiri, bu anlamda hem Furuğ'un şiirinde hem modern İran şiirinde bir milat gibidir. Evli bir kadının başka bir erkekle geçirdiği aşk dolu geceyi ele alan şiir, başta Furuğ'un ailesi olmak üzere toplumun bütün katmanlarında her anlamda büyük sarsıntılar yaratır. Bu şiir ve bundan sonra yazdığı pek çok şiirde de Furuğ'un bir kadın olarak bedeni, sevişmeyi erotik çağrışımlarla ayrıntılı biçimde resmeden ilk İranlı şair olduğunu söylemeliyiz. Ancak bunu yaparken bedensel estetikle şiirsel estetiği birleştirme yoluna gittiğinin de altını çizmek gerekir. Bir mektubunda yapmaya çalıştığının ne olduğunu şöyle anlatır:

> Beni yoran ve perişan eden, yaşam baskısına, çevre baskısına ve ellerimi ayaklarımı bağlayan zincirlerin baskısına tüm gücümle direnmeye çabalıyordum. Ben bir kadın yani bir insan olmak istiyordum. Benim de nefes almaya, haykırmaya hakkım olduğunu söylemek istiyordum.

Tahran'daki sanatçı çevresi ve basın sürekli peşindedir artık bu genç kadın şairin. Furuğ, hakkında yazılıp çizilenleri umursamaz, özel hayatına dair yapılan dedikodulara göğüs gerer ve bu camiayla savaşmayı göze alır. Bu savaşma cesareti onu biricik yapanlardandır. İkiyüzlü bir ahlak anlayışıyla kendisine yaklaşan, şiirlerini bıyık altından yeni dedikodulara malzeme yapmak niyetiyle okuyan ve sanatçı geçinen pek çok kişiyle savaşır. Öyle ki "Günah" şiirinin akabinde şiiri yayımlayan *Roşenfikr* dergisinin editörü Nasir Hodayar, bu ilişkiyi birkaç haftalık bir öyküye dönüştürerek deşifre eder; Furuğ'un etrafındaki dedikodulara yenilerinin eklenmesine çanak tutar. Öyküdeki karakterlerin Furuğ ve kendisiyle benzer-

likleri öylesine belirgindir ki bu yazı dizisi müthiş bir ilgi görür, sansasyon yaratır. Ancak bu ilgi elbette yıkıcı sonuçlar doğurur Furuğ açısından, ailesiyle ve eşiyle arasındaki gerilimler had safhaya ulaşır ve Furuğ ciddi ruhsal açmazlara girer, psikiyatri kliniğinde tedavi görür. Bütün bunların Pehlevi hanedanının ülkeyi modernleştirme politikalarının en hararetli döneminde yaşanıyor olması da ayrıca dikkate değerdir. Devlet eliyle tepeden inmeci bir şekilde modernlik yoluna itilen bir ülkenin başkentinde, kendisini çok Batılı, birey, çok demokrat olarak tanımlayan bir entelektüel çevrede yaşanır bütün bu linç girişimi.

Furuğ'un yaşadığı dönemin İran'da çok büyük değişimlerin yaşandığı, oldukça gerilimli bir dönem olduğunu belirtmek gerekir. Rıza Şah'ın sol düşünceli aydınlar, sanatçılar üzerindeki baskısının arttığı, tutuklamaların, hapislerin, işkencelerin yaşandığı bir dönemdir. Musaddık'ın başbakan olup ülke petrollerini millileştirme girişimleriyle süren ve kendisine büyük destek bulan politikalarının önünü kesmek için İngiltere ve Amerika müdahalede gecikmez. Batı karşısında bir piyona dönüşmüş olan Şah'ın desteğiyle gerçekleşen darbe Musaddık'ın azledilmesiyle sonuçlanır. Şah Muhammed Rıza'nın batılılaşma çabaları, babası Şah Rıza döneminde *"keşf-i hicap"* olarak adlandırılan geleneksel başörtüsünün çıkarılması yasasıyla başlatılan kadınlar odağındaki dayatmacı politikaların bir devamı niteliğindedir. Bu toplum mühendisliğiyle sağlanmaya çalışılan batılılık ve özgürlük, yapay ve sözde olmaya mahkûmdur. Oysa Furuğ'un özgürleşme çabası, kendi kimliğinde duyduğu gereksinimin sonucu olduğu içindir ki sahici, çarpıcı sonuçlar doğurmuş; hiçbir tepeden inmeci devrimin yapamayacağını yapmıştır.

"Günah" şiiri bir anlamda Furuğ'un kısa hayatında hep mücadele ettiği toplumsal sorunun tek kelimelik özetidir. İranlı sanatçı Rıza Beraheni'nin de dediği gibi "Furuğ bizi ilkel günaha geri götürür" bu şiirle. "Günah", toplumsal baskının etkisiyle ilk günahtaki isyankâr rolünden uzaklaştırılan kadının, ilkel benliğini hatırlama girişimidir denebilir. İsyan eden ve günahla gelen hazzın övgüsünü yapan bir kadın vardır karşımızda. Günah, bir sınırın aşılmasıyla başlar ve bu sınırın ihlali kişiyi haz ülkesine taşır. Bunu, bireyin karşısındaki sınırları kaldırarak özgürlüğünü

elde etmesi ve bunun yarattığı haz olarak okumak pek de yanlış olmayacaktır.

Furuğ hayatı boyunca sorgular ve şiirlerinde de bu sorgulayan âsi ses duyulur hep. Birey olmayı engelleyen her türlü yasağın, dayatmanın, kuralın karşısındadır. Peşine düştüğü özgürlük, sadece kendi özgürlüğü de değildir; kadının, İran kadınının özgürleşmesi için çalışır. "Biri bu yolu yürümeliydi ve kendimde o cesareti gördüğüm için öncü oldum" der ve hemen akabinde de "İranlı kadınların özgür olmalarını ve erkeklerle eşit haklara ulaşmalarını arzu ediyorum," diye ekler bir mektubunda.

Furuğ'un İran'da kadın kimliği, kadın hareketleri, kadın hakları dendiğinde ilk akla gelen sanatçı olması bu mücadelenin ne kadar etkili olmuş olduğunun göstergesidir. Furuğ'un tek başına erkek egemen yapıyı sarsacak kadar güçlü bir uyanış yarattığını söylemek ileri gitmek olmayacaktır. Bugünkü İran toplumunda kadının sosyal yaşamda kendini böylesine güçlü bir biçimde var etmesinde; birey olmayı, kendi haklarına sahip çıkabilmeyi başarmış olmasında Furuğ'un verdiği mücadelenin kuşkusuz büyük bir rolü vardır.

Bir aile kurmak, sıradan bir mutluluğa teslim olmak onun için dayanılmayacak olan hayatın ifadesidir. Kelimenin tam anlamıyla özgürlük peşindedir ve daha da önemlisi bunun ağır bedellerini ödemeye de gönüllüdür. Her ne kadar bu bedeller bazen ona ruhsal çöküşler yaşatıp psikiyatri kliniklerinde tedavi görmesine yol açsa da.

Furuğ, evliliği süresince yazdığı şiirleri yayımlatmak için çaba gösterir, sık sık eşiyle yaşadıkları Ahvaz'dan Tahran'a gidip gelmeye başlar. Furuğ'un kendi hayatı konusundaki gözü karalığı şiirde de kendisini gösterir, *günümüz şiiri* diye tanımlamayı seçtiği yeni bir şiir arayışındadır. Kelimelerin önündeki gümrüğü kaldırmak gerektiğini söyleyerek başlar işe, her kelime girebilmelidir şiire. Şiirde klasik ölçünün dışında yepyeni bir âhenk yaratmanın yolları aranmalı, içinde yaşanılan çağın ihtiyaçlarını karşılayan, çağın sesi olan bir şiir yaratılmalıdır ona göre. Peşine düştüğü şiiri yaratmayı başarır Furuğ, çağının bireysel ve toplumsal buhranlarını, acılarını derinden duyumsar; gözlemlediği gerçekleri, duygulanımlarını şiiriyle yansıtır. O şiir de çarpıcı bir sanatsal güce ulaşır, kitleleri derinden etkiler, değiştirir, biçimlendirir.

Tek başına kurduğu özgürlüğü, kimselerin işgal etmesine müsaade etmez Furuğ. Bu, bütün iktidarlara başkaldıran, özgürlük mücadelesi veren kadının yalnız kalması elbette kaçınılmaz olacaktır. Şiirinde de sıklıkla karşımıza çıkan izleklerden biridir yalnızlık, tıpkı o, insanı her okuyuşunda sarsan "İnanalım Soğuk Mevsimin Başlangıcına" şiirinde söylediği gibi:

ve bu, benim
yalnız bir kadın
soğuk bir mevsimin başlangıcında
yeryüzünün kirlenmişliğini
ve gökyüzünün yalın, kederli umutsuzluğunu
ve bu beton ellerin güçsüzlüğünü
anlamanın eşiğinde

Furuğ hayatını adayacak kadar sever şiiri. Babasına yazdığı mektuplardan birinde "Şiir benim tanrım, yani ben şiiri o derece seviyorum" der. Onun için şiirden daha önemli hiçbir şey yoktur. "Kendimle baş başa kalıp şiir düşünmeden geçirdiğim gün, boşa geçmiş bir gündür" diyecek kadar tutkundur şiire.

Furuğ'a göre sanatın işi tasvir etmek değil, insan varlığını açıklamak olmalıdır. Furuğ en temelde, şiirde samimiyetin peşindedir; şairanelikten, yukarıdan bakıştan, bilgelikten, öğüt vermekten hoşlanmaz. Şiiri bir propaganda aracı gibi de görmediği için estetik kaygılarını bir yana bırakıp düşünceye yönelen bir şiir yazmamıştır.

Köklü ve zengin İran şiirini okumakla başlamıştır Furuğ'un şiire ilgisi. Klasik İran şiirinin en büyüğü Hâfız'ı samimiyeti ve sıcaklığı nedeniyle sevdiğini belirtir. Ağırlıklı olarak dörtlüklerle, kurallı kafiyelerle oluşturulan, gazel nazım biçimine dahi yer verdiği ve henüz kendi sesini bulma yolundaki ilk üç şiir kitabında Furuğ'un, üslup açısından zaman zaman Hâfız'a selam durduğu ve özellikle *İsyan* kitabında zaman zaman Hayyamvâri bir başkaldırı ruhuyla yazdığı söylenebilir. Hayyam'ın derin felsefi sorgulamaları, rind meşrepliği, isyankâr ruhu Furuğ'un kendi yolunu bulmaya çalışan şiirinde belirgin bir etki yaratmıştır. *İsyan*'dan sonraki şiir serüvenine başka şehirler, başka insanlar, başka sanatlar eklenir. Tahran'da yazarların, şairlerin sık sık bir araya geldiği kafelerde canlı bir edebiyat ortamı vardır. Kuşkusuz dahil olduğu bu edebi

çevreler de İtalya, Almanya, İngiltere seyahatlerinde daha yakından tanıdığı Batı edebiyatı da onun her geçen gün özgünleşen şiirinde etkili olmuşlardır.

1958'den sonra tanıştığı İbrahim Gülistan Furuğ'un hayatının yönünü değiştirmiş, onun her anlamda yeniden doğuşuna katkıda bulunmuştur. Hem önemli bir yazar hem de sinemacıdır Gülistan; ancak evlidir ve Furuğ'la yaşadığı çalkantılı aşk, her ikisi için de toplumsal düzlemde ciddi sorunlar ve acılar doğurmuştur. Furuğ'un birlikte geçirdikleri ciddi bir trafik kazasından sonra "Eğer ona bir şey olsaydı kendimi öldürürdüm" diyecek kadar aşkla bağlandığı kişidir Gülistan. Ancak Furuğ, uğruna ölmeyi göze aldığı adam için kendini öldürmeyi de göze alır ve buhranlı aşk kavgaları sonrasında intihar girişimlerinde de bulunur.

Furuğ'un ilk üç kitabı *Tutsak*, *Duvar* ve *İsyan* biçimsel açıdan klasik şiirin formlarında yazılmış olsalar da içeriksel olarak modern ve özgündürler. Dilsel sınırları kırma ve yeniden biçimlendirme denemelerine pek rastlanmaz bu kitaplarda. Ancak içerikte gerçekleştirdiği meydan okuma, biçimsel formun klasik yapısını sarsar hatta özellikle *İsyan* kitabında içerikteki itirazın cesur tonu, biçimdeki geleneksel formu oldukça geri plana iter.

Özel hayatında âşık ama yalnız bir kadın olmayı sürdüren Furuğ'un sanatçı kimliği müthiş bir gelişme, özgünleşme yoluna girer. *İsyan*'da kimliğinin iyice belirginleştiğini duyumsadığımız Furuğ bundan sonra modern İran edebiyatında sarsılmaz bir yer edinmesini sağlayan *Yeniden Doğuş* kitabını yayımlar. Yıl 1963'tür. Bu kitap çok büyük yankı uyandırır, yepyeni ve heyecan uyandıran bir yol açılmıştır şiirin önünde.

1952-1957 yılları arasında üç şiir kitabı yayımlayan Furuğ, altı yıl aradan sonra *Yeniden Doğuş*'la gerçek anlamıyla bir yeniden doğuş yaşar. Bu kitaptaki her şiir yapısal, anlamsal ve dilsel sınırları parçalayarak kendi özgünlüğüne doğru fışkırır adeta. Her bir şiirin başlı başına bağımsız bir karakteri ve gücü vardır.

Bu arada yeri gelmişken ilk şiir kitabının tarihiyle ilgili bir tutarsızlıktan söz etmek gerekir. Furuğ'un ilk kitabı *Tutsak*'ın hangi yıl yayınlandığına ilişkin kaynaklarda farklı tarihlerle karşılaştım. Benim çeviriye esas aldığım ikinci baskı 1955 tarihli. Ancak bu baskıdaki şiirlerin hepsinde Furuğ'un düştüğü tarihler var, bir

ikisi dışında tamamı da 1954-1955 tarihli. Bu durumda 1952'de yapılan ilk baskıda bu şiirlerin yer almasına imkân görünmüyor, gelgelelim 1952 tarihli şiir sayısı da yalnızca iki. Bu konuda bir araştırmaya girince güvenilir kaynaklarda da ilk baskının tarihinin 1952 olduğunu gördüm. Bu garipliği bir türlü çözemeyince önceki yıllarda çeşitli vesilelerle irtibat kurma şansına eriştiğim Furuğ'un evlat edindiği sevgili Hüseyin Mansuri'ye sormak istedim, o da ilk kitabın tarihinin 1952 olduğunu doğruladı ve benim şaşkınlığıma da hak verdiğini belirterek bir cevap yazdı. O cevabı edebiyat tarihi açısından önemli bulduğum için burada okurlara da aktarmak istedim:

> Bu muamma daima çözülmeden kalacak ve bu konuda ancak tahminlerde bulunabiliriz. Şairlerin bana göre zaman algıları takvimle, saatle eşleşmez; eğer öyle olsaydı şair olmazlardı. Furuğ tarihlere önem vermezdi, ondan elde kalan mektupların çoğunda yalnızca gün ve ay vardır fakat yıl yazılmamıştır. Maalesef sorunuza bir yanıtım yok ve bu konuda bir tahminde bulunmamayı tercih ediyorum. Eğer başka bir yazar mevzubahis olsaydı bir tahmin yürütebilirdim ancak söz konusu Furuğ olduğunda bunu yapma izni veremem kendime.

Şiirin dışındaki sanatlarla da ilgilenir Furuğ. İbrahim Gülistan onun sinemayla daha yakından ilgilenmesine olanak tanır. Tiyatroda ve sinemadaki oyunculuk deneyimlerinin ardından 1962'de kamera arkasına geçerek yönetmenlik yapar ve kendisine dünya çapında bir ün kazandıran, festivallerden ödüllerle dönen ünlü belgesel filmi *Ev Karadır*'ı çeker. 22 dakikalık bu belgesel Tebriz yakınlarındaki Bababağ cüzamhanesinde çekilir. Furuğ toplumdan dışlanan, hastalıkla gelen çirkinliği şiirin ve kameranın estetiğiyle birleştirerek sunar izleyicisine ve cüzama dair önyargıları duyarlı bir elle yıkar. Fiziksel deformasyonların insan bedenindeki yıkıcı sonuçlarını, kendi sesi eşliğinde beyaz perdeye yansıtır. Ve biz, görmekten çekindiğimiz bedenlere, bakma cesaretini o sesle buluruz biraz da ve kameranın o sese eşlik eden yalın hareketleriyle.

Ev Karadır'ın çekimleri sırasında tanıştığı, annesi babası cüzamhanedeki Hüseyin'i, ailesinin de rızasını alarak evlat edinir Furuğ. Öz oğlunu görememenin acısını Hüseyin'le unutmaya, evlat sevgisini onunla gidermeye çalışır. Şimdi Almanya'da yaşa-

yan ve etkin olarak sanatla uğraşan Hüseyin'in hayatını tümüyle değiştirme cesaretini gösterir. Başkalarının hayatına bu kadar yakın durabilmesi, başkaları için mücadele etmekten hiç çekinmemesi onun karakterindeki eşsiz değerleri gösterir bize.

On sekiz, on dokuz yaşında bir yük uçağına binip tek başına İtalya'ya giden Furuğ, dünyaya, hayata, sanata karşı doyurulmaz bir açlık içindedir. Bu gözü doymaz merak onu hem cesaretlendiren hem öncü yapan temel etkenlerdendir. İtalya'da yedi ay içinde İtalyancayı öğrenip çeviriler yapacak düzeye gelen Furuğ, yine ekonomik zorluklarla gidip bir dönem yaşadığı Almanya'da da Almancayı öğrenecektir. Her iki yurtdışı tecrübesinde de yalnızdır ve kendi başının çaresine bakacak ekonomik imkânı da yine kendisi, şiirleri, yazıları ve çevirileriyle yaratır.

Furuğ'un çok genç yaşta, 32 yaşında, akıl almaz bir trafik kazasıyla bu dünyadan göçüp gitmesi şiirindeki hüzne başka bir hüzün eklemiştir kuşkusuz. Din görevlileri cenaze namazını kıldırmak istemedikleri için cansız bedeni iki gün bekletilmiş, sonunda da bir yazar arkadaşı bu görevi üstlenmiştir. Kardeşine yazdığı mektuplardan birinde "İlk ben öleceğim" der, ilk Furuğ ölür. Yarım kalan son şiir kitabına da adını veren o muhteşem şiirine kendi ölümüne dair dizeler düşer:

yine tarayabilecek miyim saçlarımı rüzgârda
yine menekşe dikebilecek miyim bahçelere
ve sardunyaları
pencerenin ardındaki gökyüzüne dizebilecek miyim?
dans edebilecek miyim yine kadehler üzerinde
acaba yine kapının zili bir ses beklemeye sürükleyecek mi beni?
anneme dedim ki: "Bitti artık!"
hep düşündüğünden önce gerçekleşir olacak olan
gazeteye başsağlığı ilanı vermeliyiz

İranlı yazar, yönetmen İbrahim Gülistan, Furuğ'un ölümünün ardından bir sessizliğe gömülmüş, Furuğ'a dair konuşmamayı, herhangi bir basın organında söyleşi vermemeyi tercih etmiştir. Ancak 2016 yılında Furuğ'un hayatına dair bilinmeyenlerin de gün yüzüne çıkartıldığı *Furuğ Ferruhzad Edebi Yaşamı ve Yayımlanmamış Mektupları* adlı kitabın yayımlanmasından sonra İbrahim Gülistan, Stanford

Üniversitesi'nin İran Araştırmalar Merkezi Başkanı Abbas Milani'yle bir söyleşiye katılmayı kabul eder. Halka açık söyleşide Gülistan'ın ses ve görüntü kaydı yapılmaması şartı vardır. Söyleşiden sonra basında yer alan söyleşi notlarından bir kesitte ısrarlı sorular karşısında Gülistan, Furuğ'un karakterine dair herkesin algısını sarsacak şu ilginç ve elbette tartışmaya açık cevabı verir:

> Şu anki şairler, basit kafiyeleri yan yana getirenlerden oluşuyor, gerçek şair yok içlerinde; Furuğ ise gerçek bir şairdi ancak bu toplantı şiir hakkında değil o yüzden şiir hakkında konuşmanın da yeri değil. Furuğ mutlu mesut bir kadındı. Ailesi dahil pek çok kişi onun hakkında konuşuyor, pek çok şey söylüyorlar ama onun kim olduğunu dahi bilmiyorlar. Onun şiirlerini okuyan pek çok kişi şiirlerinin ne mânâ ifade ettiğini kavrayamıyor ve bunu gördüklerime, tanık olduklarıma dayanarak söylüyorum.

Şairlere çok şey borçlu insanlık, en çok da özgürlüğümüzü hatırlattıkları, ruhumuzun tenhalığını seyrelttikleri için. Ve onların ölümüyle dünyamız daha da tenhalaşıyor her geçen gün. Yeryüzünün ıssızlığında uğulduyor geçmiş zaman rüzgârları. Kalbimizde umuda dair bir ışık titreşip durmakta...

Furuğ'un beş şiir kitabının Türkçeye kazandırılması çabamda, bana her zaman destek olan, sorularım karşısındaki sabrıyla yolculuğuma eşlik eden ve zihin açıcı destekleriyle beni her daim zenginleştiren sevgili eşim Farhad Eivazi'ye teşekkürden çok çok fazlasını borçluyum.

Makbule Aras Eivazi
Şubat 2018

Tutsak

Esir, ilk baskı: 1952 (1331), Emir Kebir, Tahran.
Çeviriye temel alınan baskı: 2. basım, 1955 (1334), Piruz, Tahran.

GECE VE HEVES

uykuyu bekliyorum ve yazık ki o
geri gelmiyor gözlerime
keder ve tasa içinde diyorum ki
hiç gelmeyecek belki de

bir gölge olmuş uyku
düşmüyor gözlerimin açık tuzağına
baştan ayağa yanıyorum bu mutluluğun ateşiyle
ve farkında değilim daha

yangıma sebep gizli bir arzunun ateşidir
bir kucağın bir göğsün arzusu
gözlerindeki gülüşün arzusu
sessiz bir öpücüğün arzusu

onu istiyorum bu yalnızlık gecesinde
bir anda arzu uyandıran öpücükleriyle
sıcak, okşayan kollarıyla
yanıp sönen parlak gözleriyle.

kollarına alsın, sıksın istiyorum beni
bu arzu ve tutku dolu bedeni
o sıcak ve güçlü kollar
sarıp sarmalasın istiyorum gövdemi

boynumla saçlarımın arasında
gezinmekte nefesinin alevi
tatlı hayal kadehlerinden içiyorum
onun şahlanmış heveslerinin kokusunu, ateşini

vahşi ve yakıcı ve susuz ve titreyerek
sessiz, oyunbaz pençeleri gövdemde
parçalıyor giysilerimi
bastırıyorum bedenimi o ateşli göğse

arzunun yıldızlarını görmek istiyorum,
onun gözlerinin aydınlık göğünde
arzuların ateşli tadını arıyorum
alev alev öpücüklerinde

onu istiyorum, rüya renginin sarhoşluğuyla
onu istiyorum gizlice, tek başına
onu istiyorum sevgiyle
ve gönülçelen, o çıldırtıcı ezgiler kimin umurunda

susuz dudaklarım koşuyor, bakışlarım yorgun
korku veren karanlık gecelerin dalgalarında
suskunun ve karanlığın derinliklerinde bulacak umudu
bu gam besleyen gönül belki de

onun umurunda değil sıcak bir kucağa susamış bu arzu
bense can atıyorum onu bulmaya
güldü yakıcı arzuma gece,
belli belirsiz, suskun dudaklarıyla

Ahvaz, Kış 1953
(1332)

ÜRKEK ALEV

kapatıyorum ateş saçan gözlerimi
bakmayayım diye onun gözlerinin derinliklerine
bakışlarının perişan edici aleviyle
kalbim kavrulup küt küt atmasın diye.

ateş saçan gözlerimi kapatıyorum ki
ayıplanma vadisinden geçeyim de
suskun kalbim feryat etmesin
yalnızlığa ve sessizliğe dönüyorum yüzümü öylece

ey yorgun gözler nedir aradığınız
o kayıp bakışlarda?
güneşin çılgın alevlerine benzer o
boşuna koşuyorsunuz peşinden, boşuna.

o, ay ışığının yeni açmış goncası
günah yatağına çağırmak için onu
ışıktan dalgalar saçmalı
gökyüzünün göz göz karanlığına.

onun sessiz öpüşlerinin kokusu
coşkulu inleyişlere karışmalı
o büyüleyici kadının saçlarına
çılgınca aşk ve arzu saçmalı

buse şarabını içmeli
aldatan dudakların kadehinden
o geldiğinde güzelliğin göğsünün sığınağına
sessiz, sarhoş ve hayasızca

hevesin ağlarını onun etrafına
boşuna örüyorsun ey susuz arzu, boşuna
gün gelecek yorgun ve çaresiz
güleceksin hevesin zayıf ağlarına

yakacağım senin umut harmanını
muradına erememenin ve hasretin alevleriyle.
ey bozgunculuk peşindeki günahkâr kalp,
gün gelir kurtulursun belki de.

kederin ağır halatıyla bağlayacağım seni
bir daha uçamayasın diye ona.
takatin yok, yorgunsun ey gönül kuşu
hemhâl ol, hemhâl... onun gamıyla.

Ahvaz, Kış 1953
(1332)

ÜRKEK

neyin peşindeyim gece gündüz?
nedir istediğim bilmiyorum ey Tanrım
şimdi neden yılgın, yanan bu kalp?
aradığı ne, yorgun bakışlarımın?

eşimden dostumdan kaçar oldum,
bir köşeye çekiliyorum usulca.
bakışlarım, karanlıklara dalıyor;
kulağım, kalbimin atışında.

kaçıyorum bu insanlardan,
görünüşte bana benzeyen,
ama kıskançlıklarıyla
bana çamur atıp duran

kaçıyorum bu insanlardan, şiirimi dinlediklerinde
hoş kokulu bir çiçek gibi yüzüme açılan
ancak tenhalarda arkamdan
delinin teki, fahişe diye konuşanlardan

gönlüm... ey benim deli gönlüm
yanıp kavruluyorsun bu yabancılıktan
bırak artık dost elinden feryadı
Tanrım yeter çektiğim bu çılgınlıklardan!

Tahran, Temmuz 1954
(Mordad 1333)

HATIRALAR

hayalin suskun çehresinde yine
günah öğreten gözlerin gülümsedi
yine ben kaldım, kalbimin köşesinde bir de
senin busenin yakıcı hasreti.

yine ben kaldım ve bir yudum heves
yine ben kaldım ve bir avuç umut
gözlerinden gönlüme yansıyan
yakıcı aşkının hatırası bir de.

hayalin eli yalnızlığıma
mutlu suretini nakşetti senin yine
dudaklarına mestlik hevesi döktü
bakışlarında yakıcı kıvılcımlar öylece

seni gördüğüm o gece hatırlıyorum, demiştin ki
kalbim, kalbinle birlikte okudu aşk masalını
gözlerim o siyah gözlerde gördü
aşkın çılgın ve susuz bakışlarını.

veda ederken verilen o öpücüğün hatırasıdır
dudaklarımdaki hasret ateşini alevlendiren
o soluk ve suskun gülümsemenin hatırasıdır,
bütün bedenimi tepeden tırnağa yakan.

sen gittin, kalbimde
kedere ve umutsuzluğa bulanmış bir aşk kaldı,
gözyaşı perdesinde kayıp bir bakış,
soğuk bir gülümsemede buz tutmuş hasret kaldı.

âh eğer yine gelsen bana,
kolay bırakmam seni öyle
korkuyorum, bu aşkın yakıcı alevi
seni de alacak sonunda içine.

Tahran, Temmuz 1954
(Mordad 1333)

RÜYA

yine ben kaldım, soğuk yalnızlık bir de
geçip gitmiş uzak hatıralar.
bir aşkın hatırası... acı ve hasretle
gidip sustu mezarın derinliklerinde.

ümidimin yıkıntılarını
bir alevin sihirli eli yaktı
bir ölü, onun alev alev gözlerini
mezardan çıkarıp gözlerime dikti.

çığlık attım eyvah bu o!
kalbimde bir korku o bakıştan.
bir gülüş geçti onun dudaklarından.
tanıdın mı beni ey heves atma binen?

sıkışıp titredi kalbim
aklım başımda değildi vah bana!
vah bana ki öldürdüm ben onu,
öylesine yabancıydım ona.

kalbini verdi o bana.
ben ne verdim ona ıstıraptan başka.
bir gurur kör etti gözlerimi,
ayaklar altına aldım kalbini

sıkıntı ve ıstırap verdim ben ona,
kara güne düşürdüm
eyvahlar olsun Tanrım! Tanrım!
onu mezara kendi ellerimle çektim

bir çığlık koptu dudaklarımdan
mum alevi titredi sarhoş edercesine
gözlerim, otların karaltıları arasında
bir gözyaşı damlası gördü o gözlerde

bir çocuk gibi pişman, koştum.
ayaklarına kapandım yenilgiyle
bir delilik yaptım ben
bağışlayabilir misin demeye

mumu devirdi eteğim
gözler görünmez oldu karanlıkta
haykırdım gitme! bekle... bekle!
ama o gitti... hiçbir şey demeden, öylece

vah bana kendimde değildim
kara güne düşürdüm onu
eyvahlar olsun bana, kendi ellerimle öldürüp
mezarın kucağına attım onu

Tahran, Temmuz 1954
(Mordad 1333)

HERCAİ

uzaklaş benden, gönlüm yaralı
güçsüz ve günahkârım
göğüs kafesimde bir kalbim
kalbimde bin hevesim

senin kalbin temiz pak, benim eteğimde günah
başka halvetlerin sevgilisiyim ben
sen, öpücük şarabımın sarhoşusun
şarabın ve kadehin sarhoşuyum ben.

gözlerim bin dil bilir benim
mestler meclisinin sâkisiyim.
daha ne kadar anlatacaksın aşkını
öpücükse istediğin, al işte dudaklarım!

senin aşkın ay ışığı
cahilce vuruyor bataklığa, inliyor
senin aşkın bolluk getiren bir yağmur
kalbin taşlığında günah işliyor

sonsuz bir karanlığım ben, sonsuz bir yokoluş
sen, umudun parlak güneşisin
ey mutluluk saçan ışık
ruhuma vuruyorsun ama sen bana geçsin.

geç kaldın, iffetim gitti elden
geç kaldın, günaha battım ben
sert rüzgârında hırpalandım aşağılanmanın
mum gibi eridim gittim ben

Tahran, Ağustos 1954
(Şehriver 1333)

TUTSAK

seni istiyorum ve biliyorum ki
kucaklayamayacağım gönlümce
sen, aydınlık ve el değmemiş gökyüzü
ben, bir kuşum, tutsak bu kafeste

karanlık ve soğuk parmaklıklar ardından
hasret dolu gözlerim senin yüzüne bakıyor, hayranlıkla
bir elin uzanışını düşünüyorum
ve ansızın kanatlanmayı sana

bir gaflet ânında aklımdan geçiriyorum
bu sessiz zindandan kanatlanıp uçmayı
tebessümle bakarak gardiyanın gözlerine
senin yanında hayata yeniden başlamayı

düşünüyorum ama biliyorum ki hiç
gücüm yok bu kafesten çıkmaya
gardiyan razı olsa da
takatim yok kanatlanıp uçmaya

parmaklıkların ardında her gündoğumunda
bir çocuğun gözleri gülümser yüzüme
şen bir şarkıya başladığımda
bana gelir dudaklarında öpücükle

ey gökyüzü eğer bir gün
bu sessiz zindandan kanatlanıp uçarsam
o ağlayan çocuğun gözlerine bakarak nasıl derim
vazgeç benden, ben tutsak bir kuşum

ben bir mumum
gönlümdeki ateşle aydınlatırım virâneyi
eğer sönmeyi seçersem
yıkar dağıtırım yuvayı

Tahran, Temmuz 1954
(Mordad 1333)

ÖPÜCÜK

gözlerinde günah gülümsüyordu
yüzünde ay ışığı
o dudakların usulca geçtiği yerde
gülümsüyordu sarhoş âhların alevi

belli belirsiz bir şehvetle, pişmanlıkla dolu bakışları
esrik bir renk almıştı
gözlerine baktım, dedi ki:
almalısın aşktan payını

bir gölge uzandı bir gölgenin üstüne
sır besleyen gecenin zulasında
bir soluk yaladı bir yüzü
bir öpücük alevlendi iki dudak arasında.

Tahran, Eylül 1954
(Mihrimah 1333)

YABANCI

yine bir kalp düştü ayaklarımın ucuna
yine bir çift göz bakakaldı yüzüme?
yine bir savaşın kargaşası içine düştüm
aşkım, galip geldi yine soğuk bir kalbe.

dudaklarımın pınarı yine
bir susuzu kandırdı... bir susuzu?
kucağımın döşeğinde yine
bir yolcu uykuya daldı... bir yolcu!

bakışlarımı gözlerine dikiyorum nazla
kendim de bilmiyorum ne aradığımı onda
çılgın bir âşık benim istediğim
mal mülk, makam, onur... vazgeçecek hepsinden, bir çırpıda

onun istediği buse şarabı benden
ümit dolu kalbime ben ne derim
o haz peşinde ve bilmiyor ki,
sonsuza dek sürecek bir haz benim istediğim.

Tahran, Eylül 1954
(Mihr 1333)

HASRET

benden gitmişsin sen ve ben hâlâ saflık içinde
inanmak istemiyorum vefasızlığına, sevginin bittiğine
gönlümü öyle bağlamışım ki senin sevgine
bir başkasına gönül veremem bundan böyle.

gittin, seninle beraber gitti umudum, mutluluğum
artık nasıl isterim senin aşkını?
bu kapkara ve acı sessizlikte
nasıl ararım tek öpücüğünle gelen sarhoşluğu?

hatırla o kadını... o çılgını... bir gece
aşktan ve nazdan sarhoşken, nasıl uyuduğunu koynunda
susuz dudaklarının hevesle nasıl titrediğini
şehvetin nasıl gülümsediğini kaçırdığı bakışlarında

susuz dudakları öpüşleriyle dağladı dudaklarını
tutku efsaneleri anlattı bakışları
bir sarmaşık gibi dolandı bedenine
ay ışığında, onun çıplak kolları

kulağına fısıldadığı aşk hikâyelerini
kalbinde saklıyor ve unutmayacak asla
şimdi ne kaldı söyle, o yangından, gözyaşından ve âh'tan geriye
kalp mezarında gömülü bir ölü aşktan başka

gitsen ve unutsan da beni
ben hâlâ istiyorum, gönülden seviyorum seni
ey değişmeyen aldanış, gel ki
yeniden bastırayım ateşten göğsüme seni

Tahran, Eylül 1954
(Mihr 1333)

GERİDE KALAN BİR ANI

gürül gürül akan nehrin kıyısında bir şehirdi o
sık hurma ağaçları ve ışıklı geceleriyle
gürül gürül akan o nehrin ve kalbimin kıyısında bir şehirdi
orada tutsak, mağrur bir adamın elinde

gürül gürül akan nehrin kıyısında bir şehirdi o
kucağını açmıştı yıllarca bana ve ona
kıyıdaki kumlara ve hurma ağaçlarının gölgesine
o öpücük çalmıştı gözlerimden, dudaklarımdan

ay şahit, onun taş kalbini
ben yumuşattım sevgimin büyüsüyle
ay şahit, coşkunun gözyaşları titredi
onun tarifsiz, vahşi gözlerinde

mehtaplı gecelerin derinliklerine
sonsuz dalgaların göğsüne gitmiştik bir kayıkla
meclisimize açardı yıldızların bakışları
o sessiz, vahşi ve güzel gece yarılarında

dizime uzandı bir çocuk gibi ve ben sevgiyle öptüm
uykuya dalmak için koşan gözlerini
dalga hevesiyle kayıp düştü eteğim ve o
tutup çıkardı suya kapılan eteğimi

şimdi ben gönlümde, bu sessizlik ve yalnızlıkta
seni arıyorum ey gürül gürül şehir
kalbimi bağladım ben ona, sen de aziz bilesin onu
gönlümü gönendiren onun hayalidir

Tahran, Ağustos 1954
(Şehriver 1333)

GÜZ

gamla dolu gözlerimi kapatmışım
doğanın büyüleyici çehresine.
ateşe bulanmış bakışlarım
hasret ve matem işaretlerini görmesin diye

güz... ey toprağa bulanmış yolcu
ne saklıyorsun eteğinde
kuruyup ölmüş yapraklardan başka
neyin var bu âlemde?

şairin gönlüne kederden başka ne verebilir
gamlı, karanlık, suskun batışın
soğuktan ve hüzünden başka ne verebilir
dertli ruhuma, kucağın?

kederi çoğaltan sessizliğin kucağında
ıstırap uykuda... bana azap vermekte
o kayıp arzu raks etmekte
belli belirsiz düşüncelerimin perdelerinde

ey doğanın büyülü çehresindeki güz
güz... ey hayal uyandıran şarkı
güz... ey sıkıntı yüklü ezgi
güz... ey solgun tebessüm.

Tahran, Eylül 1954
(Mihr 1333)

VEDA

gidiyorum yorgun, solgun, gözü yaşlı
kendi virâneme
Tanrı şahit, gidiyorum şehrinizden
perişan ve divâne gönlümle

alıp götürüyorum, o uzak noktaya
arındıracağım onu günahın renklerinden
aşkın lekesinden
yokluğa götüren yersiz isteklerden

alıp götürüyorum, senden uzak kalsın diye
senden, ey boş umudun cilvesi
alıp götürüyorum onu, diri diri gömeyim de
kalmasın gayrı kavuşma hevesi

inleyiş titriyor, gözyaşı oynuyor
âh, bırak, bırak kaçıp kurtulayım
senden, ey günahın coşkun pınarı
en iyisi bu belki de, senden sakınayım

Tanrı şahit, mutluluk goncasıydım
gelip dalımdan kopardı beni aşkın eli
âh alevine döndüm, ne acı
dudaklarım, o dudaklarla bir daha birleşmedi

ayağımı bağladı sonunda yolculuk bağı
gidiyorum, dudaklarımda gülümseme, bağrımda kan
gidiyorum, çek elini gönlümden
ey, hiçbir şey vermeyen, boş umut.

Tahran, Eylül 1954
(Mihr 1333)

ACI HİKÂYE

ne bir umut var avutacak gönlümü
ne tanıdık bir haberci ne haber
ne gözlerde bozguncu bakışlar
ne dalga seslerinden eser

aşk ve ışık ve karanlıklar şehrinden
gündoğumunda eteğini sürüyerek gitti bir kadın
yolunu kaybetmiş zavallı kuş
yuvasına doğru gitti yorgun argın

kim, acıyla gözyaşı döktü ardından
kim, onun dilinden anladı
kimse tanımadı o yabancıyı
sesi, derin bir çınlamaydı

bir çift göze takılıp kaldı belki de bulur diye
umudun ve arzunun saklandığı yeri
günahın eteğine attı onu
alev alev o iki göz yazık ki

hevesten başka şey konuşmadılar onunla
görmediler onda görünenin ötesi ne
nereye gitse o terâneyi söylediler kulağına
niye yaratıldı kadın, gönül eğleyelim diye

birinin ayaklarına kapanıp ağladı bir gece
burada geçir son ânı, gitme
gönlüm doysun gözlerine
karaltılar kayboldu, karıştı birbirine

niçin umut bağladı boş bir aşka
niçin aşağılandı onun kucağının yatağında
ne diye fısıldadı deli gönlünün sırrını
âşinâ olmadığı bir âşığın kulağına

niçin?!... gecenin nemiydi o, tertemizdi
yakıcı güneşin çiçekten tuzağına düştü
gündoğumunda onun güneşi gibi geldi
susuzluğunu giderdi istekle ve can verdi

coşturan şarap kadehte
tutuşuyordu susuz dudakların aşkıyla
içine düşen her damlayla
yanıyordu kadehin kalbi mutlulukla

bir gece ansızın son buldu bekleyişi
heves döktü dudakları onun yangısına
neden bunca yaktı onun canını
neden astı onu kadehten süzülen damlalara

ne yaptınız o hasta ruha
hani o şehrinizden eteğini sürüyerek giden?
neden... ey hasretimin âşinâsı
koynumdan el gibi çıkıp gitmen?

şimdi bu o... bu soğuk sessizlik
ne tanıdık bir haberci ne haber
ne gözlerde gönülçelen bakışlar
ne dalga seslerinden eser

Ahvaz, Sonbahar 1954
(1333)

KAÇIŞ VE KEDER

gittim... bağışla beni, vefa yoktu deme onda
çare kalmamıştı kaçmaktan başka
günah ve çılgınlık vadisine çekilmişti
bu ıstırap dolu, ateşten aşk umutsuzlukla

gittim, özleyiş dolu buselerinin dağladığı dudaklarımı
gözyaşlarımla yıkayabilmek için
günahkârlıkla, şehvetperestlikle tanınmışken
artık ne yapsam faydasız, onurum için

gittim, neden gittin deme!
ayıptı aşkım da seni isteyerek yanıp yakılmam da
karanlık, sessiz perdelerden sızan gün ışığı gibi
ortaya çıkmıştı sırrımız bir defa

gittim ki sıcak bir gözyaşı damlası gibi
kaybolayım hayatın fosforlu eteğinin kıvrımlarında
gittim ki kurtulayım hayatın keşmekeşinden
soğuk, ışıksız bir mezarın karanlığında

kaçtım, parlak, ıslak o bir çift gözden
fırtınanın vahşi kahkahasından
kaçtım, kavuşmanın yatağından ayrılığın soğuk kucağına
kaçtım, vicdanın kınamalarından

ey sine, yan kendi ateşinde!
alevin peşine düşmemi bekleme artık benden
kafese tutsak bir kuşa döndüm
alev olayım da dikbaşlılık edeyim derken

karmaşık bir ruhum ben, kendimden habersiz bir gece
gözyaşı döktüm sessizliğin eteğinde, acıyla
yaptıklarıma hayıflanarak, söylediklerimden pişman
anladım ki layık değilim ne sana ne aşkına

Ahvaz, Eylül 1954

İNTİKAM

çöz saçlarımın bağını
öğüt verme yeter, söz dinlemem
boş yere umut bağlamak de sen buna,
ne vakte dek... bu kaçıncı bilmem?

çek çıkar elbisemi bedenimden ve
kan dudaklarımın yakıcı şerbetine!
ne vakte dek bu dayanılmaz susuzluk
baş eğiyorum bütün gecelerime

biliyorum, unutmuş beni
ben de silip atacağım gönlümden onu
bir kadeh... demek varlığımdan bihaber
bir kadeh, hatıramdan silinceye dek onu

belki şuh bir bakışın penceresinden
aşkın şimşeği düşmüştür gönlüne
genç ve güzel olsam da ben
bulmuştur daha gencini benden de

belki başka bir kadından murat almış
onda duymuştur soluğumun kokusunu, sıcaklığını
gönlünü ona vermiş, unutmuştur beni
aşkımın güzelliğini, isyanını

bundan başka varsa bildiğin söyle
ne oldu mektubun, haberin hani
biliyorum ki unutmuş beni
benden aldığından daha tatlı bir murat almıştır şimdi

görmezden gelme, sert davranma, susma
bu gece bir kadın senden murat almak umudunda
bir beden, bir kucak arzulamakta
adını, heves ayağıyla çiğnemek pahasına

onun geçmişte kalan aşkının tufanı
ağlayıp inleyerek ölmekte kalbinde
boğulan biri gibi medet ummakta
yapışmış senin aşkının eteğine

uzat elini, çek onu kucağına
dudaklarını onun... sıcak dudaklarını!
yakıp kavuran göğsünü
tenini onun... yumuşak tenini!

Ahvaz, Sonbahar 1954
(1333)

GECENİN DEVİ

küçük oğlum benim ninni
gece oldu yum gözlerini
elleri kanlı, dudakları kahkahalı
o kara dev geldi yum gözlerini

koy başını yorgun dizlerime
ayak seslerini dinle
kara ağaç ortadan ikiye ayrıldı
o ayağını indirince

âh dur da perdeleri çekeyim
bir baştan ötekine
kan saçan ateş fışkıran yüzlerce gözüyle
başını uzatıyor pencereden içeriye

onun soluğunun alevleriyle yandı çoban
çöllerin ıssızlığında
şu sarhoş zenci kapının ardında
kulak kabartmıştır sesine aman ha!

hatırlıyorum da o ufaklığı
yorgun annesini üzdü diye
ansızın çıkagelip karanlıklardan
götürdü gecenin devi

pencereler zangırdıyor
demek ki o geliyor haykıra haykıra
nerede o çocuk diye bağırıyor
dinle bak pençelerini sürtüyor kapıya

hadi git uzaklaş kötü kalpli dev
uzaklaş, nedir çektiğimiz senden
nasıl kaçırıp götürürsün onu
başucunda tetikteyken ben

ansızın bozuldu evdeki sessizlik
gecenin devinin sesi yankılandı... âh!
yeter artık kadın, korkmuyorum senden
günah renginde senin eteğin, günah!

ben devim doğru, ama sen daha devsin benden
utanç bulaşmış eteğine, bir de anne olacaksın ha!
âh... dizlerinden kaldır onun başını
çocukcağızın huzur umuduyla yattığı yere baksana!

acının ateşinden geçiyordu demirden kalbim
devin bağırışları ölürken
inliyordu Kâmi... âh Kâmi
kaldır başını dizlerimden!

Ahvaz, Kış 1954
(1333)

İSYAN

dillendirilmemiş bir hikâye var gönlümde
suskunluk kilidini vurma dudaklarıma
çöz ayaklarımdaki ağır prangaları
gönlüm perişan bu sevdayla

gel... kendinden başkasını düşünmeyen adam
gel, aç kafesin kapılarını
zindana mahkûm edeceksen ömrümü
son anlarımda olsun özgür bırak beni

benim o kuş... benim
nicedir uçmak hevesine düşmüşüm
şarkım inleyiş oldu daralan göğsümde
özlem içinde geçti günlerim

suskunluk kilidini vurma dudaklarıma
söylemeliyim sırrımı
herkesin kulağına ulaşmalı
ateşten sesimin çınlayışları

gel aç kapıyı da kanatlanayım
şiirin aydınlık göğüne
neden istemiyorsun bilmem
hoş kokulu bir çiçek olmamı şiir bahçesinde

dudaklarımda tatlı öpücükler, senden
tenimde kalan güzel koku, senden
bakışlarım gizli kıvılcımlarla dolu
gönlümde kanlı gözyaşları senden

fakat ey kendinden başkasını düşünmeyen adam
yüz karası deme, senin şiirin yüz karası deme
benim gibi çılgın bir şair için
bilmiyorsun ki dar bu kafes, cendere

şiirin baştan ayağa günah deme
o utançtan, o günahtan bir kadeh ver bana
cennet, hûriler, âb-ı kevser senin olsun
cehennem ateşinin dibinde bir ev ver bana

bir kitap, herkesten uzak bir köşe, şiir, sessizlik
hayat lutuf bana, sevinç sebebi
ne gam cennete çıkmasa da yolum
kalbimde buldum sonsuz cenneti

usulca raks etmede gece
belli belirsiz, sessiz, bulutların arasında
uykudasın sen, heveslerden mestim ben
ay ışığının bedenini alıyorum koynuma

binlerce öpücük aldı benden rüzgâr
o zindanda binlerce öpücük bağışladım güneşe
gardiyanı sendin o zindanın
gönlümün muradını bir umuda bağladım bir gece

boş ver şöhret masalını
utançlarım, sarhoşluğun zevkini yaşatıyor bana
bağışlayacaktır beni yaradan
o değil mi deli bir gönül veren şaire

gel aç kapıyı da kanatlanayım
şiirin aydınlık göğüne
neden istemiyorsun bilmem
hoş kokulu bir çiçek olmamı şiir bahçesinde

Ahvaz, Sonbahar 1954
(1333)

ŞARAP VE KAN

sırrımı söyleyecek bir sevgili yok
inleyişlerimi kendi ezgimde sakladım
sıkıntım mızrap vuruyor Tanrı'ya
vuruyor ki kendi şarkımı haykırayım

suskunluk kilidini vurdum dudaklarıma
bir tanıdık gelsin de açsın diye
içimdeki çocuğun kalbi yaralı cefâ çekmekten
okşayın başını vefanın eliyle

doldur kadehi ey gönül sırdaşım
onun kanıyla doldur kadehi
öyle sarhoş oldum ki şarabın coşkusuyla
yeniden anlatacağım onun beni nasıl büyülediğini

gözlerinin rengini neden soruyorsunuz bana
ne zaman tutuldum ben, gözlerinin rengine onun
öyle bir ateş sıçradı ki bakışlarından
kalbim tutsağı oldu onun

ne anlatabilirim onun dudaklarına dair
gönülde yer eden öpücüklerinin korundan başka
ne kaldı ondan yadigâr bedenimde?
demirden kollarının gücünden başka

parmaklarının uçları ne arar bilmem
saçlarımın arasında
bildiğim sadece şu ki bu dağınıklık
onun yüzündendir saçlarımda

bir ateş olup yaktı gönlümü, canımı
imanımın yolunu kesti bir eşkıya gibi
tahammül eteği kayıp gidivermişken ellerimden
mecalsiz kaldım da kolayca aldı beni

bahtım gibi kara bir gecede
aşk çölünün enginliğinde kayboldum
kaçmaya fırsat bulamadan
günah yağmuruna yakalandım

sarhoştum, aşk sarhoşuydum, naz sarhoşuydum
bir adam geldi çaldı taş kalbimi
katlanılmaz bir azap verdi bana o, haz verdim ona ben
terk ettim onu bilmiyorum kimdi

uçup gitti sarhoşluğum ey gönül sırdaşım
bir daha doldur kadehi
kan ver... o kendine tapanın kalbinin kanından ver ki
sona erdireyim bu hikâyeyi

Ahvaz, Kış 1954
(1333)

ACI GÖRÜŞME

yere atıp kırıyorsun sonunda
umudun sırçasını
öylesine mağrursun ki
söndürüyorsun gönüldeki sonsuz alazı

seni gördüm, âh ne görüştü o, âh!
ne yaralayıcı, ne incitici
şüphe yok, unutmuşsun o yemini
madem öyle, benimle işin neydi?

seni gördüm, âh ne görüştü âh!
ne bakış... ne içmek dudaklardan doya doya
ne arzu dolu, ateşli nefesler
ne bedenin basıncı, ne kucaklama...

nasıl bir aşktır bu gönlümdeki
ne bekleyebilirim bu aşktan ben
kaçıyorsun benden yine
seni arzulayarak boş yere uğraşıyorum ben

susamış dudaklarım yine
yakıcı dudaklarını arıyor senin
kalbim çarpıyor ve her çarpışıyla
aşkının hikâyesini anlatıyor senin

kader eğer ayırmışsa beni senden
çözerim kaderin düğümünü, ne var bunda
korkum o ki bu aşk sonunda
dünyayla arama bir perde çekecek topraktan

benim sessiz, gözlerden uzak köşemi
hatıralarla doldurdun sen
şiirim duygularımın alevidir
sen şair ettin beni sen

aşk ateşi bir an belirdi gözlerinde
ve sonra serap oluverdi
çöllere düşürdü beni aşkla
sudaki yansımalara döndürdü

bir arzu vardı gönlümde ölen
can bağışlayan dudaklarını öpmek arzusu
ruhunu teslim etti öpücük dudaklarımda
seni gördüm, görmek denirse buna

bir göğüs, başımı yaslamaya
bir etek, gözyaşı dökmeye
âh ey aşk acısı nedir bilmeyen
kıskanıyorum, seni de gönlünü de

yere atıp kırıyorsun sonunda
umudun sırçasını
öylesine mağrursun ki
söndürüyorsun gönüldeki sonsuz alazı

Ahvaz, Kış 1955
(1334)

KAYIP

vefa gösterdim bir adama
ayakları altına aldı aşkımı da umudumu da
ne verdiysem helali hoş olsun
bedavaya sunduğum o kalpten başka

kolay aldanan bir çocuktu kalbim
nasıl da bağladı onu kendine
"seni seviyorum" diyordu
öyleyse niye koydu keder zehrini kadehine

ateşten dudaklarının şerbetinden
bir yudum alıp mest olduysa
ne gam! bu dudaklarda verilmemiş
onca öpücük var daha

suskun bakışlarımda yine
dillenmemiş hikâyelerim var
elbiselerimi giyinsem de yine
hınzır emellerim var

pençeleyebilir saçlarımı yine
aşk yüzünden, sarhoşlukla
kollarımdayken, ayaklar altına alabilir yine
ne varsa dünyada

gözlerinde umut ve arzu
peşimden koşuyor yine
binlerce dilsiz yakarışla
beni çağırıyor yine

hâlâ oyum ben, bir gece
ondaki arzuya akan, şarap misali
hâlâ bende o sine
onun, her kedere sığınak dediği

önemi yok ona verdiklerimin
yeri dolmayan o kalpten başka
hiçbir şey için ne özlem ne ıstırap ne matem
Tanrı şahit, yok başka eksiğim

söyle kalbim, anlat, onun alıp gittiği kalbi
yıkıp yağmaladı beni, adalettir isteğim
ne işine yarar kanlar içindeki kalbim
özgür ve mutlu bir kalp benim istediğim

artık aşkımın hevesinde değil
kalbi olmayanda, hevesin işi ne?
kalbi olsaydı ağlayıp inlerdi yine
gözlerim ona baksın diye

uzaklaştı, terk etti beni
öyleyse neden geri vermedi o kalbi
yazık bana ki bedavaya sundum
gaflete düşmüş perişan kalbimi

Ahvaz, Aralık 1954
(Dey 1333)

UNUTULAN

hafızadan silinse de kalpten silinmez ama yazık ki
yok beni anacak bir sevgili
gözlerim daldı kaldı da yola
gönlümü şâd edecek o mektup gelmedi

bilmem ne hata ettim de
kopardı aramızdaki dostluk bağını
gözleri hiç kapanır mıydı bana
kalbinde bir yerim olsaydı

nereye baksam o
donup kaldı yaşlı gözlerimde
özleten, yakan aşkın galip geldi
kıvılcım dolu kalbime

dedim ki gözden ne kadar ırak olursa
gönülden de o kadar çabuk silinir
ölmem gerek kurtulmam için
ne dertmiş böyle, günden güne çetinleşir

ağzıma düşüyor taliplerimden biri
âh çekiyorum, keşke bu, o olsaydı
beni öpen bu dudaklar keşke
o huysuzun yakıcı dudakları olsaydı

sevgiyle kucaklayanlar öldürüyor beni
soruyorum kendime kolları nerede onun
o yakıcı ateş nerede, neydi o?
alevi neden söndü soluğunun!

şiir söyledim ki kaldırayım kalbimden
aşkının ağır kederini
onun yüzünden doğdu şiir
kime söyleyeceğim aşkına sitemimi

çek o tarağı saçlarımdan anne
sil gözlerimdeki sürmeyi
çıkar üstümdeki gömleği
hayat yok bana zindanımdan gayrı

burnunun dibine girsem de umurunda değilim
neye yarar güzelliğim
kır bu aynayı anne
süslenmek neyime benim

kapatın kapıları ve söyleyin onun dışında
kimseyle bir bağım kalmadığını,
nedenini soran olursa
korkum yok açıklayın âşık olduğumu

bir haber gelirse uzaklardan
hemen sorun kimdendir diye
ondan değilse getirdikleri haber
deyin ki çok oldu o kadın buradan gideli

Ahvaz, Kış 1954
(1333)

TANINMAYAN

isyankâr duygularımın karmaşık perdelerinde
tanımadığım birinin tuhaf çehresi
öyle bir çehre ki peşinden gitseydim heyecanla
hep kaçar, bana yüzünü göstermezdi

yorgun bir adamın bakışları yüzüme kaydı bir gece
bitkin düştü orada, öylece kaldı
keseyim istedim o bakışın ipini
küt küt attı kalbim, beni ona itti

kendimi aramaktan yorgundum, umutsuzdum
nazla gülümsedim ve gel dedim, gelsene
yol uzundu, eğlence gecesi bizi beklemekte
akıl inledi nereye gidiyorsun dedi nereye

yol uzundu ve yarı yolda yazık ki
inledi adam: yolun sonu nerede?
ayağını gösterdi ve dedi ki zincirli ayağım
yorgun gözlerim benim kalakaldı öylece

zincirli mi ayağı neden ey Tanrım
bir el dert tohumu ekti kalbimin tarlasına
bir damla gözyaşı koştu, mırıldandım gözyaşları arasında
zincirli ayağı, gücüm yetmez onu kırmaya

geceydi ve kederle dolu o bakış
uykunun suretini yorgun gözlerimden ayırmaktaydı
dudaklarımı yapıştırdım onun dudaklarına ve arzuyla inledim
"ey tanımadığım adam iç bu şarabı"

evet, iç ve hiçbir şey söyleme şimdi
bir ateş yanmakta kalpte, aşkının coşkusuyla
yol kapalı bana göre, zira yazık ki
bir başkasına bağlı senin ayağın da

bedenimin kıvrımlarında dolandı kolları
saçlarım onun tarağında dağıldı
gece karanlıktı ve onun susuz arzusu
öpücük isteğiyle her an dudaklarımdaydı

perdelere baktım ansızın ve gördüm
o yabancı suret artık yabancı değildi
göğsüme bastırdım onu ve kendi kendime dedim ki
biliyordum ey Tanrım bu tanımadığımın kim olduğunu

(Ayağı başkasına zincirli bir tanıdık)

Ahvaz, Kış 1954
(1333)

GÖZÜ YOLDA

ruhumu yakan ömrümü kısaltan
bir arzu var içimde
kederle, gözyaşıyla, feryat figanla
o şehvetbazı istiyor daima

Tanrı şahit bir şey yok içimde
onu görmek isteğinden başka
yandım kederiyle, ne vakit kederim
maya olacak onun azabına

gece, karanlığın derinliklerinde
sır hâlesindeki ay çıkageldi
tedirginim, gözüm yolda
döner gelir, yitmiş olan belki de

ne vakit bir gölge düşse kapıya
koşuyorum hemen ürpertiyle
hızla geçip gidince o gölge
gözlerim nemli, dönüp geliyorum yine

ellerim, yatağımda her gece arıyor
o yitik bedeni
bütün bu çaba boşuna
inliyor akıl ve diyor ki

ey hüzünle dolu talihsiz kadın
sil aklından bir an olsun onun hatırasını
senin hatan o huysuz âşığın kalbine
yol açmaktı

ne vakte dek arayacaksın
o seni hiç düşünmeyeni
son ver, artık bu ağlayıp inlemelere
son ver, o bir başkasının yâri

nasıl dinleyebilirim rahatça
anlattığı hikâyeyi
o hikâyenin büyüsü bırakır mı sönsün
içimdeki hasret ateşi

aşikâr etmeye gidiyorum sırrımı
içimde yanıp duran arzuyu
aklımdan çıkaramıyorum asla
o şehvetbazı

mum, ey mum neden gülersin
benim suskun, karanlık geceme
Tanrı şahit, öldüm bu hasretten
neden koynumda değil o diye

Ahvaz, Kış 1954
(1333)

KIRIK AYNA

seni ve gönülçelen aşkını anarak dün
yeşil bir gömlek giydim üstüme
aynada yine bakıp kaldım kendi suretime
saç bağımı çözdüm yavaşça

getirip parfüm sıktım, saçlarıma, göğsüme
saçlarımı dağıtıp bıraktım tarağa
sürme çektim gözlerime işveyle
dudağımın kenarına bir ben kondurdum yavaşça

sonra dedim ki kendi kendime âh ne yazık, o yok
şaşıp kalırdı bu büyüleyicilik ve işveye
yeşil gömleği üstümde gördüğünde
gülümseyerek derdi ki "ne güzel olmuşsun yine"

o yok ki kara gözbebeklerimde,
donup kalsın kendi yüzünü görünce
ne yapacağım bu dağılmış saçları ben bu gece
söyle onun elleri yer edinsin saçlarımda kendine

o yok ki bedenimin baş döndürücü kokusunu
içine çeksin de kucağıma düşsün
ey ayna öldüm bu hüzünden, özlemden
o yok ki beni göğsüne bastırsın

bakıp kaldım aynaya kulağı bendeydi onun
dedim ki nasıl çözeceksin bu meseleyi
kırıldı, haykırdı: sana ben çektiğimi
nasıl anlatayım... ey kadın kırdın kalbimizi

Ahvaz, Kış 1954
(1333)

DAVET

biliyorum yoldan çıkardı seni büyüleyen gözlerim
benim kalbim demirdendir deme boş yere
bilmiyorsun... bilmiyorsun büyüleyen gözlerimden başka bir de
öldüren bir şarabım olduğunu dudaklarımın kadehinde

neden çabalıyorsun boş yere kollarımdan kaçmaya
bundan yakıcı bir kucak bulamazsın asla
korkmuyor musun... korkmuyor musun adının yazılmasından
kederli, sessiz bir gecede, karanlık bir mezar taşma

gel, değmez dünya mesafeye, sakınıma
mutlu bir an için feda et dünyayı nesi varsa
yaklaştır dudaklarını dudaklarıma, şarap dolu bu kadeh
öyle sarhoş etsin ki seni, mestlik neymiş anla

biliyorum yoldan çıkardı seni büyüleyen gözlerim
baştan ayağa yanıyorsun kordan bir arzuyla
yalansa eğer bu, sır veren gözlerini
neden kaçırıyordun çılgın bakışlarımdan daima

Tahran, Bahar 1955
(1334)

YORGUN

yıldım korkusundan da umudundan da aşkın
sonsuz bir huzur istiyorum
bir yenisini eklemeyeceğim kalbimdeki özleme
bitimsiz bir huzur istiyorum

kalbimi ayaklarımın altına alıp diyorum ki
en iyisi vazgeçmek bu çekişmeden
zehir kadehinden bir öpücük almak
evladır o kor gibi öpücükten

sarhoşlukla gidip bir gece
onun aşkının döşeğinde sabahladım diye
sandı ki diğer gecelerini de ömrümün
başkalarının kucağında geçirmişim öylece

toyluğum yüzünden artık
kurban etmeyeceğim onun aşkına gururumu
vazgeçersem eğer ondan
bulacağım o kayıp sevinci, mutluluğu

o ki sevinç ve sarhoşluk
o ki umut ve mutluluk verdi
nereye gitse vakit kaybetmeden
"temiz kalpli sıradan bir kadındı o" dedi

yakıyor beni bu riyakârlık, hilekârlık
bir çocukluk rengi istiyorum
ey ölüm, senin o suskun dudaklarından
ölümsüz bir öpücük istiyorum

git, götür gururunu
o aşkını hiçe sayan kadına
yanıp kavrulan, acı dolu bedenini
şefkatle bağrına basmayacak olana

yoluna saçtığım aşkı
bulamazsın başka bir sinede
dudaklarına kondurduğum o öpücüklerden
daha yakıcı ateş nerede

bakışlarının ve senin ardından koşmaktan
takat kalmadı bakışlarımda
aklımda, fikrimde hep o düşsel gözlerin
uykuyu haram etti gözlerime

seni görmek hevesiyle
peşin sıra derbeder gezmeyeceğim artık
senin, ey hiçbir şey vermeyen umut
çılgınca kendimden geçmeyeceğim artık

o sessiz odanın karanlığında
çaresiz durup bekleyemem
gözüm her an kapıda
gizli gizli âh çekemem

ey kadın... kalbin iyilik dolu senin
vefa bekleme ondan... bekleme sakın
aşkın anlamını bilmiyor o
söyleme gönlünün sırlarını ona söyleme sakın

Ahvaz, Kış 1955
(1334)

DÖNÜŞ

verdiğin o mektuptan ve o acı yakınmalardan sonra
gece yarısına dek uyku yok gözlerime hatırandan
ey umudumun kaynağı... ey uzak sığınak
asla incinme şiirimde saklı olandan

belki de küçük kalbimdekileri sessizlikte
saklamaya gücüm yoktur benim
bırak şarkım söylesin sırrımı
bırak gizlediğimi ortaya dökeyim

kayıp bir güneş misali hatırlıyorum onu
aşkımı düşünüyorum geçmişte kalsa da
ağlıyorum kandan boğulmuş o kalp için
"bu şiir... acıdan başka ne verdi sevgilim bana"

nasıl gizleyebilirim bu derdi
kalbim ürktüğünde güçlüklerden
eziyet çeken bir kalbin feryatları bu şiirler
senin ruhuna acı veren

kafes dedim... fakat ne diyebilirim, bundan önce
insanların ikiyüzlülüklerinin varmamıştım ayırdına
gel gör ki bu aldatan, oyunbaz dünya
parlaklığıyla, gösterişiyle kendine çekti beni sonunda

aldatılmaktan, tuzaklardan yoruldum artık ben
bir kez daha yöneldim kafeste bir köşeye
kapısını aç ki bütün bir ömür
mutlu olmadım bu parmaklıkların ardından başka yerde

zincir vur ayaklarıma yine
yerimden sökemesinler beni hile hurdayla
türlü hevesleriyle, demirden eller yeniden
başka bir zincir vurmasınlar ayağıma

Tahran, Bahar 1954

GİZLİ İZ

âh ey dudaklarımı yakan
öpüşlerinin ateşiyle
sırrım okudun mu bu divânenin
suskun gözlerinin derinliklerinde

biliyor musun aşkından
bir iz taşıdığımı kalbimde
biliyor musun bu gizli aşktan
yakıcı bir ateş var içimde

delinin biridir o kadın, diyorlar
dudaklarından öpücük verir kolayca
evet... ama senin dudaklarından bir öpücük
can verir benim ölü dudaklarıma

şan şöhret düşüncesinde olmadım hiç
bu benim, seni böyle arayan, hevesle
başkalarından uzakta olmak istiyorum ve senin kollarında
başkalarından uzakta olmak istiyorum ve dudaklarının kadehinde

gözlerden uzakta bir fırsatta
hayat şarabından bir kadeh sunacağım sana
bir yatak istiyorum kızıl güllerden
sarhoş edeyim diye seni bir gece

âh ey dudaklarımı
öpüşlerinin ateşiyle yakan
macerasız bir kitap bu ve sen
kısacık bir sayfa okuyorsun ondan

Tahran, 16 Mart 1955
(25 Esfend 1333)

HASTA

uykuya dalmış bir çocuk, zavallım hasta
ateşe bulanmış kırmızı yanakları
saçları dağılıp karışmış
gece yarısına dek rahat vermedi sancısı

sürekli titredi avuçlarımda
ateşten yanan zayıf parmakları
ağlayıp inliyorum... ey Tanrım
benim canımı al, azalt onun ıstırabını

yalnızlık korkusu içinde bazen
soruyorum kendime, ne olacak ona
gözyaşlarım süzülüyor yanaklarımdan
adını duydukça onun, hıçkırıklarımın arasında

ey seyre dalmış yıldızlar
benim çocuğum bu, hasta
gözümü kırpmadım geceden sabaha
işte görüyorsunuz benim gözlerim bunlar, uykudan uzakta

hatırlıyorum büyüleyen gülüşüyle
öpücük isterdi
ya da fersiz gözleriyle
oturup kahvaltıyı beklerdi

ara sıra sesi geliyor kulağıma: "anne!"
yüreğim yanıyor, azabım son haddinde
görüyorum dağınık yatağında bir çocuk
yanıyor ateşler içinde

gece sessiz ve zavallım yorgun
inliyor yanı başımda hastalığın şiddetiyle
duvardaki saatin tik takları
gülümsüyor, ıstırabıma, endişeme

Tahran, 14 Mart 1955
(23 Esfend 1333)

MİSAFİR

o kadim hasretim
bu gece son bulacak sevgilide
kapat kapıyı ve evde yok de
kim gelirse bundan böyle

tarak nerede? saçlarımı tarayacağım
dağınık, vahşi ve güzel
zarafetten, yumuşaklıktan, tazelikten
bir rüyaya dönmeli, güle benzeyen yanaklarım

sürme nerede? gözlerime çekeyim de
gizem ve işve katsın bakışlarıma
kalbimdeki coşku yansımalı
kara gözlerime

ne giyinsem de o çıkageldiğinde
susuzluğunu artırsa
ne desem de büyülense sözümün tılsımıyla
gönlü bana aksa

âh ey hizmetçi kız
güller tak saçlarıma, göğsüme
görünce hayran kalsın
o eski âşığım bu gece

kapıdan girdi gelip oturdu sessizce
mızrabı, ruhuma ve kalbime vurarak çeng çalıyorum
susuz dudaklarla coşkulu yüzlerce öpücüğü
gül rengi kadehin dudaklarına konduruyorum

eğer ay uzanıp pencerelerden
beni görmek isterse
saç baş darmadağın, çıkarım karşısına
buluttan perde çeker hasetle çehresine

bu aşk sahnesi hayal olursa eğer
ateşe atarım üzerlikle beraber kendimi
sonra da yumuşakça kıvrılarak
kalkarım yerimden sarhoş bir çingene gibi

ayakta duramaz olup baygın düşene dek
dans ederim mum alevi gibi her gece
beni kollarına alıp sıktığında
sarhoş olurum kucağının hararetiyle

âh çekiyorsun pencerelerde
ayak sesleri yaklaşıyor
Tanrım!... o! sessiz ve yavaş
evimize doğru geliyor

Tahran, Bahar 1955
(1334)

BENİM SIRRIM

işim yok benim, hasret çekmekten başka
kaderim kötü... el oldu sevgilim
zincir vurdular ayağıma suçsuz yere
illallah bu ıstırap dolu zindanımdan benim

illallah bu gözden, gece gündüz
gizlice deşiyor gözlerimdeki sırrı
olur da duyarım diye kayıp sesimi
kapıda kulağı

bazen nedir derdin diyor
kafan neden karışık böyle
boş yere saklama sırrını
büyük bir acı uyuyor gözlerinde

başkalarına yakınıyor bazen de
artık o, dünkü kız değil
bu sırlarla dolu mahzun kadın
benim atik, güleç Furuğ'um değil

bazen yol bulup kalbime
büyülemeye çalışıyor beni aşk tılsımıyla
bazen çıkarmak istiyor bu kaleden sırrımı
öfkeli bir haykırışla

bazen diyor ki söylesene ne oldu
senin o büyüleyen baygın bakışlarına
mutluluk veren, sıcak gülüşün
neden uğramaz oldu ateşli dudaklarına

zavallı ben, gözümü dikip bakıyorum ona
sessiz bir iniltiyle diyorum ki hepsi bu, olan biten
ben de bilmiyorum hüznüme sebep ne
mırıldanıyorum sonunda gittim elden

aynı dili konuşmuyoruz ki anlatayım ona
korkunç kederimin sırrını
şüphe yok ki kimse benim yaptığım gibi
acısına maya etmemiştir kendini

ruhumdaki kederin sebebi, benim.
bir çare yok buna
zincire vurulmuşum inliyorum
bir bağım yok zincirin halkasıyla

âh... işte bu senin coşkuyla aradığın
sırrım... divâne bir kadının sırrı
öyle bir varlıktı ki o, düşünmezdi
bir nebze olsun şöhreti şanı

onun sırrı bu: artık hiçbir şey değilim senin için
tiksindirici bir varlıktan başka
ne hışmın ne gazabındı beni korkutan
âh... budur işte bunca azap veren bana

Ahvaz, Şubat 1955
(Esfend 1333)

GENÇ KIZ VE BAHAR

genç kız yapayalnız oturmuştu camın önüne, dedi ki
ey baharın kızı kıskanıyorum seni
senin kokunu, çiçeklerini, şarkılarını, sarhoşluğunu almak için
Tanrı şahit, hazırım vermeye her istediğini

bir ağacın çıplak dalında bir çiçek
açtı kapalı gözlerini nazla
yorgun, güzel, küçük kanatlarını açtı
bir kuş yeşillikler arasında

güneş gülümsedi ve gülüşümün dalgalarından
gönülçelen bir aydınlık koştu günün yüzüne
bir dalga değdi ona yavaşça, bir rüzgâr kulağına
bir sır fısıldadı, dalga ürküp kaçtı ondan usulca

baharın macerası başladı diye gülümsedi bahçıvan
diktiğim ağaç artık çiçek açtı
genç kız duydu bunu ve dedi ki ne çıkar bu bahardan
yeter, usandım baharlardan, bir benim baharım olmadı

kandan bir buhurdanın ortasına oturmuştu sanki
muradına teşne güneş gökyüzünde
dilsiz bir ruh gibi sessizce gidiyordu gün
genç kız mahzun, pencerenin önünde

Tahran, Bahar 1955
(1334)

METRUK EV

bugün anlıyorum ki o uzaktaki evden
uçup gitmiş yaşama sevinci
bugün anlıyorum ki o ağlayan çocuğun
annesinden uzak olduğundan matemi

soğuk ve boş bir yataktan çıkıp
koşuyor bir suret hayalimde sürekli
elem ve keder yüklü bir bedenden
umutsuzluğu kazıyor bir elin sureti

zayıf, titrek bir gölge
görüyorum orada, sobanın yanında
o gölgenin kolları
özgürleştirdiğini söylüyor hayatı kolayca

az ötede yorgun, yaşlı dadısının kucağında
kederli bir çocuk uykuda
bir fincan süt dökülmüş
çiçek desenlerine, halıya

pencere açık, çiçeklerin rengini
oradaki gölge soldurmuş
perde düşmüş pencerenin omzuna
saksının toprağı kurumuş

soğuk, solgun bakışlarıyla bir kedi
ağır adımlarla, usulca geçiyor
son alevini mum
yokluk yoluna emanet ediyor

bugün anlıyorum ki o uzaktaki evden
uçup gitmiş yaşama sevinci
bugün anlıyorum ki o ağlayan çocuğun
annesinden uzak olduğundan matemi

ruhu yorgun, perişan ben
arzu yolunu bırakıyorum
sevgilim olan şiiri, gönül verdiğim şiiri
bulmaya gidiyorum.

Tahran, Bahar 1955
(1334)

BİR GECE

sana geleceğim bir yıldız gibi
karaltılar arasından çıkıp bir gece
dünyaları aşmış rüzgârlı kanatlarla
seni bulmaya geleceğim sevinçle

tepeden tırnağa yanarak, mest
yazın gönülçelen günleri gibi
dağlardaki yabani lalelerle senin için
dolduracağım eteğimi

kapı halkasıyla çınlayacak bir gece
göğsünün bir köşesinde kalbin.
kapı açıldığında bedenim bitap
tir tir titreyecek sıcak kollarında senin

o sarhoş edici anlarda artık
kaçışı görmeyeceksin gözlerimde
şahit olmayacaksın çocuklarınkini andıran suskun bakışlarımla
utanç arasında bir mücadeleye

bir gece adımla seslendiğinde bana
düşsel bir âleme çağıracağım seni
hatıranın dalgalarıyla dans edeceğim
deniz kızları gibi

susuz dudaklarım coşkuyla bir gece
senin dudaklarının ateşinde yanacak
gözlerim, seni görme umudunu
gezinip duran bakışlarına dikecek

aşkın yolunu yordamını öğreneceğim
Venüs'ten, o büyüleyici tanrıçadan
kulübene kıvılcım saçacağım bir gece
ışık gibi çıkarak karanlığın ortasından

âh gözleri yolda bekleyen
evet benim sana gelen
dünyalar aşmış rüzgârlı kanatlarla
seni bulmak için koşup gönenen

Ahvaz, Mayıs 1955
(Hordad 1334)

TANRININ KARŞISINDA

karanlık kafesin darlığından
bu dünyanın koyu bataklığından çıkıp gelen
yakarış dolu sesimi duy
âh... ey eşi benzeri olmayan kadir Tanrı

bedenimden çekip al bir anda
bu kapkara utancı
görüyorsun belki de göğüs kafesimde
tükenişin ve günahın mayasını

kalp değil bu bana verdiğin
kan içinde atıyor... âh... kurtar onu
ya arındır huylarından, heveslerinden
ya da vefalı kıl, sevgine bağla onu

yalnız sen anlıyor, yalnız sen biliyorsun
o ilk hatanın sırrını
yalnız sen kadirsin bahşetmeye
ruhuma... ilk aydınlığı

âh... ey Tanrı nasıl söyleyeyim sana
yorgunum bedenimden, dertliyim dertli
senin büyüklüğünün kapısına her gece
başka bir bedenin umudunu taşıyorum sanki

parlayan gözlerimden al
başkasına koşma heyecanını
ey Tanrı lutfet de öğret bana
başka gözlerin şimşeğinden kaçmayı

öyle bir aşk ver ki bana
cennetindeki meleklere döneyim
öyle bir sevgili ver ki bana
bedeninde senin güzelliğinden bir parça göreyim

zihnimin levhasından sil bir gece
onun aldatıcı aşkının suretini, nakşını
rakibinin taptaze aşkıyla zulmederek
alacağım ondan intikamımı

âh ey Tanrı senin kudretli elin
yaratmış varlık âlemini
yüzünü göster ve kalbimden söküp al
günah coşkusunu, nefse tapınmayı

rıza gösterme nâçiz kulunun âsilik edip
senden başkasına yüz döndürmesine
rıza gösterme onun gözyaşı selinin
şarap kadehinin ayağına dökülmesine

karanlık kafesin darlığından
bu dünyanın koyu bataklığından çıkıp gelen
yakarış dolu sesimi duy
âh... ey eşi benzeri olmayan kadir Tanrı

Ahvaz, Nisan 1955
(Ordibehişt 1334)

EY YILDIZLAR

ey yıldızlar gökyüzünden yukarıda oturuyorsunuz
bakışlarınızla kendinizi işaret ederek
ey yıldızlar bulutların ötesinde oturuyorsunuz
dünyamızı seyrederek

evet bu benim, gecenin sessizliğinde
aşk mektuplarını yırtan
ey yıldızlar eğer yardım ederseniz
yıldızla dolduracağım eteğimi, boşaltıp gamdan

vefadan bir nefes almamış kalbe
sınırsız cefâdan, bahaneden yok daha iyisi
bu kendini beğenmiş sohbet arkadaşları arasında
mahirce naz ve işve en iyisi

ey yıldızlar ne oldu da öldü bakışlarımdaki
sevinç, ezgi, şarkı...
ey yıldızlar ne oldu da öldü onun dudaklarındaki
sıcak, âşıkane ses

şarap kadehi devrilmiş, yatağım boş
başımı koyup uyudum onun mektuplarına
başımı koydum ki bu satırlar arasında
bir iz bulayım onun vefasına

ey yıldızlar yeryüzü sakinlerinin cefâsını, riyasını
yoksa siz de mi anladınız
ey yıldızlar... saf, iyi yıldızlar
gökyüzünün kalbine bu yüzden mi saklandınız

ben ki elimin tersiyle ittim her şeyi
o aşkımdan muradını alsın diye
Tanrının laneti üzerime olsun bundan sonra
vefa gösterirsem âşıklara cefâ yerine

ey yıldızlar gözyaşı damlaları gibi
başınızı gecenin karanlığına koymuşsunuz
ey yıldızlar ki o sonsuz âlemden
bu dünyaya bir pencere açmışsınız

o gitti ama ona duyduğum sevgi silinmez kalbimden
ey yıldızlar... ne oldu da istemez oldu beni
ey yıldızlar... yıldızlar... yıldızlar
nerede ölümsüz âşıklar diyarı, hani?

Ahvaz, Haziran 1955
(Tirmah 1334)

HALKA

genç kız gülümseyerek dedi ki
nedir bu altın halkanın sırrı
parmağımı böylesine sıkan
bu halkanın sırrı

yüzü bunca parlak, ışıltılı
bu halkanın sırrı
adam hayran oldu ve dedi ki
mutluluk halkası, yaşam halkası

"kutlu olsun" dediler hep bir ağızdan
genç kız, yazık ki yine
kuşkuluyum dedi bunun anlamından
yıllar geçti ve bir gece

solgun kadın o altın halkaya baktı
parlak işlemelerinde gördü ki
kocasından vefa görmek umuduyla nice günler
heder olup gitmiş, heder olup gitmiş

perişan oldu kadın
ve bu halka ki yüzü hâlâ parlak, ışıltılı
kulluk kölelik halkasıdır, diyerek
için için ağladı

Tahran, Bahar 1955
(1334)

HÜZÜN

bir genç kızın dağınık saçları gibi Kârun nehri
çıplak omuzlarına akıyor toprağın
güneş gitmiş ve gecenin sıcak nefesleri
inip çıkan göğsüne vuruyor suyun

dalıp kalmış bakışlarımdan uzakta güney sahili
aşktan sarhoş düşmüştür ayın kucağında
parıldayan kan dolu bin gözle gece
başını uzatıyor âşıkların yatağına

kamışlık uykuda, sessiz ve bilinmedik bir kuş
inliyor karanlığın derinliklerinde
ay görmek için koşuyor ne çektiğini minik kuşun
orada, korkunun pençesinde

hurma ağacı gölgeleri bataklığın kıyısında
gece yarısının hevesbaz rüzgârında titreşiyor
kurbağaların belli belirsiz sesleri
gecenin sırlarla dolu sessizliğinde dönüyor

gecenin güzelliğinden doğan cazibede
geçmişte kalan hatıralar kalbime pençe atıyor
kederden mahirce suret çizen bir el gibi hasret
hafızamın perdelerini boyuyor

kırıldı zavallı kalp umutla, arzularla
ve aşkımın mezarı oldu cefânın eliyle
başımı dizlerime koyup inliyorum aleni
ey kaynayan bataklık ne oldu aşkımın heyecanına

Ahvaz, Yaz 1955
(1334)

TAŞIN SABRI*

ilk gün, bir daha görmeyeceğim onu
dedim, söz verdim kendime
ikinci gün de tuttum sözümü
lakin kaygı ve hüzünle

üçüncü gün de geçti
sözüm sözdü, ama
öldürüyordu zindanımın karanlığı beni
ve bu zindanın bendim gardiyanı da

içimde o âsi ve çılgın ben
tepinip duruyordu
duvarları yumrukluyor
bir çatlak arıyordu

içimde volta atıp duruyor
medrese hücrelerindeki ruhlar gibi
gölgesi düşüyor kalbime
çöldeki bulut misali

gece yarısı uykumda işitiyordum
onun hıçkıra hıçkıra ağlayışını
sesimde işitiyordum
onun sesindeki akışkan acıyı

utanarak onu çağırıyordum
ne diye boşuna ağlıyorsun?
gözyaşları arasında, inleyerek:
onu seviyorum, bilmiyorsun!

---

* *Tutsak* kitabının, Türkçe çeviride esas alınan Farsça 2. baskısında yer almayan, şairin kitabın 6. baskısında eklediği "Taşın Sabrı" ve sonraki dört şiir ("Sevmekten", "Uyku", "Gecede Bir Ses", "Deniz Gibi"), sağlıklı bir toplama ulaşmak düşüncesiyle çeviriye dahil edilmiştir. (ç. n.)

o titrek ses onun sesiydi
uzak bir dünyadan yükseliyordu
ama bende yankılandığında
bir ölüyü mezarından kaldırıyordu

öyle bir ölü ki gövdesinden etrafa
şebboyların heyecan uyandıran kokusu yayılıyordu
ceylan yavrularının kalbi gibi kalbimi
göğsümde güm güm attırıyordu

zulmetin zerrelerindendi bedeni
karanlıkta beliriyordu
bana yaklaştığında
hazzın karanlık kuyusu oluyordu

yatakta oturuyordum bitkin, öylece
dalıp gitmiştim düşlerin gözlerine
usulca geçiyordu düşüncelerimin kayığı
dünyaların sınırlarını

yine tozlu bir resim
o küçük geceden, o sözleşilen geceden
köksüz mutluluklarla dolu
o sessiz odadan

ellerimin karalığında
onun ellerini duyumsayarak çiçekleniyordu
şaşkınlığım gibiydi
gözlerinden keder kokusu geliyordu

kalplerimiz ışığın meyvesi
köklerimiz karanlıklarda
birbirimizi doyururduk
uzak bahçelerin baharlarıyla

yatakta oturuyordum bitkin, öylece
dalıp gitmiştim düşlerin gözlerine
usulca geçiyordu düşüncelerimin kayığı
dünyaların sınırlarını

günler geçti ve ben artık bilmiyorum
hangisiyim ben?
o pek mağrur görünen mi
yoksa ezelden beri mağlup olan mı?

verdiğim sözü tutamazsam
bu defa öldürür bu keder beni
oturup bekleyeceğim
elbet bir gün gelir geri

Tahran, 1955
(1334)

SEVMEKTEN

bu gece gözlerinin göğünden
yıldız yağıyor şiirime
kıvılcım ekiyor pençelerim
kâğıtların beyaz sessizliğine

sıtmalı, çılgın şiirim mahcup
arzuların sebep olduğu çatlaktan.
ateşlerin dinmeyen susuzluğu
yakıyor bedenini yeni baştan

evet, sevmenin başlangıcıdır bu
belirsiz olsa da yolun sonu
sevmektir güzel olan
artık düşünmüyorum sonu

karanlıktan sakınmak niye
gece elmas damlalarıyla doludur
geceden geriye kalansa
sarhoş eden yasemin kokusudur

âh, bırak kaybolayım sende
kimse benden bir iz bulamasın
nemli âhının yakıcı ruhu
şarkımın teninde tütsün dursun

âh bırak bu açık pencereden
ışıltılı bir kanatla uçarak
dünyanın hisarlarından geçeyim
düşlerin ipeği üzerinde uykuya dalarak

ne istiyorum hayattan biliyorsun
ben sen olayım, sen, tepeden tırnağa sen
bin defa dünyaya gelmek mümkün olsa
her defasında sen, her defasında sen

bir deniz var içimde
ne zamana kadar saklayacağım onu
keşke sana bu korkulu tufanı
anlatacak gücüm olsaydı

öyle doluyum ki seninle
çölün ortasında koşturmak
başımı dağa taşa vurmak
gövdemi denizin dalgalarına bırakmak istiyorum

öyle doluyum ki seninle
benliğimden kayıp yere düşeceğim, toz gibi
bastığın yere baş koyacağım usulca
uçarı gölgene asılıp kalacağım

evet, sevmenin başlangıcıdır bu
belirsiz olsa da yolun sonu
sevmektir güzel olan
artık düşünmüyorum sonu

Tahran, 1956
(1335)

UYKU

gece, karanlık camlara çöküyor usulca,
korlu küller gibi
rüzgâr, evin avlusunda kımıldatıp duruyor gölgeleri
nilüferin kıvrımları, duman gibi dalgalanıyor duvarda
çamların arasında büyücü mehtap
ışıksız kandiliyle süzülüyor usulca
sanki avare ruhunu arıyor kör karanlıkta

bu karanlıktan ve suskunluktan yorgun
yatağa süzüldüm
dedim ki ey uyku, baş parmağın, yeşil bahçelerin anahtarı
gözlerin, sükûn balıklarının karanlık havuzu
ağlayan çocukluğuma da bir yer aç heybende
ve unutkanlık meleklerinin toz pembe ülkesine götür beni

Tahran, 1954
(1333)

GECEDE BİR SES

gece yarısı sessiz koridorda
ayak sesleri yankılandı
bahar çiçeklerinin kalbine eş kalbim
çiy taneleriyle dolup sallandı
dedim bu o, yine geldi işte

yerimden fırladım ve köşedeki aynada
kendime baktım şevkle
âh, dudaklarım titredi sevgiden
karardı aynanın yüzü âh çekmemle
belki de bir hayaldi gördüğü

geceliğim omuzlarımdan kaymış
saçlarım karmakarışık, dudaklarım kupkuru
ama ıssız koridorun karanlığından
geçen, gittikçe hızlanıyordu
nefesim kesildi bir an

sanki sabah rüzgârının ruhu, pencerelerden
gördü bu yalnız ben'in hüznünü
dağılmış saçlarıma
akasyaların yakıcı kokusunu döktü
hızla ve sabırsızca koştum kapıya

ayak sesleri benim göğsümde
çölün göğsündeki ney sesi misali
fakat ıssız koridorun karanlığında
kaybolup gitti ayak sesleri
rüzgâr, hüzünlü bir şarkıya başladı

Tahran, 1955
(1334)

DENİZ GİBİ

uzun, güneşli bir günde
seni bana ulaştırdılar
uçsuz bucaksız denizde
bir başlarına mırıldanıp duran dalgalar

suda seni gördüğümde
gözlerin su rengindeydi
o tanımsız dünyanın gurbetinde
sanki düşümde gördüm seni

senden bana sessizlik ve hayret
benden sana bakış ve şüphe
bir kuş sesleniyordu bize uzaklardan
çağırıyordu güneşin yeşil bahçesine

bir öpücük zonkluyordu bizde
tuzlu kana susamıştık
titreşen sulardaki kayık gibi
kokunun ve ışığın oyuncağıydık

vuruyor, vuruyordu denizin derinliklerine
geri çekilmenin acısıyla
dalgalar, sabırsız dalgalar
birbirine kavuşma isyanında

ellerini uzattın
sonuçsuz devinimler misali
dudakların yıkıldı dudaklarıma
bir öpücük selamıyla
bir an bütün gökyüzünü
kristal bir hâlede gördüm
seni, kendimi ve hayatı
bu ışık çemberlerinde gördüm

sanki cehennemin dağlayıcı rüzgârı
saçlarıma dolanmış
yakıcı bir altın damla gibi aşkın
dudağıma damlamış

o an denizin enginlerinden dalgalar
bize doğru aktılar
beni kendime getirmeden
yavaş yavaş seni geri aldılar

o zaman sanmıştım ki bu koku
yine uyku çiçeklerinden geliyor
yahut benim hayalimin eli sularla
senin bedenini mermerden oyuyor

o zaman sanmıştım ki
bir sır var denizin kükreyip coşmasında
belki de beni çağırıyor
denizlerin tanrısı, kendi yalnızlığında

Tahran, 1954
(1333)

Duvar

Divar, ilk baskı: 1956 (1335), Emir Kebir, Tahran.
Çevriye temel alınan baskı: 9. baskı 1958 (1357), Emir Kebir, Tahran.

Perviz'e
Ortak hatıralarımızın anısına ve
sonsuz sevgimize mukabil
bu nâçiz hediyemin
kabul edilmesi ümidiyle...

22 Haziran 1956

Feri'ciğim,
Bu kitaptaki Furuğ; saf, aptal ve duygusal. Eğer onun bana benzediğini düşünüyorsan ve her durumda kabul ediyorsan senindir. Gözümüz yok.

Furuğ Ferruhzad
Haziran 1960

* Feri: Furuğ'un erkek kardeşi Feridun Ferruhzad. (ç. n.)

Önsöz Yerine

GAZEL

Etrafımda güller, elimde şarap kadehi, sevgilim yanımda
Böyle bir güne kul köle olmaz mı cihan padişahı da

Söyleyin mum getirmesinler bu gece meclisimize
Ay yüzlü sevgili burada, gecemizi aydınlatmakta

Benim mezhebimde şarap helaldir ama
Ey gül endamlı, selvi boylu haramdır sen olmayınca

Kulağım neyin sözlerinde, çengin ezgilerinde
Gözlerim kadehin dönüşünde, o lâl dudakta

Meclisimize ıtır saçma zira
Saçlarının güzel kokusu her daim burnumuzda

Şekerin tadından söz etme bana
Muradım yok senin tatlı dudaklarından başka

Virâne gönülde gam hazinesi oldukça
Makamım nere olabilir harabat meyhanesinden başka

Utançtan söz etmen niye, utancımla ünlendim ben
Ünden niye sual edersin, ündür beni utandıran da

Şarap içeriz, âvâreyiz, rindiz, güzelden anlarız
Bizim gibi olmayan var mı buralarda

Ayıplarımdan söz açmayın muhtesibimle
Her daim işret peşinde bizim gibi o da

Bir dem ayrı düşme ey Hâfız şaraptan da sevgiliden de
Gül mevsimi, yasemin zamanıdır, ramazan bayramıdır zira

HAFIZ-I ŞÎRÂZÎ

Derler ki cehenemliktir âşıklar ve sarhoşlar
İnanmak ne mümkün buna, boş sözdür
Gidecekleri yer cehennemse âşıklarla sarhoşların
Avuç içi kadar cennet boş kalacak demektir

*

Cennetten, melek gözlülerden dem vururlar
Halis şarapları, balları anlatıp dururlar
Ne gam, şarabı ve sevgiliyi seçtiysek biz
Değil mi ki işin sonunda da bunlar olacaklar

*

Varlığın ve yokluğun ne olduğunu bilirim
Her düşüşün ve yükselişin iç yüzünü bilirim
Bunları bilmekle beraber utanç duyardım
Sarhoşluktan öte bir mertebe yok, bilmeseydim

*

Ey ferman sahibi, senden çalışkanız
Bu sarhoşluğumuzla senden ayığız
Sen insan kanı içersin bizse üzüm kanı
İnsaf et hangimiz daha hunharız

ÖMER HAYYAM

Mademki bizim için her umut umutsuzluğa dönüştü ey Tanrım, bak gör bizim yerimize melekler sürüldüler ve derbeder oldular, gönüllerini yeni sevinçlerle hoş ettiler. Başka bir âdem yaratıp onun için de yeni bir dünya var ettiler.

O halde hoşça kal ey umut! Ve korku, sen de terk et beni! Ve ey pişmanlık, uzak dur benden!

Kurudu bendeki iyilik kaynağı, sen ey kötülük ve şer, iyiliğin ve hayrın yerini al!

Zira sen benimle olursan bütün yaradılmışları ikiye böleceğim ve ben, bir yarısının hükümdarı olacağım.

Belki Tanrı'ya ait yarının da bir kısmı benim olacak.

İşler böyle giderse çok geçmeden bu yeni dünya ve insanlar, kudret sahibinin ben olduğumu anlayacaklar.

JOHN MILTON, *Kayıp Cennet*
Dördüncü Manzume "Şeytanla Konuşma"

"İnsan için en iyi güç kaynağı her ne kadar bilgi ve akıl ise de bugün sen, Ehrimen'in büyü ve tılsımlarının yardımıyla güç kazanmalısın."

GOETHE, *Doğu-Batı Dîvanı*

GÜNAH

günah işledim hazla dolu bir günah
titreyen, esrik bir bedenin yanı başında
ey Tanrım bilmem ne yaptım ben
o sessiz ve karanlık kuytuda

o sessiz ve karanlık kuytuda
baktım sırlarla dolu gözlerine
yalvaran gözlerindeki arzulardan
kalbim takatsiz kaldı göğsümde

o sessiz ve karanlık kuytuda
perişan, yanında oturdum
arzu döktü dudakları dudaklarıma
divâne gönlümün sıkıntısından kurtuldum

aşk masalı mırıldandım kulağına:
seni istiyorum ey sevgili
seni istiyorum ey koynu can bahşeden
ey divâne âşığım seni

arzu alevlendi gözlerinde
kırmızı şarap raksetti kadehte
bedenim yumuşacık yatakta
kendinden geçerek titredi onun göğsünde

günah işledim hazla dolu bir günah
sıcak, ateşli bir kucakta
günah işledim demirden
ateşli, kindar kollar arasında

RÜYA

mutluluk veren sıcak bir umutla
bakışları mest ve hülyalı
masal okuyor genç kız
yalnızlık köşesinde gece yarısı

derken bir gün uzak bir yoldan
mağrur bir şehzade çıkageliyor
rüzgâr bacaklı atının toynakları
şehrin sokaklarında, taşlarda tıkırdıyor
güzel tacının üstünde
güneş ışınları parıldıyor
elbisesi altın sırmalı
göğsü inci, mücevher dizileriyle kaplı
rüzgâr durmaksızın kendinden yana savurup durmakta
tacındaki tüyleri
aydınlık alnındaki siyah perçemleri

insanlar birbirinin kulağına eğilip fısıldıyor:
"âh, o; bu görkem, bu güç, bu vakarla
dünyada tektir
şüphesiz yüce bir şehzadedir"

genç kızlar uzanıyor pencerelerden
yanakları alevleniyor bakışmanın mahcubiyetinden
göğüslerinde bir ihtimalin coşkulu kıpırtısı
çırpınmakta, titremekte:
"beni seçer belki de"

lakin yakışıklı şehzadenin gözü sanki
görmüyor onların arzulu gözlerini
o, bu ıtırlı bahçeden
tek bir taze yaprak dermeden
yine öyle sakinlik ve dinginlikle
geçip gidiyor yoluna sevinçle
rüzgâr bacaklı atının toynakları
şehrin sokaklarında, taşlarda tıkırdıyor
onun menzili... güzel sevgilisinin evi
herkes birbirinin kulağına eğilip soruyor usulca:
"talihli kız kim acaba?"

ansızın açılıyor evin kapısı
kapıya doğru mutlulukla uçuyorum sanki
o... evet... o!
"âh, ey şehzade, ey rüyalarımdaki sevgili
geceler boyu rüyamda gördüm geldiğini"
usulca gülüyor çocuklar gibi

bakışları sıcak ve coşkulu
kapatıyor bakışlarımın yolunu
ey gözleri aydınlık bir yol güzellik ülkesine
ey bakışları şarap mineli kadehte
âh, koş ey dudakları çöl lalesi, kan renginde
yol, çok uzundur
lakin yolun sonu nurdan saraydır

ayağımı usulca atıp üzengiye
kayıyorum göğsünün gölgesine
gidiyor aklım başımdan

yine öyle sakin ve dingin
rüzgâr bacaklı atının toynakları
şehrin sokaklarında, taşlarda tıkırdıyor
güzel tacının üstünde
güneş ışınları parıldıyor

onunla birlikte terk ediyorum bu hüzünlü şehri
hayranlık dolu gözlerle bakıp
fısıldaşıyor herkes:
"talihli kız!"

ACI EZGİ

bendesin ve bir o kadar da benden uzak
benimlesin ve gözün başka yerlerde
sohbet yolu tükendi benim için
sen hararetli bir sohbete dalmışsın ellerle

gama gömülmüş kalbim atıyor göğsümde
seninle de huzursuz sensiz de
el aman o andan ki
çekip gidesin buralardan habersizce

baş koymuşum ayağını bastığın yere
yüzünü nereye dönsen gölgenim senin
senin gibisini bulamadım şu dünyada henüz
bulup da yerine koyabilmek için

kederim de sensin sevincim de
sana sığınmak istiyorum senden
vahşi bir dalgayım kendimden yok haberim
ayın çekimine kapılmışım ben

ayrılmak istediğini söyledin benden ne yazık, ne acı!
vefa bağı kopabilirmiş demek öyle mi?
kendimden kopar ayrılırım ama senden ayrılmam
âşıkların yemini bozulabilirmiş demek, öyle mi?

rüyamda gördüm seni sarhoşum
âh! demek rüyalara kaldı seni görmek
gonca değilsin ki arzunun sarhoşluğuyla
mümkün olsun seni dallardan budaklardan dermek

karanlığa alevleniyor gecem
eflatun alevi gözlerinin
kesmesin yolumu... yol bulurum belki hevesle
gizli gamhânene senin

KAYIP

Doktor Tûsî Hâirî'ye

bütün o çılgınlıklardan sonra âh yazık
inanasım gelmiyor, akıllanmışım
sanki "o" bende ölmüş ve ben bu yüzden
yorgun, suskun ve bomboşum

her an sorup duruyorum aynaya kederli
neyim artık, neyim gözünde
ve aynada görüyorum ki, ah
eski benden kalmamış bir gölge bile

o Hindu rakkase gibi nazla vuruyorum
ayağımı yere, ama kendi mezarıma
oysa ne özlemle aydınlatmıştım
bu harabeyi, kendi ışığımla

yol aramıyorum gündüzün şehrine
kuşku yok ki bir mezarın derinliklerinde uykudayım
cevherim var fakat onu korkudan
gönlümün bataklıklarında saklamaktayım

gidiyorum... ama sormuyorum kendime
yol nerede?... menzil neresi?.. amaç nedir?
öpücük veriyorum fakat kendimden habersizim
bu divâne gönlümün tanrısı kimdir?

"o" bendeki adam ne olduysa ansızın
başkalaştı gözümde, değişti
sanki gece, soğuk elleriyle
takatsiz ruhumu alıp gitti

âh... evet bu benim... lakin ne fayda
"o" bendeydi, artık değil, değil
deliler gibi mırıldanıp duruyorum
"o" bendeydi, şimdi nerededir?

HÜZÜNPEREST

güz gibi olsaydım keşke... güz gibi olsaydım keşke
keşke güz gibi suskun ve hüzün verici olsaydım
arzularımın yaprakları sararırdı birer birer
gözlerimin güneşi soğurdu
acıyla dolardı göğsümün gökkubbesi
ansızın pençesini indirirdi canıma, bir hüzün tufanı
gözyaşlarım yağmur misali
eteklerimi boyardı
âh... ne güzel olurdu güz gibi olsaydım
vahşi, heyecanlı, rengârenk olurdum
gözlerimde bir şair göksel bir şiir okurdu
yanıbaşımda yalazlanırdı âşığın kalbi
ateşin kıvılcımlarında gizli bir dert.
benim ezgim...
kırık dökük, rüzgâr sesi gibi
keder kokusu dökerdi yorgun gönüllere.
önümde:
genç bir kışın acı çehresi
ardımda:
yazı birbirine katan zamansız bir aşk
göğsüm:
hüznün, acının, evhamın mahalli
güz gibi olsaydım keşke

KURBAN

bu gece görkeminin eşiğindeyim senin
darmaduman oldum ilham vesvesesinden
ey şiir... ey kan emen tanrıça
yıldım, usandım bu telaştan

nicedir söylemiyorsun o tanrısal şarkıyı
kulağıma sevgiyle
biliyorum kana susadın yine
ama... yeter bu kadar kurban

bencillik aymazlaştırmış seni,
darılarak nedir ettiğin kuluna
önce muhabbeti düşürdün gönlüne
sonra uzaklaştırdın onu sahip olduklarından

yüzüne güldüğüm günden beri yazık ki
bana acı çektirmek için uğraştın durdun
gelincik rengine dönen gözyaşımı
kadehine doldurup yudumladın

utanç tuzağının eteğine düştüm
adımı, ayaklarının altına attığımdan.
âh... ey tanrıça kimdir
umut aynamı taşlara çalan?

ateşli düşlerini gördüm senin
günaha bulanmış öpücüklerin kokusunda
tatlı bir hüzün ezgisine yoldaş olup
dans ettim senin sessizlik tapınağında

ama... ne yazık, ne acı ki
özlemden başka bade yoktu kadehimde
heyhat... ey güz görmüş umut
adımın çiçeklerle bezeli tacı nerede?

yaşlarla ıslanmış bu gözlerden başka söyle
ne kaldı benden alacağın
ey şiir... ey kan emen tanrıça
yeter artık... verilen kurbanlar

ARZU

Pûran Mînû'ya

sessiz Rudi'nin kıyısında
gizemli bir bitkinin kokusu olsaydım da
yolun oraya düştüğünde
dudaklarımla dokunsaydım sana baştan ayağa

deli gönlün ezgilerini keşke
ney gibi okuyabilseydim sana
kapının önünden geçseydim
rüzgârın sallantılı tahtırevanı uykuda

bahar güneşi gibi seher vakti
cama vursaydım keşke
ve gözlerinin rengini görseydim
kımıldanan ipek tüllerin ardında

senin parıltılı meclisinde keşke
şarap kadehinin gülüşü olsaydım
acı dolu gece yarılarında
kendimden geçip rahatça uyusaydım

senin suretinden, gülüşünden
parlak bir aynaya dönseydi keşke gönlüm
sabahları bedenimde dolansaydı
sıcak, okşayan ellerin

güz yaprağı gibi dans edişimi keşke
ay izleseydi gece yarısı
senin evinin bahçesinde
coşkumdan ortalık yıkılsaydı

hatırası iç açan bir kadın gibi
tereddütle gönlüne aksaydım
ve ansızın güzelliğime dalıp kalmış
gözlerinle karşılaşsaydım

yalnız yatağında senin keşke
günah mumu gibi yansaydı bedenim
bu tatlı günahkârlıkla kökten tutuşsaydı
senin dindarlığın ve benim hasretim

hayatın yemyeşil dalından keşke
kederli çiçeğimi derseydin
keşke şiirimde, ey ömrümüm mayası
sırlarımın alevini görseydin

SUYA DALMAK

bu iç açan havada, soyundum
pınarın suyunda yıkanayım diye
baştan çıkarmaya çalışıyordu beni sessiz gece
gönlümdeki kederi pınarın kulağına söyleyeyim diye

soğuktu su ve parıldayan dalgalar
iniltiyle çırpındılar etrafımda, coşkulu
yumuşak, billurdan elleriyle sanki
kendilerine doğru çektiler bedenimi, ruhumu

bir rüzgâr esti uzaklardan
ve koşarak gelip bir kucak gül döktü saçlarıma
yarpuzun keskin, hoş kokusu
sokulup asıldı burnuma rüzgârın soluğuyla

gözlerimi yumdum, sessiz ve şen
taze, yumuşak otlara serilmiş bedenim
sevgilisinin oyuğunda uyuyakalmış bir kadın gibi
pınarın ellerine teslimim

bacaklarımda suyun titrek dudakları
öpücük kondurarak sabırsız ve susuz ve nemli
ansızın birleşip akarak... memnun ve mest
pınarın ruhu ve bedenim günahkâr o denli

AŞKIN ŞAFAĞI

ay ışığıyla aydınlanmış gökyüzü de
gönül sayfam gibi
firar ettim rahat bir uykudan
uykuya değişmem hayalini

söğüdün yabani gölgesine dalıp
kıvrılıyorum yatağımın sessizliğine
yine arzulanan bir ezginin peşinde
başım eğilmiş defterime

dans ediyor yüzlerce ezgi
sesimin zarif billurunda
rüya renginde bilmediğim bir tat
kan gibi atıyor damarlarımda

âh... sanki kalbimin hücrelerinden
sisin uyurgezer ruhu geçmiş
ya da bir meltemin eteği bu metruk yerde
yasemin kokusuyla nemlenmiş

sıcak, şehvetli öpücüklerinin alevi
laleler gibi açıyor dudaklarımda
ışıl ışıl yıldızlar parlıyor hayalimde
sır hâlesinin ortasında

çengde ve kemençede parmakları
bir yabancı içimde
tütsü kokusu* da geliyor sanki
eşlik ederek onun âhenkli ezgilerine

âh... inanamıyorum
birleşmemiz böyle mi olacak?
heyecan uyandıran o gözlerin bana bakışı
sıcak ve tatlı mı olacak?

hiç şüphe yok Venüs, o düşsel âlemden
aşk bakışı atmış bana,
kayıt düşüyorum defterime
sonsuz olasın ey aşkın şafağı

* Tütsü anlamına gelen *ûd* sözcüğü, müzik aleti udu çağrıştıracak biçimde kullanılmıştır. (ç. n.)

LEYLÂ'NIN MEZARINDA

o sır perdesi de kalktı sonunda
ve tanıdın ey âşinâ göz beni
yansımamsın benim, senden niçin kaçayım
benim, hayallerinin değişmeyen gelini

dalıp kaldığın gözler benim gözlerim
kimdi Leylâ, nasıldı kara gözlerinin hikâyesi
sakın ola ki düşünmeyesin benim gözlerimin
neden kara olmadığını Leylâ'nın vahşi gözleri gibi

Leylâ'nın gözlerinde gece açıldıysa eğer
aşkın ateşten gülü açıldı benim gözlerimde
ve gönül okşayan, dolambaçlı aşk hikâyeleri yüzünden
kayıp geldi suskun dudaklarımın goncasına

aymazlığın ve serabın esaretinden kurtul
bu dudaklarım, öpücüklerin kadehi
bir yol olsaydı öpüşlerin tuzaklarından kurtulmaya
bağlanmazdık onlara bu denli

doğru, niçin söylemeyeyim sana ey âşinâ göz
benim, değişmeyen hayallerinin gelini
benim, çiğneyip geçen kadın
vefasız Leylâ'nın sessiz ve soğuk kabrini

İTİRAF

bu perişan gönlün sırrını
bir kez daha saklamak için senden
nazlı bakışların önüne
yumuşak ve ağır örtüsünü çekiyorum kirpiklerin

karşı konulmaz bir istekle yanıp tutuşan gönül
bir yol göstermesini istiyor Tanrı'dan
tövbeden söz ediyorum karşında
bir keşiş gibi kendimi ibadete vermekten

âh... sanma ki yoldaştır
kalbimle dilim
yalandı söylediklerim yalan
ben sana içimden geçeni ne zaman söyleyebildim

bir şarkı okuyorsun bana
gizli bir çekiciliği var sözlerinin
sanki uykudayım ve şarkın
işareti başka bir âlemin

duymuşsundur belki, kadınların
kalpleri "evet" derken dilleri "hayır" der
kimseye göstermezler zaaflarını
sırlarla dolu, sessiz ve hilekârdırlar

âh ben de kadınım, kalbi
sana duyduğu arzuyla kanatlanan bir kadın
seviyorum ey kırılgan hayal
seviyorum ey imkânsız ümit

BİR GÜNÜN ANISI

uyumuştuk, gün ışığı yavaşça
süzülüyordu bedenimizde baştan ayağa
ışığın eli, gölgelerimizi
avlunun çinilerinden çekiyordu hızla

uçsuz bucaksız ufkun rengârenk dalgaları
günün kokusuyla doldurmuştu gökkubbeyi
bulutların ipeği sanki etrafımıza
nilüferden bir perde çekmişti

bedenim yorgun ve suskun
yine de "seviyorum" süzüldü dudaklarıma
lakin öğlen sessizliğinde
kayboldu sesim, çıkmadan daha

inledim: güneş... âh güneş!
vurma artık bu kurumuş güle
susuzdu dudaklarımız ve o aldattı bizi
serap misali hayat çölünde

gizli özleminin gölgeleri kaydı ansızın
yüzünün çizgilerinde
güneş pençesini geçirdi benim saçlarıma
gökyüzü kayıp gitti, senin gözlerinde

âh... son bulmasaydı keşke o an
kınansaydık, yok olsaydık birbirimizin kederinde
ufuklarla aynı renge bürünseydik
güneşe karışsaydık keşke

DALGA

bir dalga gibisin gözümde sen
sabırsız, coşkun, âsi
aldatan arzularla yüklü rüzgâra doğru
çekiyor her ânın seni

bir dalgasın sen
bir dalgasın sen, yerin özlem denizi
sise bulanmış bakışların yarının
renkleri dağılmış ufukları

hep kavgalısın kendinle
huzur nedir bilmezsin
kaçarsın kendinden daima
sen o mavimsi, dağınık bulutsun

ne olurdu Tanrım
uzak bir sahil olsaydım
açılmış kollarımla bir gece
alıp götürseydim seni, kaçırsaydım

HEVES

bana gülümseyerek sorduğun soruyu hatırlıyor musun
çıktığın bu yolculuk sana ne kazandırdı
yüzüme bak ki cevabını alasın
yakarışın gözlerine dalıp kalmış coşku gözyaşları

ne kazandım çıktığım bu yolculuktan ey ömrümün mayası
imkânsız bir aşkın özlemiyle yanmış bir sine
uzak, düşsel bir perdede kaybolmuş bir bakış
yakıcı kavuşma arzusuyla kavrulmuş bir gövde

ne kazandım çıktığım bu yolculuktan ey ömrümün mayası
içimdeki karmaşanın coşkusuyla dolu bakışlar
umudun ve sana duyduğum ihtiyacın uykuya daldığı sıcak dudaklar
güney güneşinin öpücüğünden daha dağlayıcı bir öpücük

çarşı pazar dolanıp durdum
sana yakışır bir armağan bulayım diye
sonunda gelip "sana, seni armağan ediyorum" dedim
ki o bedende gizli bir heves alevlenmekte

aynaya baktım ve heyhat acıyla gördüm ki
yüzüm küçülmüş, senden ayrı kalmanın acısıyla
elimi güneşin eteğine değdirdim ki
susuzluk ve aydınlık ve sızı ve ışık bağışlasın bana

şimdi... bu benim, bu yakıcı ateş benim
ey deli gönlümdeki hüzünsever umut
kollarını aç da göstereyim sana
elime ne geçtiğini bu uzun yolculuktan

YALNIZLIĞIN HÜZNÜ

Sanatçı dostum Mihrî Rahşâ'ya

kar yağıyor camın ardında
kar yağıyor camın ardında
göğsümün sessizliğine bir el
hüzün tohumları ekiyor

saçların ağardı sonunda ey kar
başıma gelenleri görünce
âh yazık ki kalbime yağdın
mezarıma yağmak yerine

bir fidan gibi incecik ruhum
yalnızlığın soğuğuyla titriyor
yalnızlık âleminin dehşeti
kalbimin karanlığına sızıyor

artık ısıtmıyorsun aşk
ey buz tutmuş güneş
göğsüm, umutsuz bir çöl
yorgunum, yoruldum aşktan bile

heves goncan da kurudu senin
şiir, ey aldatan şeytan
uyandı, ruhum uyandı
bu acı dolu uykudan

seraba benzer bir sihir gördüm
neye baktıysam yokluğunda
peşinden koşup durdum
bir rüyaymış yazık bana

ey Tanrım... aç bana
cehennem kapılarını bir anlığına
ne vakte dek saklayacağım kalbimde
cehennem sıcağına duyduğum özlemi

gördüm yeter, durmaksızın
solan güneşi, batıda
batmayan güneşim de
yazık ki soldu güneyde

onun yokluğunda işim ne benim
koruyup kollayacağım ne kaldı
akıtmak için soğuk gözyaşları
huzur bulmak için sıcak bir mezar

kar yağıyor camın ardında
kar yağıyor camın ardında
göğsümün sessizliğine bir el
hüzün tohumları ekiyor

GECELEYİN BİR HİKÂYE

elinde feneriyle bir bekçi gibi dolanıyor
uykulu şehrin karanlığını bölüyor
evler düşsel bir aydınlıkta sırayla
iyi geceler öpücüğü veriyor

yağmurun cezbedici tıpırtılarının gümbürtüsünde
karanlıkta su borularından uğultular yükseliyor
süzülüyor uzak sokakların taşlarına
gece gezginlerinin lambasından hafif bir ışık sızıyor

güzel bir el bir kapıyı açıyor usulca
ateşli bir gözün parıltısı koşuyor sokakta
sokak sessiz ve yankılanmıyor
duvarın öte yanından geçenin ayak sesi, karanlıkta

çıplak ve nemli kokusuyla rüzgâr yoldan geliyor
yağmur çekiyor dehlizden dehlize
zevk inleyişleri titrek ve evhamlı
nefesleri yankılanıyor evin sessizliğinde

gözler, yola dalıp gitmiş, gecenin karanlığında
nehir inliyor "kim ola gönül verdiği?"
birbirlerinin kulağına fısıldıyor dallar
"âh ne yazık, yanında değil sevdiceği"

sokak sessiz ve karanlıkta yankılanmıyor
duvarın öte yanından geçenin ayak sesi
ağır ağır dumana bulanan bulut gökyüzünde
kederli bir hatırayı oradan oraya çekiyor sanki

büyüleyen gözleri kime gülümsüyor eyvah
o dudaklar kimden öpücük alma telaşında
elleri kimin saçlarının kıvrımlarında dolanıyor
kime hikâyeler anlatıyor esrik ve gözlerden uzakta

karaltıların peşine düşmüş ne arıyorum
ne diye uyanığım ve onu bekliyorum yine
erkeklerin kalbinde hangi sevgi sonsuz ki
hayır... bir daha asla gelmeyecek beni görmeye

dehlizin karanlığında kayboluyor bir suret
kapıyı kapatıyor rüzgâr, kuru bir sesle
bir mezarın derin çukurunda sanki bir ceset
gülümsüyor cılız ve cansız bir ümitle

HAYAL KIRIKLIĞI

bir ateşti söndü
bir bağdı koptu
gönlümle senin arandaki bağ kopunca
kırıldı hüznün tılsımlı kadehi

sarılmaya geldim sana
ama gördüm ki kuru bir dalsın
gördüm ki ölümün gülümseyişisin sen
umudumun yüzünde

âh ne tatlıdır
ey hevesle dolu aşk
dans etmek mezarının başında

âh ne tatlıdır
ey ölüm getiren yakıcı öpücük
kayıtsız kalmak sana

âh ne tatlıdır
senden kopup başkasına bağlanmak
gönül derdine kapıyı kapatmak
cennet burada and olsun ki burada
gölgesinde kaşın, gözün, dudakların

beni ve ruhumu kavuran acıyı
iyisi mi düşünme sen
acıdan yakınmam
alevden yanmam ben

HÜZÜN ÇİÇEĞİ

ne mutlu bana ki kıvılcımınla yanıyorum
ne mutlu bana ki hayalinle ağlıyorum
ne mutlu bana ki sana kavuştuktan sonra bile
tükenmeyen aşkınla ağlıyorum

sanmıştım ki senden koparsam eğer
bir daha gelmeyeceksin aklıma
ama ne diyebilirim sana, tek kıvılcım yok ruhumda
bu ateşten başka

hurma ağaçlarının yanı başında
dert çekerek köpüren Karun nehri gibi
özlemle çektiğim ahlar
yorgun dalgalardan işitiliyor sanki

gece, onun kıyısında otur da bir kısacık an
gör, nasıl anlatacak çektiklerimi
gece, kendi gölgene bak bir kısacık an
gör, huzursuz ruhumu

şarkılar söyleyerek yaşayıp gidiyorum sana
sabah rüzgârının soğuk dudaklarıyla
her gece parlayan o yıldızım ben
senin gökyüzü sarayında

dert değil yıkılmaz surlar çekilse de
çöllerde aramıza
denizlerin enginliğine kanatlanan
o güvercinim ben yalnız başına

ne mutlu bana ki kuru bir dal gibi yine
yanıyorum senin öfkenin alevleriyle
hâlâ ateşler içinde bedenim sanki
yanıyorum senin şehrinin güneşiyle

hatıran nasıl ölür kalbimde
ilk aşkımın hatırası senin hatıran
senin hatıran, o gönül kıvılcımlandıran güzdür
içinde binbir rengi barındıran

günahkâr zahidler bırak âleme
rezilin biri olduğumu yaysınlar
kötüye çıkarsınlar adımı
değil mi ki onlardır şeytanı yaratanlar

ama ben senin hatıralarının dallarında yeşermiş
o hüzün çiçeğiyim
yalnızlık köşesinde geceleri
hatıralarda arıyorum seni

CEVAP

Tanrı'nın bakışı gülümsüyor yüzümde,
onun lutuf sahiline bir yol bulamamış olsam da
zira takva hırkası giyen riyakâr dindarlar gibi
şarap içmedim Tanrı'nın gözlerinden uzakta

günahla kararmış bir alın yeğdir
namaz kılar görünüp riyakârlık eden alından
Allah'ın adım anmamak yeğdir
âlemi kandırmak için Allah Allah diye mırıldanmaktan.

ne gam cennetin kapısını yüzümüze kapatsa
bir gece şeyh, herkesin önünde, sevinçle
bizi var eden toprağı gamdan yarattığı gibi
o açar... lutfu ve içtenliğiyle.

kınama tufanı gülümseme getiriyor dudaklarımıza
dağız biz, dikilmişiz denizin ortasına
eşsiz doğruluk cevherinin madeni olduğu için göğsümüz
bir başımıza kalmışız badireler denizinin dalgaları arasında.

biziz... biz ki softaların kınamalarını işittik.
biziz... biz ki takva gömleğini yırttık.
zira o gömleğin içinde hakikat yoluna erenlerin
aldatıcı suretleri dışında bir şey görmedik.

kalbimizde alevlenen o ateş eğer
şeyhin eteğine düşseydi
aşkın kıvılcımlarıyla tutuşan bize, bir daha
rezil günahkârlar demezdi.

bırak ayıplayarak anlatıp dursunlar
aşk hikâyesini birbirlerine, biliriz
"gönlü aşkla dirilen kimse ölmez
dünya defterine yazılmıştır adı, silinmez"*

* Hâfız'ın bir gazelinden. (ç. n.)

DUVAR

soğuk anların çarçabuk geçişinde
vahşi gözlerin suskunlukla
duvar örüyor etrafıma
kaçıyorum senden yol sapaklarında

kırları yıldız tozunda görebileyim diye
ışık pınarlarının suyunda yıkanayım diye
sıcak yaz günlerinin ebruli sisinde
eteğimi yabani zambaklarla doldurayım diye
köy evlerinin damından horoz seslerini duyayım diye

kaçıyorum senden kırların eteğinde
yeşilliklere ayağımı sağlam basayım diye
ya da çimenlerin soğuk çiyini içeyim diye

kaçıyorum senden, terk edilmiş bir sahilde
kayıp kırların göğündeki karanlık buluttan
denizdeki fırtınaların baş döndüren dansını izleyeyim diye

uzak bir günbatımında
yabani güvercinler gibi kanatlarımın altına alayım diye
çölleri, dağları, gökyüzünü
kuru çalıların arasından
kırlardaki kuşların mutluluk şarkılarını duyayım diye

kaçıyorum senden,
arzu şehrinin yolunu bulayım diye
ve şehrin derinliklerindeki düş sarayının ağır, altından kilidini
senden uzakta açayım diye

lakin gözlerin yolları karartıyor
sessiz çığlıklarıyla
sırrının karanlığında durmaksızın
duvar örüyor etrafıma

elbet bir gün
kaçar kurtulurum kuşkulu bakışın etkisinden
saçılırım, rengârenk düş çiçeklerinden saçılan koku gibi
gece rüzgârının saçlarındaki dalgadan akar
güneşin kıyısına dek giderim
sonsuz huzurla uykuya dalmış bir âleme
altın renkli bir bulutun yatağına kayarım yumuşacık
ışık huzmeleri saçılır mutluluğun göğüne
küme küme âhenk tarhları

ben oradan sarhoş ve hür
gözümü dikip bakarım
büyüleyen gözlerinle yollarını kararttığın âleme
bakarım büyülü gözlerinle
sırların karanlığında durmaksızın
etrafına duvar ördüğün âleme

MÜCADELE

esrarlı gökyüzündeki ay gibi gece
sır ipeği örüyor etrafına usulca
yorgun bir kuş gibi o, pervazdan havalanıp
konuyor düşüncelerimin kurumuş ağacına

zevkten titriyor dallar
durgun dallarında onların
coşuyor uzak hatıraların kanı
başını uzatıyor hayat kızıl bir gelincik gibi
mezarın çatlağından
soğuk sabah rüzgârının eli
kuru yaprakları süpürüyor yerden hışımla
âh tanımadığım biri sanki
göğsümün yıkılmaz duvarını yumrukluyor
"kapıyı aç... odur
kapıyı aç... odur"

kendi kendime mırıldanıyorum
yine düş
karmaşık, karanlık
uyanıklığın yarasına
uykunun acı ilacından sürmeliyim artık
birbirine bastırıyorum yorgun kirpiklerimi

fakat göğsümün yıkılmaz duvarını
öfkeyle yumrukluyor tanımadığım biri
"kapıyı aç... odur
kapıyı aç... odur"
uzak ülkelerden göçüp gelmiş
kırlardan geçmiş sabırsızca
güneşin ateşinde dans etmiş günlerce
suskun bir gül gibi gece yarısı
ay ışığının sessiz sahilinde yeşermiş
"kapıyı aç... odur
kapıyı aç... odur"

seni aramış göklerde
yorgun argın kendi yolunda.
aşk kokan yaseminleri koklamış.
halsiz, telaşlı kanatlarını
şefkatle öpmüş sabah rüzgârları
"kapıyı aç... odur
kapıyı aç... odur"
özlem yaşları doluyor bakışlarıma
karanlığın rengi yayılıyor âhımın rengine

fakat ben öfkeyle
yine düş diyorum
karmaşık, karanlık
uyanıklığın yarasına
uykunun acı ilacından sürmeliyim artık
birbirine bastırıyorum yorgun kirpiklerimi

KÜSKÜNLÜK

niçin öyle bakıyorsun bana
karşıma geçip bir rakip gibi
onca aldatışın ardından demek
senin derdin de aldatmak beni

gözlerimle gördüm o gece ey Tanrım
kadeh tokuşturuyordun biriyle
Hâfız falına sıra geldiğinde
başka birinin adına fal açıyordun kendine

sen güneşsin... o yeryüzü... ben gökyüzü
git... git... ona doğru, ne gam bana
ona ışı, zira ben
yıldızların omzuna oturmuşum nazla

ona ışı, çünkü ağlayan o, bu arada
onun halinden iyi benim kalbim
olgunlaştırsın aşkı yaşananlar
bedenin onun, kalbin benim

sen ki dile düşürmüşsün adımı
nasıl olur da yol bulamazsın sırrıma
bedeninden geçtim senin
maksadım şu dünyada, beden değildir zira

sana doğru koşuyorsam eğer böyle
kavuşmak istediğim sen değilsin, aşka âşığım
aşkın hayali yeğdir senin hayalindense
ışıksız gecelerimin karanlığına

onun yanındasın şimdi
sen ve şarap ve ona kavuşmanın mutluluğu
geride kaldı geçmiş ve o hikâye eskidi
senin bedenindir kalan onunsa bitmeyen aşkı

SUSUZ

bir güldüm ben
büyüleyici bir koku dolanırdı titreyen yapraklarımın damarlarında

karanlık bir gecede bittim
Karun nehri kıyısında, susuz dudaklarla
tenimde yalnız güneşin çiy tanelerinin şarabı gezinirdi
ya da her yeşil daldan gonca deren bir eli
suskun bakışlarıyla kınayan bir adamın yakıcı dudakları

bedenim güzelliğin haykırışı
şarkı söyler suskunluğumda yalnızlığın dudakları
hayali, uzak bir ülkenin düşüne dalmışken gözlerim
esip geçen rüzgâr kulağıma diyordu ki:
"güneşinin renginde bir esenlik var onun, bambaşka"
Karun nehri kıyısından sonunda
göçüp gittim usulca
bağrı yanık güller çıktı yolda karşıma
gözleri gam çölünün kurumuş pınarı
bir çiy tanesine muhtaç
güldüm onlara kahkahalarla

nihayet beliriverdi geceleyin, belli belirsiz bir sisin ardından
düşler şehrinin biricik ışığı

ben orada sıcak ve heves dolu
kuru topraktan bittim
şiirin kanı coştu soğuk damarlarımda gece yarısı
yitip gitti her gül yaprağının renginde
azabımın rengi

açsın diye bekledim yüzüme karanlık gökyüzü
gümüş sabahın gözlerini
açsın da içeyim güneşin ışık saçan dudaklarından
ateşli, tatlı binlerce öpücüğün yakıcı balını

lakin heyhat!
düşler şehrinin göğünde görmedim hiç
gün ışığı

acıyla inliyor kuru dallar ayaklarımın altında
"ne karanlık şehrimizin güneşinin yüzü âh yazık!"
biliyorum ki hiç umut yok artık
umut yok

ışıktan bir damarı andıran tanıdık yankım
kayboldu karaltılar ormanında
tek damla gözyaşı saçmadı karanlık gökyüzü
bir bulutun yorgun bakışından ayağıma

boynu bükük bir güldüm ben
gözlerim, gam çölünün kurumuş pınarı
güneşin bir öpücüğüne teşne
bir çiy tanesine hasret

KORKU

gece karanlık, yol uzun, ben şaşkın
onun alevi kısık lambası yolumda
o lambanın sabırsız alevine
koşuyor bakışlarım korkuyla

ayın başına ne geldi, bilen yok
çimenlerin taze eteğinden yatakta
binlerce ateşli öpücük takmış
dudakları, sanki gerdanıma

ayın başına ne geldi, bilen yok
ben, o oldum... o, denizlerin kükreyişi
ben, sıcak bir arzunun yabani çalısı
o, çöl rüzgârının uğultusu

ben, onun kolları arasında susuz
yeşeren bir goncayım hevesle
titreşip duran çiçeklerin kokusunu
içtim gece açan kadehte

yağmur, susuzluğun yalnız ağacının dalından
yıldız döktü saçlarıma
çimenlerin taze eteğinden yatakta
kalakaldım öylece, bir kucağın alevleriyle

korkuyorum bu pervasız rüzgârdan
böylesine dolanırsa bedenime
ezilmiş çimenlerin kokusu
baş verecek tenimden herkesin içinde

GÖLGELER DÜNYASI

gece, ıslak yollarda gölgelerimiz
sanki bizden kaçarak
uzağımızda, yokuş aşağı
kayıyorlar, uğursuz ay ışığında

birbirlerine yaklaşıyorlar usulca
soğuk ve kalın asma dallarında

gece, ıslak yollarda
toprak kokusunun sessizliğinde
dolanıyorlar birbirlerine sabırsızca
gölgelerimiz...
gece, çiy tanelerinin şarabıyla sarhoş güller gibiler
bizden bu acı kaçışlarında onların
hiçbir zaman dillendiremeyeceğimiz ezgiler var sanki
bizim, öfkeyle göğsümüzün sessizliğine sürdüğümüz
onların hevesle mırıldandıkları

lakin gölgelerden
onların birbirlerine gönül verdikleri hikâyelerden uzakta
ayrılıklardan ve kavuşmalardan bihaber
yorgun bedenlerimiz kendi durağanlığında
çekidüzen vermeye çabalıyorlar hayatlarına

gece, ıslak yollarda
kaç kez sordum kendime ben de
yoksa hayat, gölgelerimizin derinliklerinde mi renklenmekte
yahut biz dediğimiz, kendi gölgelerimizin gölgesi mi?

ey karanlık dalgalarla etrafımda kayan
avare ruhlar
benim gölgem nerede?
dehşetin ışığı parlıyor sessiz çığlığımın billurunda
benim gölgem nerede?
benim gölgem nerede?

bir an olsun yanımdan ayırmayı
istemiyorum gölgemi
istemiyorum onun benden uzakta
titremesini dar geçitlerde
yahut yorgun düşüp kalmasını
yoldan geçenlerin ayakları altında
neden kendini bulma yoluna düşmeli o
ve yüz geri dönmeli
kapıların kapalı dudaklarından.
neden değdirmeli tenini
her evin kapısına, duvarına
neden umutsuzca adım atmalı
soğuk, yabancı ülkelere!
âh... ey güneş
gölgemi neden uzaklaştırıyorsun benden
soruyorum sana:
keder midir neşe midir karanlık?
zindan mıdır, engin bir çöl müdür beden?
nedir gecenin karanlığı?
gece,
karanlık ruhlu gölge kimdir?

"o ne diyor?"
"o ne diyor?"
yorgun, şaşkın, avare
koşuyorum sonsuz soruların peşinde

İsyan

İsyan, ilk baskı: 1957 (1336), Emir Kebir, Tahran
Çeviriye temel alınan baskı: 9. baskı, 1976 (1355), Emir Kebir, Tahran

Önsöz Yerine

Ya Rab, barınak oldun bize * Nesiller boyunca * Dağlar var olmadan * daha evreni ve dünyayı yaratmadan, öncesizlikten sonrasızlığa dek Tanrı sensin. * İnsanı toprağa döndürürsün * "Ey insanoğulları toprağa dönün!" diyerek. * Çünkü senin gözünde bin yıl, geçmiş bir gün, dün gibi * bir gece nöbeti gibidir. * İnsanları bir düş gibi siler süpürürsün, sabah biten ot misali. * Sabah filizlenir. * Büyür * Akşam solar, kurur. * Eriyip bitiyoruz senin öfkenden, kızgınlığından dehşete düşüyoruz. Suçlarımızı önüne, gizli günahlarımızı yüzünün ışığına çıkardın. * Gazabından kısalıyor günlerimiz, bir soluk gibi tükeniyor yıllarımız. * Ömrümüz yetmiş yıl sürüyor, bilemedin seksen o da sağlıklıysak. En güzel yıllar da zahmetle, kederle geçiyor, çabucak bitiyor, uçup gidiyoruz. * Kim bilir gazabının gücünü? * Çünkü öfken sana duyulan korku kadar güçlüdür.* Sabah bizi sevginle doyur, ömrümüz boyunca sevinçle haykıralım. * Kaç gün bizi sıkıntıya soktunsa * kaç yıl çile çektirdinse o kadar sevindir bizi. * Ellerimizin emeğini boşa çıkarma. Evet, ellerimizin emeğini boşa çıkarma.

Tevrat, "Kitabı Mezmur",
Tanrı'nın Yanında Musa'nın Duası[1]

Rabbin gazap değneği altında acı çeken benim. * Bana rehberlik etti. * Işıkta değil karanlıkta yürüttü beni.* Açıkçası bütün gün defalarca elini kaldırıyor bana.* Etimi, derimi örseledi, kemiklerimi kırdı.* Kuşattı beni, acılarla, güçlüklerle kuşattı çevremi. * Çoktan ölmüş ölüler gibi karanlığı gösterdi bana. * Etrafıma hisarlar çekti, dışarı çıkamıyorum, zincirimi ağırlaştırdı. * Haykırıp yardım isteyince de duama engel oluyor. * Yollarımı yontulmuş taşlarla kapattı. * Dolaştırdı yollarımı. * Benim için o, pusuya yatmış bir ayı, gizlenmiş bir aslandır. * Yollarımı saptırdı, parçaladı beni, mahvetti. * Oklarını böbreklerime sapladı. * Beni acıya doyurdu. Bana doyasıya pelinotu içirdi.* Dişlerimi çakıl taşlarıyla kırdı. Kül içinde diz çöktürdü bana. * Esenlik yüzü görmedi canım, mutluluğu unuttum. * Ama şunu anımsadıkça

umutlanıyorum:* Rabbin sevgisi sayesinde yok olmadık ve onun merhameti asla son bulmaz.

Tevrat, "Ağıtlar", 3. Bölüm[2]

(1) Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı. (2) Onlar bir mucize görseler yüz çevirirler ve "Süregelen bir sihirdir" derler. (3) Peygamberi yalanladılar, nefislerinin arzularına uydular. Halbuki her iş, gerçekleşecektir. (4) Andolsun, onlara içinde caydırıcı tehditlerin bulunduğu haberler geldi. (5) Bu haberler, zirveye ulaşmış birer hikmettir! Fakat uyarılar fayda vermiyor! (6-7) O halde sen de onlardan yüz çevir. Onlar, o davetçinin bilinmedik bir şeye çağırdığı gün, gözleri düşmüş bir halde dağılmış çekirgeler gibi kabirlerden çıkarlar. (8) Davetçiye doğru koşarlarken kâfirler, "Bu zor bir gün" derler. (9) Onlardan önce Nuh'un kavmi de yalanlamıştı. Onlar kulumuzu yalanlayıp "Bu bir delidir" dediler ve kulumuz alıkonuldu. (10) O da Rabbine, "Ey Rabbim! Ben yenilgiye uğradım, yardım et" diye dua etti. (11) Biz de göğün kapılarını dökülürcesine yağan bir yağmurla açtık. (12) Yeryüzünü pınar pınar fışkırttık. Derken sular takdir edilmiş bir iş için birleşti. (13) Biz Nuh'u çivilerle perçinli levhalardan oluşan gemiye bindirdik. (14) Gemi, inkâr edilen kimseye bir mükâfat olarak gözetimimiz altında yüzüyordu. (15) Andolsun, biz onu bir ibret olarak bıraktık. Var mı düşünüp öğüt alan? (16) Benim azabım ve uyarılarım nasılmış (17) Andolsun biz, Kuranı düşünüp öğüt almak için kolaylaştırdık. Var mı düşünüp öğüt alan? (18) Âd kavmi de yalanladı. Azabım ve uyarılarım nasılmış! (19) Biz onların üstüne, uğursuzluğu sürekli bir günde gürültülü ve dondurucu bir rüzgâr gönderdik. (20) İnsanları köklerinden sökülmüş hurma kütükleri gibi kaldırıp atıyordu. (21) Azabım ve uyarılarım nasılmış! (22) Andolsun biz, Kuranı düşünüp öğüt almak için kolaylaştırdık. Var mı düşünüp öğüt alan? (23-24) Semûd kavmi de uyarıcıları yalanlamış ve şöyle demişlerdi: "İçimizden bir insana mı uyacağız? O takdirde biz apaçık bir sapıklık ve delilik içine düşmüş oluruz." (25) "Bizim aramızdan vahiy ona mı verildi? Hayır o, yalancının, şımarığın biridir." (26) Onlar yarın bilecekler: Kimmiş yalancı, kimmiş şımarık! (27) "Şüphesiz biz, onlara bir imtihan olmak üzere, o dişi deveyi göndereceğiz. Şimdi onları gözetle ve sabret." (28) "Onlara, suyun kendileri arasında paylaştırıldığım, bildir. Her su nöbetinde

sahibi hazır bulunsun." (29) Derken, arkadaşlarını çağırdılar. O da işe koyuldu ve deveyi kesti. (30) Fakat azabım ve uyarılarım nasılmış! (31) Şüphesiz biz, onların üzerine tek bir korkunç ses gönderdik de, onlar, ağıldaki hayvanların çiğneyip ufaladıkları kuru çöpler gibi oldular. (32) Andolsun, biz Kur'anı, düşünüp öğüt almak için kolaylaştırdık. Var mı düşünüp öğüt alan? (33) Lût kavmi de uyarıcıları yalanladı. (34-35) Şüphesiz biz de üzerlerine taşlar savuran bir rüzgâr gönderdik. Yalnız Lût'un ailesi başka. Katımızdan bir nimet olarak bir seher vakti onları kurtardık. Şükredenleri işte böyle mükâfatlandırırız. (36) Andolsun, Lût onları bizim şiddetli azabımızla uyardı. Fakat onlar bu uyarıları kuşkuyla karşıladılar. (37) Andolsun, onlar onun misafirlerinden nefislerindeki kötü arzuları tatmin etmek istediler. Biz de onların gözlerini silme kör ettik. "Haydi azabımı ve uyarılarımı tadın!" dedik. (38) Andolsun, onlara sabahleyin erkenden kalıcı bir azap geldi. (39) "Haydi azabımı ve uyarılarımı tadın!" dedik. (40) Andolsun, biz Kuran'ı düşünüp öğüt almak için kolaylaştırdık. Var mı düşünüp öğüt alan? (41) Andolsun, Firavun'un ailesine de uyarıcılar gelmişti. (42) Bütün âyetlerimizi yalanladılar. Biz de onları mutlak güç ve iktidar sahibinin yakalaması gibi yakaladık. (43) Sizin kâfirleriniz onlardan daha mı hayırlı? Yoksa sizin için kitaplarda bir berat mı var? (44) Yoksa onlar, "Biz yardımlaşan bir topluluğuz" mu diyorlar? (45) O topluluk yakında bozguna uğrayacak ve arkalarını dönüp kaçacaklardır. (46) Hayır, kıyamet, onların vaktidir. Kıyamet ise daha müthiş ve daha acıdır. (47) Şüphesiz suçlular sapıklık ve ateşler içindedirler. (48) Yüzüstü ateşe sürüklendikleri gün kendilerine, "Cehennemin dokunuşunu tadın!" denecek. (49) Gerçekten biz, her şeyi bir ölçü ve dengede yarattık. (50) Emrimiz ancak bir tek emirdir. Göz kırpması gibidir. (51) Andolsun, biz sizin gibileri hep helak ettik. Fakat var mı düşünüp öğüt alan? (52) İşledikleri her şey ise kitaplarda kayıtlıdır. (53) Küçük, büyük her şey satır satır yazılmıştır. (54) Şüphesiz Allah'a karşı gelmekten sakınanlar cennetlerde, ırmak başlarındadırlar. (55) Muktedir bir hükümdarın katında, doğruluk meclisindedirler.

Kuran-ı Kerim, "Kamer Suresi"[3]

İstemeden ben, zoraki hayat verdi bana
Ne kattı hayatıma hayret dışında
Gittik rızasızca ve anlamadık neydi acaba
Bu geliş, kalış, gidişteki mânâ

ÖMER HAYYAM

KULLUK

esrarlı bir sorunun gölgesi dudaklarımda
bir dertle yanıyor kalbim, huzur yok bana
bu âsi ruhun kafa karışıklığının sırrını
seninle açığa çıkaracağım bugün burada

sürülsek de kendi dergâhımızdan
ben kul olduğum sürece burada, sen tanrısın orada
karanlık maceram benim
benzemez başı sonu olmayanlara

usul usul sallanıyor beşikler gece yarısı
acı dolu göçünden bihaber insanların
kımıldanan bir kayığa benzeyen beni
bir el kürek çekerek sürüklüyor, tam ortasına tufanın

bakışlarıma hayli yabancı yüzler
üstlerinde yıldızların gözyaşlarıyla evler
zindanın dehşeti ve zincir halkalarının parıltısı
biricik Tanrı'nın lutfu ise yalnızca hikâyeler

toprağın soğuk bağrı ve mezar lekeleri
eller boş ve gökyüzünün kapısı uzak
her selam, vedanın karanlık gölgesi
güneşin sarılığı, ateşli bir hastalık

sonuçsuz bir arayış ve sağır bir telaş
karanlık caddeler ve bir adım, yorgun bir yolda
ne ateşten bir işaret Tûr dağının doruklarında
ne bir cevap bu kapalı kapının ardında

âh... yol bulabilse feryadım sana da
taş atıp kırsan kendine tapınma kadehini
alçakgönüllüyüm, benimle kalsan bir zaman
şiirimin dudağından içene dek varoluşun kederini

tükendim kendi kendime, fakat bugün
başkaldırıyorum bir alev gibi senin harmanını yakmaya
ya söndür bu sabırsız haykırışı
ya da ben başka bir yol bulayım sana

biliyorum sürülüyoruz kendi dergâhımızdan ama
ben kul olduğum sürece burada, sen tanrısın orada
benim karanlık maceram
benzemez başı sonu olmayanlara

neyim ben, lezzetli bir akşam yemeğinin mahsulü mü
bilinmeyen biri sürüyor beni bu yola
zaman sarmaş dolaş etti iki bedeni
ve istemediğim halde ben geldim dünyaya

ne zaman kendi başıma bıraktın ki beni gözlerimi açıp
bir kalıp seçeyim kendime, kendi irademle
istediğime annelik sıfatını vereyim ve sonra
kendi yoluma gideyim özgürce

senin dünyanda, yanan iki bedenin
mahsulü olayım diye doğdum ben
daha önce ne zaman tanıştık biz
"ben" olmadan önce, dünyaya geldim ben

günler geçti ve senin dünyanın sonsuz, kör karanlığından
bir siyahlık aktı gözlerime
günler geçti, o ninni sesi
öldü ve kulaklarım doldu senin sesinle

kanatları yanar döner kırlangıçlar gibi "çocukluk"
başka bir gökyüzüne kanatlandı
düşüncenin tohumu kımıldandı beynimde
beklenmedik bir misafir kapıyı tıklattı

ürkütücü çöllerde koşuyor
kendimden geçerek oturup kalıyordum pınar başlarında
sırların dallarını kırıyordum ama
bir fidanın gövdesinden uç veriyordu bir dal daha

çölün enginliğine uzanıyordu yolum
kendi düşüncelerimin nehrine dalarak ben
sürükleniyordum avare dalgalarla
karanlığın prangasını söküp atıyordum ayak bileklerimden

sonunda bir gün usulca sordum kendime
neyim ben, nerede başlangıcım?
tepeden tırnağa yakıcı bir ışığıysam hayatın
hangi sırlı gökyüzünden yansımaktayım?

neden düşünüp duruyorum gece gündüz böyle sessiz
kim saçtı zihnime düşünce tohumunu
elimde çeng, mağrur bir çengi* miyim ben
başka biri mi açtı yoksa başıma bu işi

olmasaydım eğer ya da başka bir dünyada olsaydım
düşünme gücüm olur muydu yine
bulabilir miydim yine yolu
bilinmezliklerle dolu bu sırlar âleminde

o gizemli cevabın peşi sıra korka korka
baş koydum, karanlık, dolambaçlı bir yola
gölgeni düşürdün o "son"a ve anladım
bir hiçim, hiçim, hiç baştan ayağa

gölgeni düşürdün o "son"a ve elinde
insanların boynuna geçirilmiş bir ip vardı
ve zorlu hayat yoluna çekiyordun
gözleri, o dünyanın resmine dalıp kalmışları

---

* Çeng çalan kimse. (ç. n.)

o yola çekiyordun insanları ve diyordun ki
inkâr edenlerin nasibi cehennem ateşi olsun
kim ki benim yerime şeytanı seçerse
onun bedeninde cehennem ateşi acımasız olsun

kendimin olmadığı bir aynaya bakar gibi baktım kendime
hep bir iz buldum onda senden
bazen kudretinden, bazen adaletsizliğinden
bazen senin kendine tapınan gözlerinden

bir koyun başıboş sürünün ortasında
çobandır o, kurda yol açan sürüde
çobandır o, kendi de sarhoş bu oyundan
kadehleri devirip kalmış bir köşede dingin öylece

sen kendin yarattın bu melun şeytanı
isyan ettirdin ve üstümüze saldın
sendin bu, sendin bir kıvılcımdan[4]
böyle bir şeytan yaratıp yolumuza çıkaran

ona mühlet verdin ki bir yer bulsun kendine dünyada
ateş saçsın[5] uğursuz parmağının ucuyla
vahşi bir hazza dönüşsün sessiz yatakta
öpücük olsun arzuyla tutuşan dudakta

güzel olan ne varsa ona bağışladın gözünü kırpmadan
şiir oldu, haykırış oldu, aşk oldu, gençlik oldu
gül kokusu olup kırlara yayıldı
dünyanın rengi, hayatın hilesi oldu

dalga oldu, dans edenlerin kıvrılan eteklerinde
ateş oldu coşup kaynayarak testide
her virâneden şerefe şerefe sesleri yükselene dek
coşup haykırdı şarap içenlerin ruhunda öylece

ezgi oldu çengin ellerinde kıvrıldı
titreyiş oldu düştü gümüşten sinelere
gülüş oldu, göründü ay yüzlülerin dişlerinde
sâkinin yansıması oldu devrilen kadehte

onun sesinin büyüsü bu karanlık gecelerde
çöllere düşürdü yolunu yitirmiş ermişleri
gözlerinin parıltısı ışık oldu gezginlere
mihraplarda dans etti ayak sesi

güzel olan ne varsa ona bağışladın gözünü kırpmadan
ve güzelliğe tapanların yoluna koydun onu
sonra da öfkeli, kahredici haykırışların
mavi gökkubbeni doldurdu

gözlerimizde o büyüleyici suretler
sana secde etmek için düştük yola
her an kana boyanıyor zihnimiz
Semûd kavminin başına gelenler düştükçe aklımıza[6]

o, galip gelsin diye durup bekledin
sonra ot gibi kuruttun insanları bir tufanla
öfkenin tufanı ulaştı Lut kavmine
yaktı onları kavurucu yıldırımlarla

illallah bu oyundan, bu acı dolu oyundan
neden bizi böyle oyuncak ediyorsun
elindeki tespihin ipinde dönüp duruyoruz
döndürüyorsun bizi ama boşuna uğraşıyorsun.

gözlerimiz karşılaşınca hayatın gözleriyle
"hata"yla tanıştık, o belirsiz sözcükle
sen hatayı yarattın, o da ayaklanıp
bize saldırdı ve hatanın ta kendisi olduk biz de

sen bizimle olsaydın, lutfun üstümüzde olsaydı
şeytan bize hiç yaklaşabilir miydi?
hiç bu başkaldırmış âsi ruhta
bir iz olur muydu ondan, duyulur muydu ayak sesi?

durmaksızın mezara doğru çekmektesin beni ve bizi
işte böyle olabilirsiniz demek için
kudretini gösterdiğin yer olalım diye ben ve biz
başımızın üstünde ağır bir çekiç olsın diye sen

neyin nesidir dergâhlardan sürülen bu şeytan
bizim sessiz sarayımıza misafir olmuş
onun yakıcı gövdesinin özüne bir el
dünya nimetlerinin kokusunu katmış

nedir o? senin olmasını istediğinden başka
karanlık bir ruh, karanlık bir beden, karanlık bir bünye
karanlık bir başlangıç, ey Tanrım karanlık bir son
gülüşsüz dudaklarda karanlık bir gülümseme

bu acı varlığın mayasında var ona yönelmek
fikrini sormaktansa
kendi haline bıraksaydın onu
tek bir iz görmezdin dünyada ondan yana

geceler boyu rüyama girdi o
gözleri kandan ve gözyaşından
inim inim inliyordu ve gördüm ki dudaklarındaki
iniltiler yoksundu renkten ve tılsımdan

bu onurunu yitirmiş adın utancıyla
kendinden kurtulmak için bir köşe arıyordu
bedeni kötülük rengiydi ve ağlayarak
kendinden uzaklaşmaya güç istiyordu

geceler boyu konuşurdu benimle
kulaklarım hâlâ inlemeleriyle dolu
şeytan: tüh bu varlığa, bu acı dolu varlığa
tüh bu varlığa ki böylesine nefret uyandırıcı

beni yaratan o ve daima insanların kulağına
ne olduğumu, ne olacağımı niçin söyleyip duruyor
büyücü bir şeytansam eğer, nedir günahım
o, bundan başka bir şey olmamı istemiyor

av arzusuyla yanıyor cehennemi
tuzağı elime verdi ve ehlileştirdi beni
binlerce avı tuzağa düşüreyim diye ansızın
âleme haykırarak duyurdu adımı

av arzusuyla yanıyor cehennemi
azap melekleri hazır beklemekte
ateşten mızrakları ve dumandan çadırlarıyla
sayısız kurbana teşne

yabani zakkum ağacının acı meyvesi[7]
öylece duruyor dallarda, toplanmamış
cehennemin kaynar suyuyla karışmış o şarap[8]
kimsenin içinde bir kıvılcım yaratmamış

kalmamıştı acıyla inleyişler, haykırışlar
boşuna harlanıyor, boş yere yanıyordu cehennemi
başka bir renk vermek için bu boşunalığa
insanları aldatmanın yolunu o öğretti bana

neyim ben? bir talihsiz ki ayağına
kara alınyazısının ipleri dolanmış
ey müritler, ey yolunu yitirmişler
yolumuzu o seçmiş, iyi ölçüp biçmiş

ey müritler, ey yolunu yitirmişler
onu aramadığımız yol, yol değildir
ne vakte dek uğraşacaksınız yolu bulmaya
belirsizdir yol, biziz, ona giden yolcular

ey müritlerim, ey onun bizlere bedduası
ey müritlerim, ey onun yüzünden feryat edenler
ey onun bize çektirdikleri, onun bize çektirdikleri
ey bizim bütün şen gülüşlerimiz, ondan hayat bulan

biz ne deniziz ki dalgalanalım kendi kendimize
biz ne tufanız ki coşup kükreyelim kendi kendimize
onun gözünden boş yere düştük biz
neden değer atfediyoruz kendi kendimize

biz ne kucağız, yanalım kendi kendimize
biz ne sesiz, titreşelim kendi kendimize
biz ne "biz"iz ki günah yazılsın bize
biz ne "o"yuz ki korkalım kendimizden

tuzağa düşmeden geçip gitseydik biz
o yine tuzak kurardı bize, yeni bir hileyle
azap verici tuzağı için o
daima yeni avlar beslemekte

ey müritler, ey yolunu yitirmişler
utanca bulanmış bu addan mustaribim ben
uyutmaya çalışsa da beni, ama
maalesef çok uyanığım, şeytanım ben

geceler boyu ben, onunla, o karanlıkta
hep gözyaşı döktüm, gözyaşı döktüm
geceler boyu ben, şeytanın
susup kalmış dudaklarını, usulca öptüm

geceler boyu o kırış kırış yüzü
okşayıp durdu ellerim
onun sesi yükseldiğinde geceler boyu
düşünmeksizin secdeye vardı dizlerim

o kırmızı cübbeden geceler boyu
dışarı çıkmayı arzuluyor, hiç olmazsa bir anlığına
ruhu temizlensin istiyordu
ve tanrı olmayı kuruyordu dünyanın yarısına

Tanrım elde ettiğin nedir kendine tapınmaktan
"biz ki kendi düşmüş miskinleriz, inlemekteyiz"*
biz ki her işte, her fikirde senin suretinden başka
senin büyüleyici suretinden başka bir şey görmeyiz

topraktan yarattın dünyayı ve biliyorsun ki bu dünya
baştan ayağa seraptan, aldatmacadan başka bir şey değil
oyuncaklarız biz ve oyuna dalmış senin ellerin
inançsızlığımız, isyanımız şaşılası değil

şükretmemizi istedin, şükrettik
lakin ne zamana kadar şükredeceğiz daha
yolu kesiyor sonra da gülüyorsun yol arayanlara
neredesin, nerede? yol bulalım sana

mum gibi şekilleniyoruz elinde biz
öyleyse neyin nesi kıyamet günü efsanesi
öyleyse ne diye yanalım cehennemin dibinde acımasızca
neyin nesi bu dayanılmaz azap ve pişmanlık işkencesi?

cehenneme dönmüş bu dünya
çepeçevre ateş, baştan sona ıstıraplı inleyişler
o kadar pranga vurulmuş ki ayaklara
soğuk bir duman gibi titreşmekte yanan bedenler

---

* Sâdî-i Şirâzî'nin bir dizesi. (ç. n.)

kuruyla yaş birlikte yanmakta alevlerin ortasında
sırtında hırkasıyla zâhid ve kalender meşrep rind
gönülsüzce şarap satan ve sarhoş şarap içen
aydın fikirli sâki ve semazenlerin piri

yakıp kavuran bir cehenneme dönmüş olsa da dünya
bir cehennem beklemekte bizi orada
sığınacak bir yerimiz yok ve zebani taş kalpli
hep diyor ki: dostumuzdur, yardımcımızdır o her halükârda

unutma o uğurlu kademli, kutlu ihtiyarı
kara bahtından sebep adı "şeytan"dı
bir zamanlar senin dergâhındaydı ve adaletine hayrandı
bundan başka da vasfı yoktu ve anladım ben onun ağzından çıkanları

bu benim, o âsi kul ki adım süslendi
senin sözlerinin nakşıyla
vah bana, vah benim isyanıma
yerim orası, konuşsam da sussam da

kıyamet gününde yine zavallı beni
hakir göreceksin bir zamanlar inkârcı olduğum için
teraziye vuracaksın günahımın ağırlığını
dikbaşlı ve kötü yaradılışlı olduğumu söyleyebilmek için

terazinin bir kefesinde benim günahımın yükü
soruyorum sana ey Tanrım ya diğer kefesi?
bu muammalı tartımda nedir senin ölçün,
çölün kara taşları mı gönlün yöneldiği mi?

o dehşet uyandıran günde ne kolay
senin karşına geçip kendini anlatmak
insanlardan sürekli aldığın haysiyeti
o gün senin terazinde aramak

işaretler gördüm o ulu makamdan
bilmem bir kitapta mı yoksa ki rüyada
yargılamakla meşgulsün sen ve ne yazık ki
riya gördüm ben senin terazinde riya

öfkelen bana, ama yarınla korkutma beni
ben ki toprak olacağım yarın, ne diye yasak koyarsın bana
iyi biliyorum sonumun ne olacağını
sen açsın, bense ey Tanrım zavallı bir av sana

sen açsın ve cehennem beklemekte orada
ağaçlar yerine zehirli yılanlar var orada
gökyüzü karanlık ve zehirli onların nefesinden[9]
sular kirli, şaraplar acı ve yakıcı orada[10]

kalın duvarların ardında durmuş dirençle
o son ateşlerin çukuru "Hâviye"[11]
açılır, verimsiz topraktan yaratılmış bedenlerimizi
ansızın içine çekmeye

keşke hiç vermeseydin varlığı bize
madem verdin bari sahip olsaydık ona
tadardık erguvan renkli şarabı
yokluğumuz, sarhoşluğumuz olurdu o anda

yıllarca biz insancıklar, senin kulların
dansettik sazının binlerce ezgisiyle
öfkenin ateşiyle yanacağız sonunda
iyice anladık seni de adaletini de

seni, biz kara bahtlılar adil bildiğimizden beri
sevgi ipeğiyle örttün yüzümüzü
esrarlı efsanelerden bir cennet yarattın ve
onu verdin insanlara, aldığın ömürlere karşılık

neye "sahip olduk"larını anlamadılar varlığın sıcaklığıyla
seccadeye sürdüler yüzlerini yıllarca
dudaklarında senin adlarından biri, rüya âleminde
o hûrilerin yüzlerini gördüler bir kadeh şarapla

hem kırdın onların bugünlerinin kadehini
hem güldün onların yarınlarına düşmanca
kendi mezarlarına dönüştüler, ey merhamet yağmuru
asırlar geçti, yağmadın üzerlerine

neden haram olduğunu söylüyorsun bu gül rengi şarabın
cennetin ırmaklarından şarap akacaksa[12]
yasaklardan sakınanların ödülü sonunda orada
gökyüzü hûrilerinden biri olacaksa[13]

hep büyüyle kandırarak bizi
denize doğru çekiyorsun daima
ve yakıyorsun bu zindanın karanlıklarında
cennet bahçesinden düşsel bir mum yakıyorsun bazen de orada

yakıcı bir kadehe bıraktıysak kendimizi
bu hesapsız dünyada
ne diye uygunsuz bir iş yaptığımızı söylersin
her şey senin elinde değil mi ey Tanrım sonuçta

senin cennetindeki pınarların başında
istemiyoruz biz o altın uykuyu[14]
sedir ve tuba ağaçlarının gölgesi o güzellerin olsun[15]
sana bağışladık bu tanrısal lutfu

Hâfız-ı Şirâzi öyle bir bilgeydi ki derya denizdi
bir arpaya sattı bu cennet bahçesini[16]
ben kimim ki bir kadehe vazgeçmeyeyim ondan
sen var kötüye çıkar uğursuz adımı

nedir bu renkli, kokulu efsane?
nedir bu rüya, tılsımlı, büyüleyen?
kimdir bu hûriler, bu ışık huzmeleri?
giysileri, yasaklardan sakınmanın hafif ipeğinden

testiler elde ve eteklerin
hayal uyandıran coşkulu dalgaları kıvrak bileklerde
salınıyorlar bir o yana bir bu yana yavaşça
uyumuş göğüsleri mercanların kucağında

sular gözyaşlarından daha saf
nehirler taze çimenlere doğru akmakta
meyveler parlak yakut taneleri gibi
kimi derilmiş kimi dallarda durmakta

sebz-i hatani baştan başa lutuf ve güzellikle dolu[17]
gönül hazinesi hırsızlarının da meclisin sâkilerinin de
güzellikleri sonsuz ve cennetliklerin gözleri
kâh onlara kayıyor kâh hûrilere

köşkler, duvarları damar damar mermer
tahtlar, ayaklarında elmas taneleri
her yanda yasemin kokuları
perdeler, yeşil ipekten kanatlar misali

biz burada, kadehten ve sevgiliden gayrısıyla işi olmayanlar
adımız çıkmış şarap içen rezillere
sen şarap ve sevgiliyi o dünyada bahşedeceksin
ibadetle ömür geçiren günahsız müminlere

o acı ve yakıcı günah ki can atıyorduk
ona kavuşalım diye
birden ad değiştirdi ve
sevap oluverdi ey Tanrım senin cennetinde

neyimiz varsa senden, demiştin ki:
sevgim deniz, öfkem tufan gibidir
istediğimin kalbini karartırım[18]
seçtiklerimse tertemizdir

öyleyse ne diye uğraşalım boşuna
yol bulsak ne çıkar fildişi kulelere
istediğini sürer, istediğini yanma alırsın
senin fermanından ey Tanrım yüz çevirmek neyimize

nesin sen, hepimizi kendinden yaratan sen?
nesin sen? bir oyuncağın üstündeki iki sıcak elden başka?
kille uğraşıp dururken diğerleri
üflüyorsun sen kile başıboş kullar yaratmaya.

nesin sen? kendi görkeminin, nâmının kölesi
kendi güzelliğini gösterince dünya aynası
sürekli döndürmektesin o aynayı ki
daha iyi göresin kendi sonsuz yansımanı

serabı andıran gözlerinin parlaklığı büyü renginde
uğursuz gecelerin özü mezar karanlığında
belki de uyumuştur aydınlığın düşmanı
kızıl kana susamış o ihtiyar yarasa

kendine tapınmaktasın ey Tanrım, kendine tapınmakta
inkârcılar gibi konuşuyorum, ufalt, ufala, toprağa döndür beni
onca utanca bulaştırdın beni ama
mademki Tanrı'sın, gir kalbime pirüpak et beni

bir an olsun kendi başımıza bırak
sonra yak bizi, kendi kendimize yanabilelim diye
sonrası ya gözyaşı ya gülümseme ya feryat
bir fırsat ver bize, yolluk hazırlayalım kendimize

Tanrı misali bir kötülük eli varsa talihimde
Yerle bir ederim o talihi ben de
Yeniden bir talih inşa ederim kendime
Arzularına ulaşsın diye gönül, özgürce

ÖMER HAYYAM

TANRILIK

usul usul sallanıyor beşikler gece yarısı
acı dolu göçünden bihaber insanların
kımıldanan bir kayığa benzeyen beni
bir el kürek çekerek sürüklüyor, tam ortasına tufanın

bakışlarıma hayli yabancı yüzler
üstlerinde yıldızların gözyaşlarıyla evler
zindanın dehşeti ve zincir halkalarının parıltısı
biricik Tanrı'nın lutfu ise yalnızca hikâyeler

toprağın soğuk bağrı ve mezar lekeleri
eller boş ve gökyüzünün kapısı uzak
her selam vedanın karanlık gölgesi
güneşin sarılığı, ateşli bir hastalık

sonuçsuz bir arayış ve sağır bir telaş
karanlık caddeler ve bir adım, yorgun bir yolda
ne ateşten bir işaret Tûr dağının doruklarında
ne bir cevap bu kapalı kapının ardında

karanlık gözlere dalmış, oturuyorum
imkân var mı bu kalıptan bir an olsun çıkmaya
dolanıyorum dünyanın kalbinde, bir haykırış gibi
birkaç günlüğüne de ben, isyan edenlerden olayım Tanrı'ya.

Tanrı olsaydım eğer ey Tanrım, o zaman
dünyanın tek tanrısı ben olmazdım
sırt çevirirdim bu kakma işlemeli tahta
suskun gönüllerin sığınağı olurdu dergâhım

tanrı olsaydım eğer ey Tanrım, bir an olsun kendimden
uzaklaşırdım, kopup ayrılır uzaklara giderdim
bu kocamış dünyanın viran yollarında
abasız, âsâsız yürürdüm

benim korkumdan bir gölge kazınmazdı kalplere
cehennem tehdidinde bulunmazdım âsilere
ya kısaltırdım İrem bağının yolunu
ya da yeni bir cennet doğururdum yeryüzünde

tanrı olsaydım eğer bu isyan alevi o zaman
baştan ayağa yalnız beni yakardı
cismimin zindanından ansızın dışarı çıkar
en önde yürür ve benim dünyamı yakardı

haykırışın gücünü verirdim göğüslere
kendim de haykırırdım o göğüslerin derinliklerinde
varlığım genişlerdi "varlık"ta
mahcubiyetle senin Tanrılığını hatırlardım bazen de

yumruklarımla, bu sert ve huzursuz iki yumruğumla
ne vakte dek yumruklayacağım duvarları boş yere
tanrı olsaydım öyle bir yumruk indirirdim ki dünyanın tepesine
varlık, can verirdi duvarların bedeninde

yeryüzünde yaşayanlar arasında ev kurardım
sırrımı okurdum yeniden onlara
şarap içenler tayfasıyla düşüp kalkardım
şarkı söylerdim gece, sokak ortasında

sabaha dek yanardı şarabın mumu, yalnızlığımda
ondan sarhoş olup dünya işlerine bakardım
yırtıp atardım üstümden yasaklardan sakınma elbisesini
ve sonra da onu şarap kadehinde armdırırdım

bu perişan halkı kurtarırdım ki cehennemin vahşetinden uzaklaşıp
huzur bulsunlar bir süreliğine
varlık kadehinden bir yudum alıp
donatsınlar kendilerini sarhoşluk süsüyle

çengin ezgisiydim ben yatak odalarında
aşk kıvılcımıydım ben, yerim sînelerdi
ayağımın aydınlık getiren vuruşlarıyla coşardı
bu viran dünyanın mescidi ve meyhanesi

kavuşma sözüydüm şuh bakışlarda
sevgi selamıydım kadehin dudaklarında
öpücük şarabıydım sarhoş gecede
aşktım ben, arzuydum, arzu baştan ayağa

bazen kulağımı dayardım sarayımın kapısına
zavallı halkımın feryadına
ki anlayayım bakalım var mı dertlerinin dermanı
el açmalarının sebebi nedir tanrılarına

tanrı olsaydım eğer resulüm tertemiz adım olurdu
bu görkemin sebebi, giysilerimin yırtmaçları olurdu yırtmaçları
aşkıma kılıç ve kitabıma sarhoşluk veren
toprağımın şarabı olurdu, evet toprağımın şarabı

âh ne acı, öyle bir an geldi ki dudaklarım
tek kelime etmeksizin kapandılar sımsıkı
veda etmek istedim sana uzun süreliğine ama bunun
gecikmiş bir selamdan farkı olur muydu

hoş görmüyorlar güçsüzlüğü bu tanrılıklar
ben nere bu topraktan bedenlerden uzak olmak nere
ben nere, bu uğursuz mezbahadan uzak olmak nere
ben nere ansızın kanatlanmalar, kurtuluşlar nere

dalıp gitmişim karanlığın gözlerine
delikten aşağı dökülüyor gece, yastığıma
âh, hatta gökyüzünün duvarları dibinde
bir şey görmüyorum, görmüyorum karanlıktan başka

ey Tanrı, ey ölüme bulanmış esrarlı gülümseme
sana yabancıdır yazık ki benim feryatlarım
kâfirim, inkârcıyım, âsiyim sana göre ben
çekemeyenler çatlasın, bu şeytandır benim Tanrım

Tahran, 16 Eylül 1957
(25 Şehriver 1336)

TANRI'NIN İSYANI

Bu şiir aslında "İsyan" manzumesini oluştururken ilk çabalarımın ürünü olarak ortaya çıkmıştı ve doğrusu da belki o manzume kapsamında basılmasıydı; ama bu iki şiirin doğuşu arasında uzun bir zaman dilimi olması nedeniyle bu bölüm, benim gözümde bağımsız bir şahsiyet kazandı. Bundan dolayı söz konusu iki şiiri bu kitapta ayrı ayrı yayımlıyorum.(F. F.)

tanrı olsaydım eğer güneşin madeni parasını
karanlığın külhanına atsınlar diye haykırırdım bir gece meleklere
dünya bağının hizmetkârlarına ayın sarı yaprağını
gecenin dalından koparmalarını söylerdim öfkeyle

yüce katının perdelerinde gece yarısı
öfkeli pençem altüst ederdi dünyayı
suskun binlerce yıldan sonra yorgun ellerim
denizlerin açılmış ağızlarına atardı dağları

yanan binlerce yıldızın ayağından söküp atardım prangaları
ateşten kan pompalardım ormanların kurumuş damarlarına
duman perdelerini yırtardım ki rüzgâr ortalığı kasıp kavurduğunda
dans etsin ateşin kızı kendinden geçerek, ağaçların kucağında

akşam vakti esen rüzgârın sihirli neyine üflerdim ki
bir ömür nemli göğüsleri üstünde sürünmekten yorgun ırmaklar
susamış yılanları gibi kalksınlar yataklarından
gece göğünün karanlık bataklığına aksınlar

kızıl güllerin mest eden kokularının kayığını
hararetli gecenin ırmağına bırakmalarını söylerdim rüzgârlara,
usulca
mezarları açardım ki binlerce avare ruh
bedenlerin kalesinde gizlensin bir kez daha
tanrı olsaydım eğer haykırırdım bir gece meleklere
kevser suyunu cehennemin fırınında kaynatsınlar
ellerinde alevli bir meşale günahtan sakınanlar sürüsünü
cennetin taze otlarla dolu çayırından kovsunlar

tanrısal takvadan yorgun düşüp gece yarısı iblisin yatağında
sığınak arardım yeni bir hata yokuşunda
günahın koynundaki karanlık ve acı veren o lezzeti
tercih ederdim tanrısal altın taca

Roma, 2 Eylül 1956

SENİN İÇİN BİR ŞİİR

Oğlum Kâmyâr'a, gelecek günlerin ***umuduyla...***

senin için söylüyorum bu şiiri
susuz bir yazın günbatımında
bu uğursuz başlangıcın yarı yolunda
bu sonsuz kederin köhne mezarında

son ninnidir bu
senin uykunun beşiğinin başında
yankılansın bu vahşi haykırışım
senin gençliğinin semasında

bırak benim yersiz yurtsuz gölgemi
ayrılsın senin gölgenden, yol alsın uzaklara
gün gelir kavuşuruz birbirimize
kimse girmeden aramıza, Tanrı'dan başka

yaslamışım karanlık bir kapıya
acıdan kırışan alnımı
ve açılan kapıda umutla gezdiriyorum
soğuk, zarif parmaklarımı

iffetsiz damgası yiyen bendim
haksız kınamalara gülüp geçen bendim
kendi varlığımın sesi olmaya yeltendim
gel gör ki kadındım

masum bakışların senin
bu başı sonu belirsiz kitaba iliştiğinde
göreceksin zamanların köklü isyanı
açacak her şarkının yüreğinde

sönüktür burada bütün yıldızlar
ağlamaktadır burada bütün melekler
değersizdir burada meryem çiçekleri
çöldeki dikenlerden bile
burada her yolun başını kesmiş devler:
yalan, arsızlık, riyakârlık
karanlık gökyüzünde görmüyorum
uyanıklığın aydınlık sabahından bir ışık

bırak yeniden doldursun
gözlerimi çiy taneleri
vazgeçtim kendimden, maskeyi indirebilmek için
temiz yüzlerinden Hazreti Meryemlerin

ayrıldım namı iyiler sahilinden
göğsümde tufan yıldızı
öfkemin alevlerinin kanatlandığı yer
ne acı ki zindanın karanlığı

yaslamışım karanlık bir kapıya
acıdan kırışan alnımı
ve açılan kapıda umutla gezdiriyorum
soğuk, zarif parmaklarımı

bu, görünüşte takva ehli olanlarla
savaşmak kolay olmayacak biliyorum
benim ve senin şehrin
nicedir şeytanın yuvası tatlı yavrum

gün gelecek bakışların özlemle kayacak
bu kederli ezgiye
sözcüklerin arasında arayacaksın beni, mırıldanarak:
demek buymuş benim annem!

Tahran, 29 Temmuz 1957
(7 Mordad 1336)

BOŞ

hüzünden bir çerçevede gözlerin
soğuk ve sönük
uykuda
senden önce söylemişlerdi söylenmemişleri
bakışların diliyle

benden ve bende saklı olan her şeyden
ürküyordun
kurtuluyordun
hatırlıyorum bir gün bu yolda beni
sabırsızca peşinden
sürüklemiştin
sürüklemiştin

son defa
son defa
o acı görüşmenin son ânında
baştan başa bomboş göründü dünya gözüme
rüzgâr inledi ve ben dinledim
güz yapraklarının hışırtısını

yine çağırdın beni
yine ittin
yine fildişi tahtına oturttun beni
yine dalgaların ortasına çektin

kederden bir ipek kozasında olsam da
kalbimde yaşadın yıllarca
âh, hiçbir şey anlamadım aşk yüzünden
neydin sen
kimdin?

Tahran, 4 Ekim 1957
(12 Mihr 1336)

VAKİT GEÇ

yorgun günün gözlerinde saklanmış
uykunun karanlığı ve dilsiz bir rüya
bugün yeniden koşmalısın bu yoldan
eve doğru, yalnız başına

böylece hep yanında olur
karanlık gölgen
sanma ki bir çift göz
yolunu bekleyecek orada

senin evinde oturmuş
ağaçlara çökmüş duman bulutu gibi
bir taç koymuş başına
dünkü yağmurun gümüşten iplikleri gibi

sessiz, karanlık köşelerden
bir kapı açılmış gibi yüzüne
suskun, gizemli yüzlerce selam
kanatlanıyor sana doğru mecalsizce

o küçük, kederli odada
koyu karanlıkta
kara bir yılan gibi sürünüyor gece
zarif, renkli perdelerde

duvarın bağrındaki saat
boşalmış zembereğinden
sessizliğin ve suskunluğun cisminde
bu atmosferden bir parça kendisi de

eski bir çerçevede resimler
bu gülünç, fâni yüzler
solgunlar zamanların geçişiyle
belki de canlıydılar bir vakitler

koca bir göz gibi ayna
bir köşeye oturup izlemeye koyulmuş
gecenin âsi ruhunu
onun bakışının camlarına kondurmuş

sen, yaşlı bir kuş gibi yorgun
yatağın sıcaklığına dönüyorsun
yumulu gözlerin, titreyen kirpiklerinle
başını defterin göğsüne koyuyorsun

geçmişin ölü ruhları
ağlıyorlar sanki yanı başında
onlar da uyumuşlardır bu yatakta
senden önce, geçmiş zamanda

onlardan, binlerce suskun kımıldanış
onlardan, binlerce huzursuz inilti
bataklığın fokurdayan çehresinde
belirip kaybolan su kabarcıkları gibi

kocamış çam ağaçları dolup taşmış
kargaların uğursuz gaklamalarıyla
yağmurun mis kokulu ipeği
dans ediyor açık pencerelerin önünde

faydası yok seziyorsun
acılarınla savaşıp durmanın
o hüzün çiçeğini ancak
yeni bir şiir yazarsan koklarsın

Münih, 10 Ocak 1957

SES

orada, dağ başında
koşmaktan yorgun ayaklarım
kendi kendime dedim burada, başka bir zirvede
duyacak sesimi Tanrım

bulutlara doğru kanatlandı karanlık
bakışlarım aydınlık, umutluyum
yürekten haykırdım: ey Tanrım
seviyorum onu, seviyorum

karanlığın derinliklerine kadar ulaştı sesim
yıldızları uğursuz düşlerinden uyandırdı
toz toprağa bulanmış, bitkin
gökyüzü sarayının altın kapısını çaldı

binlerce minik elle melekler
kapının ağır sürgüsünü çektiler
öfkeli sesimin tufanıyla titreyerek
bulutun kapısına sığındılar

yılan gibi kıvrım kıvrım sütunlar
ağaçlar, yeşil sisin içinde yüzmekte
sesim, yıkayıp arındırdı onun bedenini
tozdan, topraktan, kevser havuzunda

düşlere dalmışçasına uyumuştu Tanrı
bakışları gizlenmişti kirpiklerinin altında
sesim gitti ve takatsizce inledi onun
uykugâhının perdeleri arasında

fakat o gümüşsü kirpikler
sabaha kadar kapalı kaldılar yazık ki
gözlerinin üstüne serilmişlerdi
sahildeki hafif deniz kabukları gibi

yüz kez ayağa kalktı ses, umutsuzca
istiyordu ki isyan etsin, saldırsın ona
istiyordu ki öfkenin pençesiyle
parça parça etsin onun uykusunun ipeğini

acıyla haykırıyordu ses:
kim alt edebilir bu altın uykuyu?
ben burada bir yudum sevgiye muhtaçken
sen orada uykuda mısın, tanrılık tahtında?

acıyla kıvranan kaç ses daha
ulaşabilir zirveye
sabahleyin yoldan yeni geldiğimde
diğer ses yoktu artık sesimde

fakat burada, gökyüzündedir henüz
bu umutlu gözlerim
tanıyor musun bu sesi ey Tanrım?
seviyorum onu, seviyorum.

Münih, 3 Ocak 1957

DÜŞ KRİSTALLERİ

birbirimizin koluna yaslanmıştık hafifçe
aşk mehtabının tazeliği ruhlarımızda
başlarımız, yaprak ve meyveyle yüklü dallar gibi
suskunduk aşk mihrabının yamacında

beyaz, buluttan bir dalga gibi yanındayım senin
saçlarımda beyaz meryem çiçekleri
zarif kirpiklerimden ellerinin yaprağına
damlıyordu tıp tıp o beyaz çiy tanesi

sanki Tanrı'nın melekleri yanımızda
minik elleriyle çeng çalıyorlardı
ödağacının kokusunda, üzerliğin iniltilerinde, duman bulutunda
kendi saf renklerine boyuyorlardı mihrabı

geniş alnın senin mumların ışığında
pırıl pırıl bir deniz gibi dingin ve itaatkârdı
gümüşsü baldırlarıyla aydınlık düşler
senin kirpiklerinin altına oturmuşlardı

susamıştım gönül okşayan o kelimeleri
kulağıma şakıyan sesine
sırlarla dolu eski hikâyeleri dinlerken
kendilerinden geçen çocuklar gibi

gökyüzünde senin bakışın açıldığı zaman
rengârenk gökkuşağının kristal kanadı
sinede, kalbin aydınlık mihrabında atmaya başlar
ben o duraksama ânının ateşinde alevlenmekteyim

dedim ki sus! "peki" sabah rüzgârı gibi estim
sana doğru, tireyerek, tereddütle
ama bir hiçtin sen ve gördüm ki hâlâ
sana duyduğum arzudan başka bir şey yok içimde

Münih, 9 Ocak 1957

KARANLIK

benden kaçışın niye?
niye bu acele?
nereye sığınacaksın
bu karanlık gecede?

o fildişi köşkün mermer basamakları
çok uzak bize yazık ki
ânı yaşa
kör yarının gözleri

ışık değil o sondaki
ta uzaktan görünen
belki de o ışıklı nokta
gözleridir bir kurdun

şarap kadehte kaldı
ne vakte kadar yüz süreceğiz seccadeye?
o burada saklı
şarapta ışıldamakta

karışırsak birbirimize
biz iki başıboş dalga
ulaşırız aradığın sığınağa
zirvenin o büyülü ânında

DÜĞÜM

yarın, çıkıp gelmeseydi yoldan
senin yanında kalırdım sonsuza dek
aşkının güneşinde
aşkımın şarkısını okurdum sonsuza dek

odanın camlarının diğer tarafında
soğuk, kara bir bakış vardı o gece
bakışlarımın dehlizi karanlıkta bir yol bulmuştu sanki
senin ruhunun derinliğine

suretlerimiz yansımıştı aynadaki sise
çarpuk çurpuk, uyumsuz birbiriyle
buğday başakları rengindeydi saçların
kıvır kıvır ve katran rengindeydi benimkiyse

bir sır yanmaktaydı içimin derinliklerinde
konuşsun istiyordum o sır seninle
ama düğümlenip kısalmıştı sesim
değil mi ki çalı yeşermez gölgede

yorgun bakışım kanatlandı oradan
etrafımda döndü hayretle
altın rengi çerçevede İsa'nın gözleri
gülümsedi benim kederime

baktım karmakarışık olmuş oda
kitabın düşmüş ayağımın ucuna
saçımdaki tokalar orada
senin yatağında

balıkların camdan evinden
su sesi gelmiyor artık
bu demektir ki senin
gözüne uyku girmeyen yaşlı kedin...

dermansız, dilsiz bir kez daha
sana çevrildi zavallı bakışım
konuşmak istiyordum seninle
ama susup kaldı yüzünde bakışım

o zaman gözyaşlarımın beyaz yıldızları
yanıp söndüler kirpiklerimin gecesinde
gördüm ki bulut misali ellerin yöneldi
hayranlık içindeki suretime

nefesinin sıcak kanadı
soğuk gerdanıma süründü
sanki kayıp sabah rüzgârı
derdimin yabani çalılığına dolandı

bir el, sessizlik kurşunu döküyordu
suskunluk tohumu ekiyordu göğsüme
ben bu çileli çekişmeden bitap
gittim unutma şehrine

uzaklaştırdım zihnimden yarın kaygısını
"yolculuk" acı bir efsane, dedim.
birden hayatıma yayıldı
o ıtırlı, altın an

senin dudaklarından içtim
doğanın şen seslerini o gece
o gece aşkıma, sonsuzluktan bir damla
sıçrattın o öpücükle

Münih, 12 Ocak 1957

GERİ DÖNÜŞ

nihayet son buldu yol çizgileri
tozlu yollar aşıp geldim
bakışlarım benden önce koşarken
dudaklarımda sıcak bir merhaba vardı

şehir kaynıyordu öğlenin testisinde
sokak güneşin hararetiyle yanıyordu
ayaklarım suskun taşların üstünde
ilerliyordu ve tir tir titriyordu

başka renkteydi evler
toz toprak içinde ve kasvetli
çadorların* içinde yüzler
ayakları zincirli ruhlar misali

ırmak kurumuş, kör bir göz gibi
suları çekilmiş iz bırakmadan
bir adam şarkı söyleyerek geçti yoldan
kulağım ezgisiyle doldu onun

ihtiyar caminin bildik kubbesi
kırılmış kâseleri andırıyordu
minarenin tepesinde bir mümin
hüzünlü bir sesle ezan okuyordu

peşinden koşuyordu köpekler
ellerinde taşla yalın ayak çocuklar
bir kadın gülümsedi başörtüsünün ardında
bir pencereyi kapattı ansızın rüzgâr

---

* Kadınların dışarı çıkarken bütün vücutlarını örtecek şekilde büründükleri tek parça, dikişsiz siyah örtü. (ç. n.)

dehlizlerin karanlık ağızlarından
nemli bir mezar kokusu yayılıyordu
kör bir adam bastonunu vurarak yürüyordu
uzaktan, bir tanıdık geliyordu

bir kapı yavaşça açıldı orada
kendilerine doğru çağırdı beni eller
gözlerin bulutundan gözyaşı yağdı
uzaklaştırdılar beni kendilerinden eller

ihtiyar sarmaşık duvarda yeniden
akıp duran bir pınar gibi dalgalanıyordu
öbek öbek yapraklarının üstünde
kocalmış otlar ve zamanın tozu

bakışlarım aranarak sordu:
ondan bir iz, hani nerede?
lakin gördüm ki onun çocuksu sesinden
eser yok küçük odamda

aynanın soğuk toprağının derinliklerinden
ansızın bitiverdi onun bedeni, gül gibi
kadife bakışları dalgalandı
âh evham içindeyken de görüyordu o beni!

duvarın göğsüne yaslandım
"murat ettiğim sen misin?" dedim yavaşça
lakin gördüm ki o acı geçmişten geriye
hiçbir şey kalmamış bir addan başka

nihayet son buldu yol çizgileri
tozlu yollar aşıp geldim
çeşmeye varamadı yazık ki susayan
mezar olmuştu arzularıma benim şehrim

UZAK YOLDAN

bakışlarım senin diyarında, senin avcunda
artık ne bir haber ne bir iz senden
ne bir ışık yolda, umut mehtabından
ne bir gölge gönülde, bir sırdan

köpürmüş çöl bahar yağmurlarının
öpücük seslerini duymamış hiç
bir yol kaybolmuş karanlığın eteğinde
atlıların ayak seslerinden boşalmış

kucağında kendinden geçmiş biri yoksa
kimseye bağlanmazsın sen
sarılmış kollarını açtığındaysa iyi bilirim
unutuverirsin

kimdir o, susamış seni, bakışlarının ışığıyla
dolambaçlı bir yola çeken
ya da o büyülü, suskulu köşede
günah lambasını yakan

gönlünü bana emanet etmedin ki susuzluktan
ateş gibi yakayım bedenini
Venüs'ün düşsel okulunda öğrendim ben
büyülemek denen şeyi

sahil gibi kucak açtım sana
gönlünün sahibi olayım istedim
"gün gelip gönül sıkıntısı olacağımı
nereden bilirdim?"

hiçbir şey istemiyorum artık senden
ne veda ne haber ne bir iz
kendi yoluma gidiyorum ben, yolun açık olsun
o değilsin artık sen, o değilsin

Münih, 8 Ocak 1957

YOLDAN GEÇEN

çağrılmayan bir misafir
her kapıdan kovulmuş, kolu kanadı kırılmış
yoldan gelmiş gece yarısı, üstü başı toz içinde, yorgun
renk renk yastıkların göğsüne koymuş başını
ki ben yıllar önce

her gece sabaha kadar, ipek ipliklerle
düşsel nakışlar işlerdim onlara, hayalimde
ve ağır, kor gibi kirpiklerim sessizce kapandığında
yemyeşil otlar biterdi tatlı rüyalarımın bataklığında
sanki bir ışık huzmesi ayaklanırdı gökyüzü çölünden
günebakanlar sarkardı simsiyah saçlarımdan
sıcak elleriyle sabah rüzgârı, bir halka geçirirdi usulca
gümüşten parmağıma

yakıcı dudaklar arzuyla öperdi dudaklarımı
ve bir adam benimle birlikte sessizliğin göğsüne koyardı başını yavaşça
rengârenk yastıklarım

işte geldi çağrılmayan misafir
her kapıdan kovulmuş, kolu kanadı kırılmış
yastıklara bastırdı uykulu gözlerini
âh alışmalıyım serzenişin acı zehrine
ve mest olup şarap kadehleriyle, şarkı okurdu:
şarap var mıdır daha, tatlı dudaklarının meyhanesinde?

ya da yorgun bir yolcuya
yer var mıdır uyusun diye
bu sessiz, mis kokulu, güzel kulübede?!

Roma, 23 Ağustos 1956

GÜZELLİK ŞARKISI

omuzların
mağrur, yalçın kayalar gibi
saçlarımın dalgası bu yokuşta
gövde gösterisi yapıyor, ışık şelalesi gibi

omuzların
heybetli kale duvarları
saçlarımın halatının dansı orada
rüzgârın avuçlarındaki söğüt dallarının dansına eş

omuzların
demirden burçlar
hayatın ve döngünün hayret verici görüntüsü
bakır bir mangal renginde

hevesin inatçı sessizliğinde
uyumuşum gövdenin yanında, huzursuzca
öpücüklerimin yerleri
bir yılanın soktuğu yerler gibi yanmakta omuzlarında

omuzların
hararetli güneşin coşkusuyla görkemli
sıcak, parlak ter damlaları altında
dağ zirveleri gibi ışıldamakta

omuzların
istek dolu gözlerimin kıblegâhı
omuzların
namazımın mühür taşı*

Roma, Kasım 1956

* Şiilerin namaz kılarken Kerbela toprağını temsilen secdeye koydukları, kutsal kabul edilen küçük, dikdörtgen taş. (ç. n.)

DELİLİK

ne yapacak yolunu yitirmiş kalbim
gelip çatacak baharla?
siyah, kuru dallardan yeşerip
renklenecek istekle

ne yapacak yolunu yitirmiş kalbim
yabani güvercinlerin aşk kokusuyla
avare ıtırların nefesini yayan
sabah rüzgârıyla

dudaklarım şarkıyla
kalbim âşıkçasına yanıyor
tenim çatlıyor heyecandan
bedenim gençlikten yanıyor

ne zaman dalgalansam
gidiyorum... gidiyorum uzaklara
güneşin tutuşmuş çalıları
kurulmuşlar yoluma ışığın heyecanıyla

gülün utancı içindeyim
benim yârim kim, ey bahar
öpmezse eğer beni bu bahar
benim sevgilim değil, ey bahar

çiy tanelerine bulanmış sabırsız ova
kimi çağırıyor?
bir anlığına suskunluğa bürünüyor otlar
benim sevgilim, kendini biliyor

kendinden kopup koşuyor gökyüzü
sığmıyor artık bu dünyaya
âh sanki bütün bu mavilik
sığmıyor göklerin kalbine

baharda unutacak onu
kışın soğuğunu ve karanlığını
saçlarıma yeniden takacak
güneşte ısınan yarpuz tacı

ey bahar, ey büyüleyen bahar
baştan ayağa onun hayalindeyim ben
yarattığın delilikle kendimden geçtim
şiir ve haykırış ve arzu oldum

yeni yeşermiş, ıslak ve soğuk otların üstünde sürünüyorum
ateşten bir yılan gibi
âh bu coşku ve isyanla
ne yapacak yolunu yitirmiş kalbim?

Tahran, Şubat 1958
(Esfend 1336)

SONRALARI

benim de ölümüm gelip çatacak bir gün
ışık dalgalarıyla parıldayan bir baharda
uzak ve dumanlı bir kışta
ya da feryat figandan arınmış bir hazanda

benim de ölümüm gelip çatacak bir gün
bu acı tatlı günlerin birinde
diğer günler gibi bomboş bir günde
dünlerin ve bugünlerin gölgesinde

karanlık dehlizlere dönecek gözlerim
soğuk mermerlere benzeyecek yanaklarım
ansızın bir uyku alıp götürecek beni
acının çığlığından boşalacağım

ellerim şiirin büyüsünden kurtulur
yavaşça kayardı defterime
hatırlarım, bir zamanlar şiirin kanı
alevlenirdi ellerimde

toprak her an kendine çekmekte beni
yoldan gelip yetişirler gömülmeme
âh, belki âşıklarım gece yarısı
çiçek bırakırlar kederli kabrime

benden sonra ansızın bir tarafa çekilir
karanlık perdeleri dünyamın
yabancı gözler gezinir
üzerinde defterlerimin, kâğıtlarımın

ufacık odama ayak basar
benden sonra, yabancı biri
aynanın üstünde kalır
bir tel saç, bir tarak, bir elin izi

kurtulurum kendimden, uzaklaşırım
benden geriye kalan her şey yerle bir olur
ruhum bir teknenin yelkeni gibi
uzaklaşır ufukta, görünmez olur

birbirini kovalar
günler, haftalar, aylar
gözlerin bir mektup bekleyerek
yollara dalar

lakin benim soğuk bedenimi artık
alıkoymuştur toprak, basmıştır bağrına
sensiz, senin kalbinin atışlarından uzakta
çürür kalbim orada, toprağın altında

benden sonra adımı yağmur ve rüzgâr
taşın yüzünden yıkayıp silecek yavaşça
adın sanın efsanesinden arınıp
mezarım adsız kalacak yol kenarında

HAYAT

âh ey hayat bu benim
seninle doluyum bunca boşluğuna rağmen
ne ipi koparma fikrindeyim
ne senden kaçmak niyetim

senin yüzünden yanıyor ey yakıcı şiir
benim, bu topraktan gelen bedenimin her zerresi
günün şarabıyla dolu
bulutsuz gökyüzü misali

gençlik fışkırarak okuyor
nesteren çalıları senin şarkını
bahçede esen sabah rüzgârları
ona ulaştırıyor senin vedanı

seni düşsel uykularda değil
sende aradım ben
senin ellerinde güçlendim
doldum, güzellikle doldum ben

doldum siyah şarkılarla
doldum beyaz şarkılarla
binlerce arzu kıvılcımıyla
binlerce umut kıvılcımıyla

yazık o günlere ki ben öfkeyle
düşmanmışsın gibi baktım sana
hiçe saydım seni aldatmayı
uzaklaştım senden, heder ettim seni

farkında değildim sen yerinde dururken oradan
akarsu gibi geçmekte olduğumun
sonun lanetli tozunda yitip gittiğimin
ölümün karanlık yoluna teslim olduğumun

âh ey hayat, bir aynayım ben
gözlerim, senden bakışlarla dolsun
ve ölüm ne vakit bana baksa
aynamın yüzeyi simsiyah olsun

âşığım, sabah yıldızlarına âşık
âşığım, yolunu yitirmiş bulutlara
âşığım, yağmurlu günlere
âşığım senin adını taşıyan her şeye

sana ait anların yakıcı kanını
susamış bedenimle emiyorum
öyle zevk alıyorum ki senden
senin Tanrı'nı bile hiddetlendiriyorum

Tahran, Bahar 1958
(1337)

NOTLAR'da, Furuğ'un *İsyan* kitabında yer alan şiirlerde ***Kur'ân-ı Kerîm***'e gönderme yaptığı söz konusu dizeler için çeviriye temel alınan Farsça baskının yayıncısı Emir Kebir'in notları, *Kur'ân-ı Kerîm*'in Farsça meali esas alınarak (y. n.) kısaltması ile belirtilmiştir. Aynı zamanda, ilgili sure ve ayetlerin Türkçe meali, *Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meâli*'ne (Diyanet Vakfı Yayınları, Temmuz 2018, Ankara) başvurularak ilgili notta (ed. n.) kısaltması ile belirtilmiştir.

NOTLAR:

1 *Tevrat* alıntılarının çevirisinde *İsyan* kitabının Farsça baskısı esas alınmıştır. *Tevrat* alıntısının Türkçe çevirisi için bkz.: *Kitabı Mukaddes – Eski ve Yeni Ahit – Tevrat, Zebur (Mezmurlar) ve İncil* (İbranî, Kildanî ve Yunanî dillerinden tercümedir), Eski Ahit (Tevrat), "Mezmurlar", Kitap IV, Mezmur 90, "Allah Adamı Musanın Bir Duasıdır", Kitabı Mukaddes Şirketi, 1997, İstanbul, s. 585; *Mezmurlar*, Kitap IV, Mezmur 90, Kitabı Mukaddes Şirketi, üçüncü basış, 1958, İstanbul, s. 114; *Kutsal Kitap – Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*, Tevrat, "Mezmurlar", 4. Kitap, 90. Mezmur, Kitabı Mukaddes Şirketi, 3. basım, Mart 2003, İstanbul, s. 742. (ed. n.)

2 *Tevrat* alıntısının Türkçe çevirisi için bkz.: *Kitabı Mukaddes – Eski ve Yeni Ahit – Tevrat, Zebur (Mezmurlar) ve İncil* (İbranî, Kildanî ve Yunanî dillerinden tercümedir), Eski Ahit (Tevrat), "Yeremyanın Mersiyeleri", Bap 3, 1-22, 1997, İstanbul, s. 777; *Kutsal Kitap – Eski ve Yeni Antlaşma (Tevrat, Zebur, İncil)*, Tevrat, "Ağıtlar", 3. Ağıt, Kitabı Mukaddes Şirketi, 3. basım, Mart 2003, İstanbul, s. 1014. (ed. n.)

3 *Kuran-ı Kerim*, "Kamer Suresi"

(1) Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı. (2) Onlar bir mucize görürlerse hemen yüz çevirirler ve: Eskiden beri devam edegelen bir büyüdür, derler. (3) Yalandılar ve kendi heveslerine uydular. Halbuki her işin ulaşacağı yeri vardır. (4) Andolsun onlara, kötülükten önleyecek nice önemli haberler gelmiştir. (5) Bu büyük bir hikmettir. Fakat (yüz çevirene) uyarılar ne fayda verir! (6) Çağıranın görülmemiş bir şeye çağırdığı gün, sen de onlardan yüz çevir. (7, 8) Sanki etrafa yayılmış çekirge sürüsü gibi bakışları perişan (utançtan yere bakar) bir halde ve dâvetçiye koşarak kabirlerden çıkarlar. O esnada kâfirler: Bu, çok çetin bir gündür! derler. (9) Onlardan önce Nuh'un kavmi de yalanladı, hem de kulumuzun yalancı olduğunda ısrar ederek: O, delirdi, dediler. Ve (Nuh, davetten vazgeçmeye) zorlandı. (10) Bunun üzerine, Rabbine: Ben yenik düştüm, bana yardım et! diyerek yalvardı. (11) Biz de derhal nehir gibi devamlı akan bir su ile göğün kapılarını açtık. (12) Yeryüzünde kaynaklar fışkırttık. (Her iki) su, takdir edilmiş bir işin olması için birleşmişti. (13) Nuh'u da tahtalardan yapılmış, çivilerle çakılmış gemiye bindirdik. (14) İnkâr edilmiş olana (Nuh'a) bir mükâfat olmak üzere gemi, gözlerimizin önünde akıp gidiyordu. (15) Andolsun ki onu bir ibret olarak bıraktık, ibret alan yok mudur? (16) Benim azabım ve uyarılarım nasılmış! (17) Andolsun biz Kur'an'ı öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. (Ondan) öğüt alan yok mu? (18) Âd kavmi (Peygamberleri

Hûd'u) yalanladı da azabım ve tehdidim nasılmış (gördüler). (19) Biz onların üstüne, uğursuzluğu devamlı bir günde dondurucu bir rüzgâr gönderdik. (20) O rüzgâr, insanları, sökülmüş hurma kütükleri gibi yere seriyordu. (21) Nasılmış benim azabım ve uyarılarım! (22) Andolsun biz Kur'an'ı düşünüp öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. Öğüt alan yok mu? (23) Semûd kavmi de uyarıcıları yalanladı. (24) "Aramızdan bir beşere mi uyacağız? O takdirde biz apaçık bir sapıklık ve çılgınlık etmiş oluruz" dediler. (25) "Vahiy, aramızda ona mı verildi? Hayır o, yalancı o şımarığın biridir" (dediler.) (26) Yarın onlar, yalancı ve şımarığın kim olduğunu bileceklerdir. (27) Gerçekten onları imtihan etmek için dişi deveyi gönderen biziz. Sen onları gözetle ve sabret. (28) Onlara, suyun aralarında paylaştırıldığını haber ver. Her biri kendi içme sırasında gelsin. (29) Arkadaşlarını çağırdılar, o da (bundan cür'et alarak) kılıcını kaptı ve deveyi kesti. (30) (Bu azgınlara) azabım ve uyarılarım nasıl oldu! (31) Biz onların üzerlerine korkunç bir ses gönderdik. Hemen hayvan ağılına konan kuru ot gibi oluverdiler. (32) Andolsun biz Kur'an'ı, anlaşılıp öğüt alınması için kolaylaştırdık. O halde düşünüp öğüt alan yok mu? (33) Lût'un kavmi de uyarıcı peygamberleri yalanladı. (34, 35) Biz de üstlerine taş (yağdıran bir fırtına) gönderdik. Ancak Lût ailesi müstesna, katımızdan bir nimet olarak onları seher vaktinde kurtardık. Biz şükredeni işte böyle mükâfatlandırırız. (36) Andolsun ki, Lût onları bizim şiddetli azabımızla uyardı. Fakat onlar bu tehditleri kuşkuyla karşıladılar. (37) Onlar Lût'un misafirlerine karşı kötülük yapmayı plânlamışlardı. Hemen biz onların gözlerini silme kör ettik. "Haydi azabımı ve uyarılarımı tadın!" (dedik). (38) Bir sabah kendilerine, yakalarını bir daha bırakmayacak olan bir azap gelip çattı. (39) İşte azabımı ve uyarılarımı tadın! (denildi). (40) Andolsun biz Kur'an'ı, öğüt almak için kolaylaştırdık. O halde düşünüp ibret alan yok mu? (41) Şüphesiz Firavun'un kavmine de uyarıcılar gelmişti. (42) Lâkin onlar bütün âyetlerimizi yalanladılar. Biz de onları güç ve kudretimize lâyık bir şekilde yakaladık. (43) Şimdi sizin kâfirleriniz, onlardan daha mı iyidirler? Yoksa kitaplarda sizin için bir berât mı var? (44) Yoksa "Biz, intikam almaya gücü yeten bir topluluğuz" mu diyorlar? (45) O topluluk yakında bozulacak ve onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır. (46) Bilâkis kıyamet onlara vâdedilen asıl saattir ve o saat daha belâlı ve daha acıdır. (47) Şüphesiz suçlular sapıklık ve çılgınlık içindedirler. (48) O gün yüzüstü ateşe sürüklendiklerinde "Cehennemin elemini tadın!" denir. (49) Biz, her şeyi bir ölçüye göre yarattık. (50) Bizim buyruğumuz, bir anlık bakış gibi, bir tek sözden başka bir şey değildir. (51) Andolsun biz, sizin benzerlerinizi hep helâk ettik. Düşünüp ibret alan yok mu? (52) Yaptıkları her şey kitaplarda (amel defterlerinde) mevcuttur. (53) Küçük büyük her şey satır satır yazılmıştır. (54, 55) Takvâ sahipleri cennetlerde ve ırmakların kenarlarında, güçlü ve Yüce Allah'ın huzurunda hak meclisindedirler. (ed. n.)

4 *Kuran-ı Kerim*, A'râf Suresi, 13. Ayet: Tanrı şeytana dedi ki: "Bu makamdan aşağı in, kibirlendin, üstünlük tasladın, artık alçakgönüllüler arasında yerin yok." 14. Ayet: Şeytan dedi ki: "Yarattıklarının dirileceği vakte kadar bana mühlet ver." 15. Ayet: Tanrı buyurdu: "Elbette mühlet veriyorum sana." (y. n.) [13. Ayet: Al-

lah: Öyle ise, "İn oradan!" Orada büyüklük taslamak senin haddin değildir. Çık! çünkü sen aşağılıklardansın! buyurdu. 14. Ayet: İblis: Bana, (insanların) tekrar dirilecekleri güne kadar mühlet ver, dedi. 15. Ayet: Allah: Haydi, sen mühlet verilenlerdensin, buyurdu. (ed. n.)]

5 *Kuran-ı Kerim*, A'râf Suresi, 12. Ayet: Tanrı ona (Şeytan'a) buyurdu: "Emrettiğimiz halde seni Âdem'e secde etmekten alıkoyan nedir?" (Şeytan) cevap verdi: "Ben ondan üstünüm, değil mi ki beni ateşten onu topraktan yarattın." (y. n.) [12. Ayet: Allah buyurdu. Ben sana emretmişken seni secde etmekten alıkoyan nedir? (İblis): Ben ondan daha üstünüm çünkü beni ateşten yarattın, onu çamurdan yarattın, dedi. (ed. n.)]

6 *Kuran-ı Kerim*, Fussilet Suresi, 17. Ayet: "Ve biz Semûd kavmine de peygamber gönderdik, hidayeti gösterdik, lakin onlar körlüğü, cehaleti, yoldan sapmayı hidayete tercih ettiler. Sonra alçaltıcı azap yıldırımları düştü üzerlerine." (y. n.) [17. Ayet: Semûd'a gelince onlara doğru yolu gösterdik, ama onlar körlüğü doğru yola tercih ettiler. Böylece yapmakta oldukları kötülükler yüzünden alçaltıcı azabın yıldırımı onları çarptı. (ed. n)]

7 *Kuran-ı Kerim*, Sâffât Suresi, 64-66. Ayetler: "O zakkum gerçekten bir ağaçtır ki cehennemde bitmiştir. Meyveleri, kötülükten, şeytanların kafalarıdır sanki. Cehennem ehli, o ağaçtan o kadar yiyeceklerdir ki karınları dolacaktır." (y. n.) [62-63. Ayetler: Şimdi, ziyafet olarak cennet ehli için anılan bu nimetler mi daha hayırlı yoksa zakkum ağacı mı? Biz onu (zakkumu) zalimler için bir fitne (imtihan) kıldık. 64. Ayet: Zira o, cehennemin dibinde bitip yetişen bir ağaçtır. 65. Ayet: Tomurcukları sanki şeytanların başları gibidir. 66. Ayet: (Cehennemdekiler) ondan yerler ve karınlarını ondan doldururlar. (ed. n.)]

8 *Kuran-ı Kerim*, Sâffât Suresi, 67. Ayet: "Zakkum yedikten sonra onlara şarapla karıştırılmış yakıcı hamim [kaynar su; ateş kıvılcımları; sıcaktan sonra bastıran yağmur; cehennemdeki ırmaklardan biri (ç. n.)] olacaktır" (y. n.) [67. Ayet: Sonra zakkum yemeğinin üzerine onlar için, kaynar su karıştırılmış bir içki vardır. (ed. n.)]

9 *Kuran-ı Kerim*, Vâkıa Suresi, 42. Ayet: "Ve onların üstüne olsun yakıcı rüzgârların ve kaynar suların azabı." (y. n.) [42. Ayet: İçlerine işleyen bir ateş ve kaynar su içinde, (ed. n.)]

10 *Kuran-ı Kerim*, Nebe' Suresi, 23-26 Ayetler: "Cehennemde içtikleri su pis, iğrenç bir sudur." (y. n.) [21, 22. Ayetler: Şüphesiz, azgınların barınağı olacak cehennem pusuda beklemektedir. 23-26 Ayetler: (Azgınlar) orada çağlar boyu kalırlar, orada bir serinlik ya da (susuzluk gideren) bir içecek tatmazlar, ancak (dünyada yaptıklarına) uygun karşılık olarak kaynar su ve irin tadarlar. (ed. n.)]

11 *Kuran-ı Kerim*, Kâria Suresi, 8-11. Ayetler: "Ve amelleri ne kadar küçük ve hafif olsa da onların yeri cehennemin dibindeki Hâviye'dir. Sen Hâviye'nin ne olduğunu nasıl tasavvur edebilirsin ki? Hâviye o kızgın ve yakıcı ateştir. (y. n.) [8, 9. Ayetler: Ameli yeğni olana gelince işte onun anası (yeri, yurdu) Hâviye'dir. 10, 11. Ayetler: Nedir o (Hâviye) bilir misin? Kızgın ateş! (ed. n.)]

12 *Kuran-ı Kerim*, Zuhruf Suresi, 71. Ayet: "O müminler için altın kâselerde çeşitli leziz yiyecekler; arındırıcı, halis şarapla dolu kristal sürahiler dolaştırılır..." (y. n.)

[71, 72, 73. Ayetler: Onlara altın tepsiler ve kadehler dolaştırılır. Orada canlarının istediği, gözlerinin hoşlandığı her şey vardır. Ve kendilerine: Siz, orada ebedi kalacaksınız, işte yaptıklarınıza karşılık size miras verilen cennet budur. Orada sizin için bol bol meyveler vardır, onlardan yersiniz, denilir. (ed. n.)]

13 *Kuran-ı Kerim*, Duhân Suresi, 54. Ayet: "Ve işte böyle, biz onları hûrilerle ve güzel gözlülerle evlendirmişizdir." (y. n.) [54. Ayet: İşte böyle. Bunun yanı sıra biz onları iri gözlü hûrilerle evlendiririz. (ed. n.)]

14 *Kuran-ı Kerim*, İnsan Suresi, 18. Ayet: "Orada Selsebîl adında bir pınar vardır. Ve onun şarabının iyiliğini tanımlamak mümkün değildir." (y. n.) [18. Ayet: (Bu şarap) orada bir pınardandır ki adına Selsebîl denir. (ed. n.)]

15 *Kuran-ı Kerim*, Vâkıa Suresi, 27-29. Ayetler: "Doğrular ve amel defteri sağ elinde olanlar ne güzel günler görecekler. Dikensiz, bol meyveli sedir ağaçlarının ve bol yapraklı ağaçların gölgesinde." (y. n.) [27. Ayet: Sağdakiler, ne mutlu o sağdakilere! 28. Ayet: Düzgün kiraz ağacı, 29. Ayet: Meyveleri salkım salkım dizili muz ağaçları, 30. Ayet: Uzamış gölgeler, (ed. n.)]

16 "Bir buğday tanesine sattı babam cennet bahçesini/ Babamın oğlu değilim bir arpaya satmazsam onu" - Hâfız. (y. n.)

17 *Kuran-ı Kerim*, Vâkıa Suresi, 17. Ayet: "Güzellikleri ve gençlikleri ebedi olan oğlanlar, onların etrafında hizmet ederler." (y. n.) [17. Ayet: Çevrelerinde, (hizmet için) ölümsüz gençler dolaşır; (ed. n.)]

18 *Kuran-ı Kerim*, A'râf Suresi, 178. Ayet: "Tanrı kimi doğru yola iletirse, odur doğru yolu bulan. Kimleri de saptırırsa, işte onlar, âlemin ziyankârlarıdırlar." (y. n.) [178. Ayet: Allah kimi hidayete erdirirse doğru yolu bulan odur. Kimi de şaşırtırsa, işte asıl ziyana uğrayanlar onlardır. (ed. n.)]

Yeniden Doğuş

Tevellod-e Digar, ilk baskı: 1963 (1342), Morvarid, Tahran
Çeviriye temel alınan baskı: 5. baskı, 1972 (1351), Morvarid, Tahran

İ.G.'ye

tüm varlığım karanlık bir âyettir benim
seni
kendinde tekrarlayarak
yeşermenin ve çiçeklenmenin sonsuz gündoğumuna götürecek.

ben bu âyette senin için âh çektim, âh!
ben bu âyetle
ağaçla ve suyla ve ateşle birleştirdim seni

O GÜNLER

o günler geçip gitti
o güzel günler
o dopdolu, esenlik içindeki günler
o pul pul ışıldayan gökyüzü
o kiraz dolu dallar
yemyeşil sarmaşıklarla kaplı birbirine yaslanmış o evler
oyunbaz uçurtmaların süzüldüğü o çatılar
akasya kokularından başı dönen o sokaklar

o günler geçip gitti
o günler, kirpiklerimin arasından
şarkılarım, hava kabarcıkları gibi kaynayıp coşardı
gözlerim, taze sütü içer gibi içerdi
bakışlarımın değdiği her şeyi
sanki gözbebeklerimde
her sabah ihtiyar güneşle
arayışın keşfedilmemiş çölüne koşan
her gece karanlığın ormanına dalan
mutluluğun huzursuz tavşanı vardı

o günler geçip gitti
o sessizlik içindeki karlı günler
sımsıcak odada, pencereden
dışarıyı seyre dalardım, başım dönerek
saf, beyaz kar tanelerim
tüy gibi yumuşak
usulca yağardı
köhne ahşap merdivene
aşınmış çamaşır ipine
kocamış çamların saçlarına
ve ben yarını düşünürdüm, âh!
yarın...
kaygan, beyaz boşluk

büyükannemin çarşafının hışırtılarıyla başlardı
ve onun kapı aralığında beliren titrek gölgesiyle
–ki ansızın ışığın soğuk dünyasına bırakırdı kendini–
vitraylardaki güvercin suretlerinin
ürkek kanat çırpışlarında başlardı
yarın...

uyku, mangalla ısınan yatakta gözlerime yürürdü
ben çarçabuk ve korkusuzca
annemin bakışlarından uzakta
eski ödevlerimden hatalarımı gösteren çizgileri silerdim
kar yağışı dindiğinde
bahçede dolaşmaya çıkardım hüzünle
yaseminleri kurumuş saksıların dibine
ölü serçelerimi gömerdim

o günler geçip gitti
o esrik, şaşırtan
uykuyla uyanıklık arasında geçen günler
o günler, her gölge bir giz taşırdı
ağzı kapalı her kutu bir hazine saklardı
sandık odasının her köşesi öğlen sessizliğinde
başka bir dünya oluverirdi sanki
kimse karanlıktan korkmazdı
gözlerimde bir kahraman vardı.

o günler geçip gitti
o bayram günleri
o güneş ve çiçek bekleyişleri
kışın son sabahında şehre çıkagelen
suskun ve mahcup kır nergislerinin
burcu burcu kokuları...
yeşil gölgelerin uzayıp giden caddesinde
seyyar satıcıların sesleri
çarşının baş döndüren kokuları içinde yüzerdi
keskin kahve ve balık kokuları içinde
çarşı, ayaklar altında genişler, uzar,
yolun her ânına karışırdı
ve dönüp dururdu oyuncak bebeklerin gözlerinde

anneydi çarşı
akışkan, renkli oylumlara hızla akan
hediye paketleri ve dolu filelerle geri dönen
çarşı yağmurdu, yağan, yağan, yağan...

o günler geçip gitti
o bedenin gizleri içinde kaybolunan günler
mavi damarların güzelliğiyle
çekingen tanışma günleri

bir el, bir dal çiçekle
duvarın ardından uzanırdı
öteki ele
ve küçük mürekkep lekeleri
bu kıvranan, ürkek, kaygılı elin üzerinde
ve aşk
utangaç bir selamla kendini anlatırdı
sıcak, dumanlı öğle saatlerinde
sokağın tozunda aşkımızı dillendirirdik
âşinâydık karahindibaların saf diline

kalplerimizi masum sevgiler bahçesine götürür
ağaçlara ödünç verirdik
ve top
öpücük sözleriyle dolaşırdı
elden ele
ve aşktı, o tanımlanamaz duygu
sofanın karanlığında bizi ansızın kuşatan
yakıcı nefeslerin, hızlı kalp atışlarının, kaçak gülüşlerin arasından
bizi kendine çekip sürükleyen

o günler geçip gitti
o günler, güneşte kuruyan otlar gibi
kuruyup soldular güneşin altında
ve yitip gittiler akasya kokularından başı dönen sokaklar

dönüşü olmayan yolların hayhuyunda
kayboldular
ve yanaklarını
sardunya yapraklarıyla al al eden o kız âh!
şimdi yalnız bir kadın
şimdi yalnız bir kadın

GEÇİŞ

ne zamana kadar dolanıp durmalı
diyardan diyara
yapamam, durmaksızın
bir aşk arayamam, bir başka sevgili
keşke o iki kırlangıç olsaydık biz
bir ömür gezinseydik bahardan bahara

âh nicedir
yüklü bir buluttan gelmişçesine
bir karanlık devrilmiştir bende
senin öpüşünle karıştığımda
dudaklarımda sanki
can çekişir uçucu bir koku

yok olma korkusuna öylesine bulanmıştır ki
kederli aşkım
titrer bütün hayatım.
sana baktığımda,
bir pencereden
yaprak dolu tek ağacıma
güzün sarı sıcağında bakar gibiyim.
suyun bulanık akışında
bir surete dalar gibiyim

gece ve gündüz
gece ve gündüz
gece ve gündüz

bırak da
unutayım

nesin sen bir andan başka, bir an ki
gözlerimi
açan uyanma vadisine

bırak da
unutayım

GÜNEŞ OLUYOR

bak gözlerimin derinliklerindeki keder
nasıl da eriyor damla damla
başına buyruk gölgem nasıl da
tutsağı oluyor güneşin
bak
yıkılıyor tüm varlığım

bir kıvılcım, içine çekiyor beni
doruğa taşıyor
tuzağa sürüklüyor
bak nasıl
yıldızlarla doluyor
bütün gökyüzüm

çok uzaklardan geldin sen
kokular ve ışıklar ülkesinden
bir kayığa oturtmuşsun şimdi beni
fildişinden, buluttan, kristalden
götür beni şefkatli umudum
götür şiirler ve coşkular ülkesine

yıldızlarla dolu bir yola çekiyorsun beni
yıldızlardan da üstün görüyorsun beni

bak
yıldızlardan yandım ben
yıldızlarla yanıp tutuştum
masum, kırmızı balıklar gibi
gecenin göletlerinde yıldız toplayıcısı oldum

önceleri ne uzaktı yeryüzümüz
gökyüzünün bu turkuaz odacıklarından
şimdi bir kez daha kulaklarıma ulaşıyor
senin sesin
meleklerin kardan kanatlarının sesi
bak nereye varmışım ben
samanyoluna, ölümsüzlüğe, sonsuzluğa

mademki doruklara ulaştık şimdi
dalgaların şarabıyla yıka beni
öpücüklerinin ipeğine sar
beni arzula uzayan gecelerde
bırakma artık beni
bu yıldızlardan ayırma

bak gecenin mumu yolumuzda
nasıl da eriyor damla damla
senin sıcak ninnilerin
gözlerimin siyah sürahisini
uyku şarabıyla dolduruyor ağzına kadar
şiirlerimin beşiğine üfleyince sen
bak
güneş oluyor

TOPRAĞIN ÜSTÜNDE

hiç istemedim
gökyüzü serabında bir yıldız olmayı
ya da seçilmiş ruhlar gibi
suskun meleklerle aynı safta durmayı
hiç ayrılmadım yeryüzünden
tanışmadım yıldızlarla

toprağın üstünde duruyorum
bitki saplarını andıran bedenim
rüzgârı, güneşi, suyu
emiyor yaşamak için

iştahla dolu
acıyla dolu
toprağın üstünde duruyorum
yıldızlar övsün
rüzgârlar okşasın diye beni

penceremden bakıyorum, neyim
bir şarkının yankısından öte bir şey değilim
ölümsüz değilim
bir şarkının yankısından öte bir şey değil aradığım
kederin yalın suskunluğundan daha saf
bir haz çılgınlığında
yuva aramıyorum bir bedende
o beden ki bir çiy tanesidir
benim bedenimin zambağında

hayatın ta kendisi olan kulübemin duvarlarına
aşkın kara yazısıyla
hatıralar bırakmışlar
gelip geçenler:
ok saplanmış kalp
devrilmiş mum
solmuş, suskun noktalar
çılgınlığın birbirine girmiş harfleri üzerinde

dudağıma ulaşan her dudak
döl oldu bir yıldıza.
anılar ırmağının üstünde
oturan gecemde
ne diye yıldız isteyeyim artık ben?

bu, benim şarkım
içe sinen, kabul gören
bundan önce de şimdikinden fazla bir şey olmayan

YOLCULUK ŞİİRİ

bütün gece biri gönlüme
"onunla görüşmek allak bullak ediyor seni
gün ağarırken tan yıldızıyla beraber
gidiyor, gidiyor, tut onu" diyordu.

senin kokunla kendimden geçmişim ben
habersizim yarınların hilesinden
gözlerin, altın tozları gibi
dökülüyordu zarif kirpiklerime.
bedenim, ellerinin dokunuşuyla kavruluyordu
saçlarım, soluklarına bırakılmış öylece
aşkla çiçekleniyordum ve diyordum ki:
"bir sevgiliye gönül verenler
onu incitmeye kastetmesinler
gitsin, gözlerim takip ediyor onu
gitsin, aşkım korur onu"

âh gittin, yoksun şimdi sen ve günbatımı
yolun göğsüne yayıyor gölgesini
kederin karanlık tanrısı
yavaşça ayağını koyuyor bakışlarımın mabedine
her duvara yazıyor
kapkara âyetlerini

RÜZGÂR BİZİ GÖTÜRECEK

küçük gecemde benim, yazık
rüzgârın ağaç yapraklarıyla randevusu var
küçük gecemde benim, yıkım ıstırabı var

kulak ver
duyuyor musun esişini karanlığın
ben yapayalnız, bu mutluluğu seyrediyorum
bağımlıyım kendi umutsuzluğuma
kulak ver
duyuyor musun esişini karanlığın

gecede bir şey geçiyor şimdi
ay kızıl, perişan
her an çökme korkusundaki bu çatıda
bulutlar matemli kalabalıklar gibi
yağacakları ânı bekliyorlar sanki

bir an
ve sonrası, hiç
bu pencerenin ardında gece ürpermekte
ve yeryüzü gitgide daha yavaş dönmekte
bu pencerenin ardında bir bilinmez
beklemekte seni ve beni

ey tepeden tırnağa yeşil
yakıcı bir hatıra gibi
bırak ellerini,
âşık ellerime
varlığın sımsıcak duygusu dudaklarını
âşık dudaklarımın okşayışına bırak
rüzgâr bizi götürecek
rüzgâr bizi götürecek

GAZEL

"Her gece gönlümün masalını ***okuyorsun***
Ertesi gün beni bir masal gibi ***unutuyorsun"***

H. E. Saye[*]

sesimi taşlar gibi dinliyorsun
taştansın ve duymaksızın unutuyorsun

ilkyaz sağanağı gibisin ve pencerenin uykusunu
vesvese darbeleriyle darmadağın ediyorsun

okşayışın yeşil dalı elimi
ölü yaprakların kucağına atıyorsun

şarabın ruhundan daha sapkınsın ve gözü
aleve kesip kendinden geçiriyorsun

ey kanımın bataklığının altın balığı
sarhoşluğun hoş olsun zira beni içiyorsun

sen gurubun menekşe rengi vadisisin ve gündüzü
göğsüne bastırıp söndürüyorsun

senin Furuğ'un gölgelerde kaldı soldu
onu neden Saye ile karartıyorsun[**]

---

* Gerçek adı Huşeng İbtihac (d.1927) olan ve şiirlerinde Saye (gölge) takma adını kullanan İran edebiyatının önde gelen şairlerinden biri. (ç. n.)

** Şair bu beyitte Furuğ'u ışık anlamını ve Saye'yi de gölge anlamını çağrıştıracak şekilde iki anlamıyla birlikte kullanmaktadır. Arap alfabesinde büyük harf, küçük harf ayrımı olmadığından beyitte, Saye ve Furuğ sözcükleri sanatlı kullanılmış hem özel ad gibi okunmaya hem de ışık ve gölge anlamlarıyla okunmaya açık hale gelmiştir. (ç. n.)

YAZIN YEŞİL SULARINDA

unutulmuş sevinçlerimin yüküyle
bir yapraktan daha yalnız
sürükleniyorum yavaşça
yazın yeşil sularında
ölüm ülkesine
güz kederleri sahiline

bir gölgede bıraktım kendimi
aşkın güvenilmez gölgesinde
mutluluğun firari gölgesinde
gelip geçiciliğin gölgesinde

efkârlı, dar gökyüzünde
sersemlemiş rüzgârın dönüp durduğu geceler
sokakların mavi damarlarında
kanlı bir ayın dolandığı geceler
yalnız kaldığımız geceler
ruhumun ürpetileriyle yalnız
nabız atışlarında çağıldıyor
varlığın idraki, hasta varlığın idraki

"vadilerin bekleyişinde bir sır vardır"
dağ zirvelerine
ürkütücü taşlara kazıdılar o sırrı
onlar ki bir gece zirveden aşağı yuvarlanırken
acı yalvarışlarıyla doldurdular
dağların sessizliğini

"ne arar boş ellerdeki dinginlik
dolu ellerin ıstırabında
güzeldir virânelerin sessizliği"
bu şarkıyı söylüyordu bir kadın sularda
yazın yeşil sularında
virânelerde yaşıyormuşçasına

nefeslerimizle kirletiyoruz birbirimizi
mutluluğun kurallarıyla
rüzgâr sesinden korkuyoruz
şüphenin gölgesi düşecek diye öpücük bahçelerimize
ödümüz kopuyor
ışık köşklerine ne zaman misafir gitsek
titriyoruz şarkının dehşetinden

şimdi buradasın sen
akasya kokuları gibi dağılmışsın
sabahın sokaklarına.
göğsümde bir ağırlık
ellerimde yangı
saçlarımdasın, kendinden geçmiş, yanmış, baygın
şimdi buradasın sen

bir şey, geniş, karanlık, küme küme
bir şey, karmakarışık, günün uzak sesleri gibi
azap içindeki gözbebeklerime
yayılıyor ve dönüyor öylece
belki bir çeşmeden alırlar beni
bir daldan toplarlar belki
belki bir kapı gibi görürler beni, sonralara açılan
belki...
görmüyorum artık

bu rezil yeryüzünde yeşerdik
bu rezil yeryüzüne yağıyoruz
yollarda rastladık "hiç"e
kanatlı, sarı atının üstünde
bir padişah gibi gidiyordu

heyhat mutlu ve huzurluyuz
heyhat mahzun ve suskunuz
mutluyuz çünkü seviyoruz
mahzunuz çünkü bir bedduadır aşk

KARANLIĞIN ORTASINDA

karanlığın ortasında
sana seslendim
sessizlik hüküm sürüyordu
ve perdeyi uçuran rüzgâr.
kederli gökyüzünde
bir yıldız yanarak sönüyordu
bir yıldız batıyordu
bir yıldız ölüyordu

sana seslendim
sana seslendim
bütün varlığım
bir kadeh süt gibi
ellerimin arasındaydı
ayın mavi bakışı
camlara vuruyordu

kederli bir ezgi
ağustosböceklerinin şehrinden
yükseliyordu duman gibi
pencerelerde titreşiyordu
duman gibi

orada, gece boyunca
göğsümde nefes nefese soluyan biri, umutsuzca
ayağa kalkıp
seni isteyen birinin
soğuk ellerini
itiyordu bir kez daha.

orada, gece boyunca
kara dallardan aşağıya
keder dökülüyordu.
kendinden kopup
seni çağıran birinin üzerine
hava, enkaz gibi çöküyordu

küçük ağacım
rüzgâra âşıktı
yersiz yurtsuz rüzgâra
hani rüzgârın evi?
hani rüzgârın evi?

BAĞIŞLAYIN ONU

bağışlayın onu
o ki varlığının durgun sularla
ve boş çukurlarla çileli bağını unutuyor zaman zaman
ve yaşama hakkı olduğunu
sanıyor saf saf

bağışlayın onu
imkânsız bir arzunun etkisiyle doğan
görüntünün kayıtsız öfkesi
su oluyor sahte gözlerde

bağışlayın onu
ayın kızıllığı
boydan boya akıp geçiyor tabutundan
ve gecenin insanı allak bullak eden kokuları
dağıtıyor bedeninin bin yıllık uykusunu

bağışlayın onu
kalbi paramparçayken
gözkapakları ışık zerrelerinin hayaliyle yanıyor hâlâ
ve anlamsız saçları
aşkın soluğundan umudunu kesmiş, titriyor

ey mütevazı mutluluk ülkesi sakinleri
ey yağmurda pencerelerini açanlar
bağışlayın onu
bağışlayın onu
çünkü büyülenmiştir o
çünkü varlığımızın verimli kökleridir
onun gurbet toprağında derinlere yol alan
ve onun kolay kanan kalbi kabardıkça kabarıyor
göğsünde
özlemin yıkıcı darbeleriyle

İDRAK

küçük bir hava kabarcığında
solarken aydınlık
geceyle doldu birden pencere
anlamsız seslerin öbek öbek yığıldığı bir geceyle
zehirli nefeslerin buğusuyla ağulanmış bir geceyle
...geceyle

kulak verdim
karanlığın korkunç caddelerinde
sanki biri, ayağının altına alıp
ezdi kalbini
karanlığın korkunç caddelerinde
bir yıldız patladı
kulak verdim...

kanın gürül gürül akışıyla şişmişti damarlarım
ve bedenim
bedenim, parçalanma arzusuyla.

tavandaki eğri büğrü çizgilerde
gözlerimi gördüm
bir örümcek gibi ağır
kurumaktaydı oyukta, sarılıkta, boğuntuda

kımıldadıkça
dibe çöküyordum yavaş yavaş
durgun bir su gibi
dibe çöküyordum
çukurumda

kulak verdim
kulak verdim bütün hayatıma
iğrenç bir fare, deliğinde
saçma, çirkin bir şarkıyı
arsızca söylüyordu
ısrarcı, anlamsız bir cıyırtı
bitimli bir ânı atlayıp geçiyor
unutkanlığın yüzeyine akıyordu

âh, şehvetle doluydum ben, ölmek şehvetiyle
memelerim sancımakta takatimi kesen duygularla
âh
aklıma
ergenliğe adım attığım gün geldi
bütün bedenim
masum bir şaşkınlıkla açılıyordu
o belirsizliğe, dilsizliğe, bilinmezliğe karışmak için

küçük su damlalarında
gerinip esnedi aydınlık
titrek bir çizgide.

KAVUŞMA

âh o karanlık gözbebekleri
inzivalarına çekilmiş dervişlerim benim
onun gözlerini dinlemenin cazibesine kapılıp
kendilerinden geçmişlerdi

gördüm ki tüm varlığım
dalgalanıyordu ateşin kızıl piramidi gibi
suyun yansımaları gibi
yağmurlarla çırpınan bir bulut gibi
sıcak mevsimlerin nefesinden bir gökyüzü gibi
sonsuzluğa
yaşamın ötesine dek
genişleyip yayılmıştı

gördüm ki ellerinin esişinde
eriyor bedenim
gördüm ki kalbi
büyüleyen, başıboş tınılarla
büsbütün sarmış kalbimi

saat kanatlandı
perde rüzgâra kapılıp gitti.
ateşin hâlesinde
kıstırmıştım onu
söylemek istiyordum...
ama hayret
ipek perdenin püsküllerini andıran kirpiklerinin
yayılıp genişlemiş gölgesi
aktı karanlığın derinliklerinden
ve o kalçaların devamında,
o ölümle iç içe geçmiş esriklikte
benim yitik sonum...

gördüm ki özgürleşiyorum
gördüm ki özgürleşiyorum

gördüm ki aşkın genişlemesiyle çatlıyor tenim
gördüm ki ateşten varlığım
eridi yavaşça
ve döküldü, döküldü, döküldü
aya... çukura düşüp kararan aya.

ağlamıştık birbirimizde
bir oluşun bütün anlarını birbirimizde
yaşamıştık çılgıncasına

ÂŞIKANE

ey düşüyle geceyi renklendiren
kokunla ağırlaştı göğsüm
ey kendini gözümün üstüne yayan
hüznün çokluğundan mutluluk bağışlayan
topraktan varlığı yıkayan yağmur gibi
varlığımı kirlerinden arındıran
ey yanan tenimin zonklayışı
kirpiklerimin gölgesindeki ateş
ey mezarların berbat kokusuyla kuşatılan
ey daha değerli altın dallardan
ey güneşlere açılan kapı
tereddütlerin karanlık akınında
seninleyim artık, korkum yok dertten yana
mutluluk derdindendir bir korkum varsa da

benim bu bunalmış kalbim ve bu ışığın yükü?
âh mezarın dibinde hayatın hayhuyu?

ey gözleri benim çimenliğim
senin gözlerin dağlamış gözlerimi
benim olsaydın daha önceleri
sen sanmazdım gördüğüm herkesi

bir beladır istemek
gitmek ve kendini boş yere küçültmek
başını koymak art niyetlilerin göğsüne
kalbi kirletmek nefret çamurlarıyla
okşayışlarda yılan dişleriyle karşılaşmak
dostların gülüşünde zehir bulmak
yankesicilerin avcuna altın koymak
menfaat pazarlarının enginliğinde kaybolmak

âh ey ruhuma karışan
ey beni mezarımdan kaldıran
altın işlemeli kanatlarla
gökyüzünün enginliğinden bir yıldız gibi gelen
senden sonra suskunlaştı yalnızlığım
sevişme kokusu aldı gövdem
göğsümün kurumuş ırmağında senin suyun
damarlarımın yatağında senin selin
bu soğuk ve kapkara dünyada
adımlarım, senin adımlarınla yolda

ey derimin altına gizlenip
kan gibi çağıldayan
saçlarım yandı okşayışlarla
yanaklarım tutuştu arzunun hararetiyle
âh ey gömleğime yabancı
tenimin çimenliğine âşinâ
âh ey batışı olmayan doğuşun aydınlığı
güney ülkelerinin güneşi
âh ey seherden daha sevinçli
en taze baharlardan daha doygun
aşk değil artık bu hayasızlık
çilçerağ* sessizlikte, karanlıkta
içimde aşk uyandığında
canımdan geçesiye arzuluyorum seni

bu, ben değilim artık, ben değilim
yazık o ömre ki kendimle yaşadım
ey dudaklarımı öpücüğüne mesken kıldığım
o öpücüğün yoluna dikili gözlerim
ey tenimdeki haz kasılmaları
ey vücudunun çizgileri gömleğimde kalan
âh parçalanmak istiyorum
kedere bulansın diye sevincim bir anlığına
âh, kalkıp gözyaşı dökmek istiyorum
bir bulut gibi hıçkıra hıçkıra

---

* *Çihilçerâğ* kelimesinin bozulmuş hali. İran'da çok genç birinin ölümünde yas işareti olarak evin kapısının önüne konulan kırk kollu büyük sepeden. (ç. n.)

benim bu bunalmış kalbim ve bu üzerlik dumanı?
çengin ve nehrin çırpınışları çilehanede?
bu boş gökyüzü ve kanatlanmalar?
bu suskun gece ve şarkılar?

ey bakışları sabah ninnisi
huzursuz çocukların beşiği
ey nefesi, yarım kalmış uykuların meltemi
beni ıstıraplı titreyişlerden kurtaran
yarınlarımın gülümseyişinde uyuyan
dünyalarımın ta derinliklerine ulaşan

ey beni şiirin coşkusuyla harmanlayan
bütün ateşleri şiirime döken
bunca alevlendirerek aşkımı
ateşe veriyorsun şiirimi de

SORU

selam balıklar... selam balıklar
selam allar, yeşiller, sarılar
söyleyin bana
ölülerin gözbebekleri gibi soğuk
ve şehrin gecelerinin sonları gibi çıkışsız ve ıssız
o cam odada
yalnızlık ve korku perileri diyarından çıkarak
yatak odalarının tuğladan güvenine
ve saatlerin tik taklarının ninnisine
ve ışıktan camların özüne ulaşan
kaval sesini duydunuz mu hiç?

o ses duyulduğunda
taç misali yıldızlar, yeryüzüne düşerler gökyüzünden
ve küçük, oyunbaz kalpleri çatlar
ağlama hissiyle

SINIR DUVARLARI

suskun gecede şimdi yeniden
boylanıyor sınır duvarları
otlar gibi
aşkımın tarlasını korumak için

şehrin çirkin kargaşası şimdi yeniden
tedirgin bir balık sürüsü gibi
göç ediyor karanlık ufkumdan

pencereler şimdi yeniden
dağılmış kokulara dokunmanın hazzında buluyorlar kendilerini
bütün ağaçlar deri değiştiriyor şimdi, uykuya dalmış bahçede
ve toprak binlerce çatlağıyla
içine çekiyor ayın şaşkın zerrelerini

şimdi
biraz daha yaklaş
ve dinle
aşkın
siyahilerin davullarının tamtamları
organlarımın kabilesinin hu hu hu'ları gibi
etrafa saçılacak acı dolu vuruşlarını

hissediyorum
biliyorum
namaz ânının ne zaman olduğunu
işte şimdi!
yıldızlar sevişiyorlar aynı anda hep birlikte

ben gecenin sığınağında
bütün rüzgârların son bulduğu yerden başlıyorum esmeye
ben gecenin sığınağında
delicesine dökülüyorum
senin ellerine ağır saçlarımla
ve armağan ediyorum sana ateşli, diri gençliğimin tropik güllerini

benimle gel
benimle gel o yıldıza
donmuş topraktan ve yeryüzünün içi boş kıyaslamalarından
yüz binlerce yıl uzaktaki o yıldıza
ki orada kimse
korkmaz aydınlıktan

yüzen adalar gibi suyun üstünde nefes alıyorum
uçsuz bucaksız gökyüzünde bir parçanın arayışındayım
seviyesiz düşünceler yığınından arınmış bir parçanın

geri dön benimle
geri dön benimle
varlığın ilk haline
bir embriyonun mis kokulu merkezine
senden yaratıldığım âna
geri dön benimle
ben yarım kaldım senden

şimdi güvercinler
memelerimin zirvelerinde
uçmaktalar
şimdi dudaklarımın ipeği arasında
kaçış düşüncesine dalmışlar öpücük kelebekleri
şimdi
varlığımın mihrabı
hazır aşka ibadete

geri dön benimle
gücüm kalmadı seni seviyorum, demeye
"seni seviyorum" da
içi boş, köhne, tekrarlar dünyasından değil mi nihayetinde
gücüm kalmadı
geri dön benimle, demeye

bırak gecenin sığınağında nasipleneyim aydan
bırak dolayım
küçük yağmur damlalarıyla
olgunlaşmamış kalplerle
hiç doğmamış çocuklarla
bırak dolayım
belki benim aşkım
beşiği olur doğacak başka bir İsa'nın.

CUMA*

sessiz cuma
ıssız cuma
yıkık dökük sokaklar gibi hüzün uyandıran cuma
mızmızlanan, hasta cuma
uzun, sancılı esnemeler cuması
bekleyişsiz cuma
teslim olunan cuma

boş ev
kasvetli ev
kapısı, gençliğin hücumuna kapalı ev
karanlık ev ve güneş hayali
ıssızlık, fal açma, tereddüt evi
perde, kitap, büfe, resimler evi

âh ne ağır ve mağrur geçiyordu hayatım
garip bir dere gibi
bu ıssız, sessiz cumalarda
bu kasvetli, boş evlerde
âh ne yavaş ve mağrur geçiyordu

* İran'da cuma günü, hafta sonu tatilinin ikinci ve son günüdür. (ç. n.)

KURMALI BEBEK

âh evet, bunlardan önce
sessiz kalınabilirdi, bunlardan önce

ölülerin bakışları gibi sabit bakışlarla
bir sigara dumanına dalıp gidilebilirdi
saatler boyu.
dalıp gidilebilirdi bir fincanın şekline
halıdaki solmuş çiçeğe
duvardaki hayali çizgiye

kurumuş ellerle perde açılabilir
sokağın ortasına yağmurun hızla yağdığı
bir çocuğun rengârenk uçurtmasıyla
bir çatının altına sığınıp beklediği
köhne bir arabanın boş meydandan
telaş içinde hızla geçip gittiği
görülebilirdi

sonsuza dek bir yerde kalınabilirdi
perdenin yanı başında ama kör ve sağır olmak kaydıyla

bağrılabilirdi pek yalancı pek yabancı bir sesle:
"Seviyorum!"
güzel ve sağlıklı kalınabilirdi
bir adamın kollarında
deri bir örtüye benzeyen bir bedenle
diri ve iri göğüslerle
bir sarhoşun, bir delinin, bir aylağın yatağında
kirletilebilirdi bir aşkın masumiyeti

zekâyla aşağılanabilirdi
hayret uyandıran bütün bilinmezlikler
yalnızca bulmaca çözülebilir
işe yaramaz bir cevap bulmakla dahi hoşnut olunabilirdi
evet, beş altı harften ibaret işe yaramaz bir cevap

dizini kırıp oturmak mümkün olabilirdi, bütün bir ömür.
öne eğilmiş bir başla, soğuk bir türbenin ayak ucunda
Tanrı görülebilirdi meçhul bir mezarda.
iman bulunabilirdi lafı bile edilmeyecek bir parayla.
çürünebilirdi bir mescidin hücrelerinde
dua okuyup duran bir ihtiyar gibi.

sıfır gibi olunabilirdi
toplama, çıkarma ve çarpmada
sonucu hiç değiştirmeyen
onun öfkesinin kozasında senin gözlerin
eski bir ayakkabının solgun tokası sayılabilirdi
su gibi kurumak mümkün olabilirdi kendi çukurunda

bir ânın güzelliği mahcubiyetle
şipşak çekilmiş siyah beyaz komik bir fotoğraf gibi
sandığın dibinde saklanabilirdi.
bir günün boş kalmış çerçevesine
resmi yerleştirilip asılabilirdi bir mahkûmun, bir mağlubun ya da bir idamlığın
duvardaki çatlaklar küçük resimlerle kapatılabilir
anlamsız nakışlarla birleştirilebilirdi

kurmalı bebekler gibi olunabilirdi
camdan gözlerle kendi dünyalarına bakan
çuha bir kutuda
içi saman dolu bir bedenle
yıllarca uyunabilirdi tüller, pullar içinde
hovarda bir el ne zaman sıksa
durduk yere
"âh ne mutluyum!"
diye bağrılabilirdi!

AYIN YALNIZLIĞI

karanlık boyunca
bağırıp durdu cırcırböcekleri:
"ay, ey büyük ay!"

karanlık boyunca
şehvetli bir âhın yükseldiği
o uzun kollarıyla dallar
gökyüzüne uzanıyordu
gizli tanrıların buyruklarına
teslim olmuş rüzgârda
ve toprağın mahrem hayatında saklı binlerce nefes
ve yanıp sönen o ışıklı çemberinde ateş böceği
tahta tavanda tıkırtılar
perdede gece
bataklıkta kurbağalar
hep beraber, hep beraber, durmaksızın
bağırdılar, gün ağarıncaya dek
"ay, ey büyük ay!"

karanlık boyunca
ay, ay ışığında parladı
ay
kendi gecesinin yalnızlığına gömülmüş
altın rengi karmaşasında patlamaktaydı.

BENİM SEVGİLİM

benim sevgilim
o çıplak, pervasız bedeniyle
güçlü baldırları üzerinde
ölüm gibi durdu

uyumsuz, paralel çizgiler
onun âsi organlarını
güçlü duruşunda
takip ediyorlardı

benim sevgilim
artık unutulmuş bir nesilden sanki

sanki bir Tatar'dır
gözlerinin son bulduğu yerde
pusuya yatmış, bir atlıyı beklemektedir daima
sanki bir barbardır
dişlerinin tazelik fışkıran pırıltısı
tutkundur bir avın sıcak kanına

doğa gibidir
benim sevgilim
yadsınamaz, açık bir anlamı var
benim yenilgimle o
gücün gerçek yasasını
onaylamış oluyor

o vahşice özgürdür
güvenilir bir sezgi gibidir
ıssız bir adanın derinliklerinde
Mecnun'un çadırının yırtıklarıyla
yolun tozunu siliyor ayakkabısından

benim sevgilim
bir tanrıdır Nepal tapınağında
sanki var olduğundan beri
günahsızdır.
o
geçmiş zamanlardan bir adam
güzelliğin asaletini hatırlatan

o kendi evreninde
çocuk kokusunu andıran
masum anıları
uyandırır daima
hoş, âmiyane bir şarkı gibi
çıplak ve hoyrattır

içtenlikle seviyor o
hayatın her zerresini,
her zerresini toprağın
katışıksız, insani kederleri

içtenlikle seviyor o
köyün yemyeşil bir sokağını
bir ağacı
bir külah dondurmayı
bir çamaşır ipini

benim sevgilim
yapmacıksız bir insan
sade, yalın. ben onu
bu uğursuz, tuhaf ülkede
garip bir mezhebin son işareti gibi
memelerimin çalıları arasında saklıyorum.

GECENİN SOĞUK CADDELERİNDE

pişman değilim
yenilgiyi düşünüyorum, bu acı yenilgiyi
katledildiğim tepelerin doruğunda öptüm ben
alınyazımın haçını

gecenin soğuk caddelerinde
çiftler hep tedirgin ayrılıyorlar
birbirlerinden
gecenin soğuk caddelerinde
bir ses yok hoşça kal, hoşça kal dışında

pişman değilim
zamanın ötesinde akıyor sanki kalbim
tekrarlayacak hayat kalbimi
ve beni tekrarlayacak
rüzgârın göllerinde sürüklenen karahindiba

âh görüyorsun
nasıl da çatlıyor derim
süt nasıl da mayalanıyor mavi damarlarında soğuk memelerimin

ve kan
sabrımın belinde nasıl da kıkırdak olmaya
başlıyor

ben, senim, sen!
seven,
kendi içinde
binlerce belirsiz eğilim ve hevesle
anlaşılmaz bir bağ bulur ansızın.
ve yeryüzünün kıvrak şehvetiyim ben
bütün suları kendine çeken
bütün düzlükleri bereketlendiren

kulak ver
uzaklardan gelen sesime
sabah dualarının yoğun sisinde.
ve beni aynaların sessizliğinde gör
nasıl dokunabiliyorum yine de ellerimden artakalanla
bütün uykuların karanlık derinliklerine.
ve varlığın masumane saadetlerinin üstüne
kan lekesine benzer bir dövme yapıyorum
kalbimden

pişman değilim
benden söz et ey sevgilim, başka bir ben'e
gecenin soğuk caddelerinde
âşık gözleriyle karşılaşacağın
benden.
ve beni hatırla onun hüzünlü öpücüklerinde
senin gözlerinin altındaki şefkatli kırışıklıkların arasındaki beni.

SONSUZ GÜNBATIMI

— gündüz mü gece mi?
— hayır, ey dost, sonsuz günbatımı
iki güvercinin rüzgârda geçip gidişi
iki beyaz tabut gibi
ve uzaklardan gelen sesler, o tuhaf bozkırdan
şaşkın ve kararsız, rüzgârın hareketi gibi

— bir şey söylemeli
bir şey söylemeli
karanlıkla çiftleşmek istiyor kalbim
bir şey söylemeli

ne ağır bir unutuş
bir elma daldan yere düşüyor.
sarı keten tohumları
âşık kanaryalarımın gagaları arasında kırılıyor.
bakla çiçeği, mavi damarlarını sabah rüzgârının esrikliğinde
dönüşümün belirsiz kaygısından kurtuluşa bırakıyor
ve burada, bende, kafamda?

âh...
bir şey yok kafamda koyu, kırmızı zerrelerin dönüşünden başka
ve bakışım
yalancı sözcükler gibi
mahcup, yerde.

— bir ay'ı düşünüyorum ben
— şiirin bir sözcüğünü
— bir pınarı düşünüyorum ben
— toprağın tasasını
— yoğun kokusunu buğday tarlasının
— ekmeğin hikâyesini

— oyunların masumiyetini
ve akasya kokuları içindeki
o uzun, dar sokağı
— ben oyundan sonraki uyanışı
ve sokaktan kalan şaşkınlığı
ve akasya kokularının bıraktığı uzun boşluğu

— kahramanlıklar
— âh
— atlar yaşlanmış
— aşk?
— yalnızdır ve ufak bir pencereden
Mecnunsuz çöllere bakıyor
karmakarışık hatıralarla dolu
halhallı, zarif bir bileğin salınışından bir geçide bakıyor

— arzular?
— yitip gittiler
acımasız binlerce kapının elbirliğiyle.

— kapalı mı?
— evet hep kapalı, kapalı
— yorulacaksın
— bir ev düşünüyorum ben
sarmaşıkların nefesleriyle rehavete gömülmüş
ışıklarla, aydınlık gözbebekleri gibi
geceleri düşünceli, tembel, tasasız
ve gülümsemesi bir bebeğinki gibi uçsuz bucaksız
sudaki dalga dalga halkalar gibi
ve bedeni kanla dolu, bir üzüm salkımı gibi

— bir harabeyi düşünüyorum ben
ve yağmasını
kapkara esintilerin
ve şüpheli bir ışığı
geceleri camları tırmalayan
ve küçük, bir bebek bedeni kadar küçük bir mezarı

— iş... iş?
— evet ama o büyük masayı
mesken tutmuş gizli bir düşman
ve seni yavaş yavaş kemirmekte
defteri ve tahtayı
ve başka binlerce gereksiz yüzü kemirir gibi
ve sonunda bir fincan çayda dibe çökeceksin
girdaba kapılan kayık gibi
ve ufkun derinliklerinde koyu sigara dumanından
ve anlamsız çizgilerden başka bir şey görmeyeceksin
— bir yıldız mı?
— evet, yüzlerce... yüzlerce ama
hepsi mahsur kalmış geceler tarafında
— bir kuş mu?
— evet, yüzlerce, yüzlerce ama
hepsi uzak hatıralarda
kanat çırpmalarının boş gururuyla
— ben sokaktaki bir çığlığı düşünüyorum
— arada sırada duvardan geçen
zararsız fareyi

— bir şey söylemeli
bir şey söylemeli
tan vakti, titreşen anlarda
ki evren, buluğa erme hissiyle
birden birleşiverir belirsiz bir şeyle
yürekten istiyorum
bir isyana kapılmayı
yürekten istiyorum
o koca buluttan yağmayı
yürekten istiyorum
hayır, hayır, hayır, hayır demeyi

— gidelim
— bir şey söylemeli
— kadehe mi yatağa mı yalnızlığa mı uykuya mı?
— gidelim.

BATAKLIK

hastalığa tutuldu gece, karardı
gözler uyanıklık isyanı başlattı
geri durmuyor göz görmekten, yazık ki
kapanmak nedir bilmiyor göz, yazık ki
gitti ve o defter kapandı
benliğimi eski bir bekleyiş sardı

o çöl gördü yalnızlığımı
sahte güneşimi, ayımı
savaşarak ihtiyar bir cenin gibi
yırtıp parçalıyor rahmin çeperlerini
diri ama onda doğmak arzusunda
ölü ama onda ölmek arzusunda
kibirli, bundan hoşnut olmasa da
uyumuş, yerinden kalkma sevdasıyla
gülüşüm, anlamsız kederden
dillere düşüşüm, işe yaramaz temiz kalplilikten
ağır yalnızlığım, gönül verdiğimden
sevişmemde ölümün dörtnala coşkusu.
damdan aşağı inmedi asla
kendi idamına tanıklık etmenin doruğunda.
kokuşmuş olsa da iyiliğin toprağı
mis kokulu olsun evrende onun rüzgârı.
bir muamma gizli yarısı
utanç verici insani çehresi
diğer yarısını arıyor orada burada
koşuyor, bağımlı onun kokusuna
zaman zaman onu arıyor inanmasa da varlığına
diğer yarısı kendinden daha yalnız olsa da
ikisi de birbirinden korkup ürkmüş öylesine
dertliler, acılar yaşatmışlar birbirlerine
aşkları, mahkûm olmuş bir sevda
kavuşmaları hayali muhal adeta

âh eğer denize çıksaydı yolum
denizde batmaktan olur muydu hiç korkum
bataklık, suyun durağanlığından doğmuşsa da
suyun suskunluğunun payı yok mu bunda
yokoluşa doğru gidecek suyun hayatı
balıkların mezarlığına dönüşecek kuytuları
eyvah ey çimenlikler
yemyeşil bir vadide eğer
bir nehir bulursam çağıldayan
denizlerin yücegönüllülüğüne doğru akan
ipeksi akışıyla yol alan
kendi isyanının çarkına gözünü kapatan
rüzgârın atının kuyruğu onun pençesinde
ayın kızıl ruhu onun peşinde
yeşil gövdeleri aralıyordu
çalıların bâkir kokusunu çalıyordu
güneşin kusursuz yansıması
her hava kabarcığındaydı
hatırlayın o uykusuzun uykusunu
hatırlayın bataklıkta ölümü

YERYÜZÜ ÂYETLERİ

güneş soğuduğunda
bereket yeryüzünden uçup gitti

ve çayırlar kurudu ovalarda
ve balıklar kurudu denizlerde
ve toprak ölülerini
kabul etmez oldu

gece, rengi solmuş pencerelerde
durmaksızın birikip taşan
kuşkulu bir hayaldi
ve yollar sonlarını
karanlığa bıraktı

kimse aşkı düşünmez
kimse fethi düşünmez oldu artık
ve kimse
hiçbir şey düşünmez oldu artık

yalnızlığın mağaralarında
kan, esrar ve afyon kokuları yayarak
beyhudelik geldi dünyaya
gebe kadınlar
başsız çocuklar doğurdular
ve beşikler
utançlarından
mezarlara sığındılar

ne acı günlerdi, ne kara...
ekmek, tanrısal görevin şaşırtıcı kudretini
mağlup etmişti
talihsiz, aç peygamberler
kutsal buluşma yerlerinden kaçtılar
ve İsa'nın kayıp kuzuları
çöllerin hayretinde
kendilerini çağıran çoban seslerini işitmez oldular

sanki devinimler, renkler, görüntüler
tersten yansıyordu
aynaların gözlerine
ve alçak soytarıların başları üzerinde
ve fahişelerin arsız yüzlerinde
tutuşup yanan bir şemsiye gibi
kutsal bir hâle ışıldıyordu

zehirli, kekre buharlarıyla
alkol bataklıkları
miskin aydınlar kalabalığını
derinliklerine çekip sürükledi
ve sinsi fareler
altın yaldızlı varakları
köhne dolaplarda kemirdi

güneş ölmüştü
güneş ölmüştü ve yarın
çocukların belleğinde
belirsiz, yitik bir imgeydi
onlar bu eski kelimenin garipliğini
iri, kara bir lekeyle betimliyorlardı ödevlerinde

insanlar
düşmüş insanlar güruhu
lanetli cesetlerinin ağırlığı altında
yılgın, yorgun ve şaşkın
gurbetten gurbete koşuyordu
cinayetin acıtan isteği
avuçlarında kabarıyordu

bir kıvılcım, ufacık bir kıvılcım bazen
ansızın
bu suskun, cansız kalabalığı içten parçalıyor
birbirine düşürüyordu
erkekler, birbirinin gırtlağına bıçak dayıyor
kandan bir yatağın ortasında
buluğa ermemiş kızlarla
yatıyordu

onlar, kendi vahşetlerine gömülmüştü
ve ürkütücü günahkârlık duygusu
kör ve budala ruhlarını
felç etmişti

idam törenlerinde daima
urgan
mahkûmun gözlerini
basınçla yuvalarından fırlattığında
onlar
kendilerine dönerdi
yorgun ve yaşlı sinirleri
şehvetli bir hayalle sancırdı

ama meydanların dört bir yanında
fıskiyelerden dökülen sulara dalıp gitmiş
bu küçük caniler
görülürdü
her zaman

belki hâlâ
sönük gözlerinde, donukluğun derinlerinde
su sesindeki saflığa inanmak isteyen
yarı canlı, kırık dökük bir şey
cansız bir kımıldanış
vardı
belki
fakat ne sonsuz bir boşluk...
güneş ölmüştü
ve yüreklerden havalanıp uçan
o kederli güvercinin adının
iman olduğunu bilmiyordu kimse

âh, ey tutuklu ses
umutsuzluğun heybeti
bu lanetli gecenin hiçbir yerinden
ışığa doğru bir tünel kazamayacak mı?
âh ey tutuklu ses
ey seslerin en sonuncusu...

HEDİYE

gecenin sonundan söz ediyorum ben
karanlığın sonundan
ve gecenin sonundan söz ediyorum ben

eğer evime gelirsen ey sevgili
bir lamba getir bana
ve küçük bir pencere
ki oradan
mutlu sokağın kalabalığını seyredeyim

GECEDE GÖRÜŞME

ve şaşkınlık içindeki yüz
pencerenin ötesinden bana
"hak görenledir
ben kaybolmuşluk duygusu kadar korkuncum
ama Allah aşkına
nasıl korkulabilir benden
ben, ben ki hiçbir zaman
gökyüzünün sisli çatılarında
başıboş ve hafif bir uçurtmadan başka
bir şey değildim
ve aşkımı ve hevesimi ve nefretimi ve derdimi
mezarlığın geceden yalnızlığında
adına ölüm denen fare kemirmektedir" dedi

ve
akışkan suretini rüzgârın,
anbean silip değiştirdiği o şaşkınlık içindeki yüz
ince uzantılı sarkık çizgileriyle
ve gecenin tenha kımıldanışlarının çalıp kendi genişliğine serdiği
deniz dibi bitkileri gibi yumuşak saçlarıyla
pencerenin öte yanından akıyordu
ve haykırdı:
"inanın
canlı değilim ben"
ben onun ötesinden karanlığın birikmesini
ve gümüşten çam kozalaklarını
görüyordum hâlâ, âh, fakat o...

o, kayıp gidiyordu tüm bunların üzerinden
ve zirveye tırmanıyordu sınır tanımayan yüreği
sanki yeşil hisleriydi ağaçların
ve gözleri sonsuza dek var olacaktı

"haklısınız
ben ölümümden sonra
aynaya bakmaya yeltenmedim hiç
ve o kadar ölüyüm ki
ölümden başka hiçbir şey
kanıtlayamaz varlığımı
âh
acaba siz
gecenin himayesinde, bahçenin bitiminden aya doğru koşan
bir ağustosböceği sesi
duydunuz mu hiç?

sanırım bütün yıldızlar
yitik bir göğe göçüp gitmişler
ve şehir, şehir ne sessizdi
yol boyu
solgun heykellerden
ve süprüntü ve tütün kokan birkaç çöpçüden
ve uykulu, yorgun bir bekçiden başka
hiçbir şey çıkmadı karşıma

yazık
ölüyüm ben
ve gece hâlâ
o anlamsız gecenin devamı sanki"

sustu
ve ağlama isteği
gözlerinin sınırsız evrenini
sızlattı, kederlendirdi

"ey sizler, yüzlerini
hayatın hüzünlü örtüsünün gölgesinde saklayanlar
acaba ara sıra da olsa
keder uyandıran bu gerçeği
bugünün dirilerinin, bir dirinin posasından başka bir şey
olmadıklarını
düşünüyor musunuz?

sanki bir çocuk
daha ilk gülümsemesiyle birlikte yaşlanmıştır
ve kalp –doğruluğunu yitirmiş bu kitabe–
kendi taştan itibarına
güvenmeyecektir artık

belki var olmaya bağımlılık
ve durmaksızın kullanılan sakinleştiriciler
insani, saf, temiz istekleri
yokluğa sürüklemiştir.
belki ruhu
ıssız bir adanın yalnızlığına
sürdüler
belki de ben ağustosböceği sesini düşümde gördüm.

öyleyse tahta süngülerine yaslanan bu piyadeler
o rüzgâr bacaklı atlılar mı?
ve bu zayıf, kamburlu afyonkeşler
o yücegönüllü ârifler mi?
öyleyse doğru, doğru
insanların artık zuhuru beklemediği
ve sevdalı kızların
gergef işledikleri iğneleriyle
tez kanan gözlerini oydukları?

şimdi seher vakti uykularının derinliklerinde
karga seslerinin yankıları duyulmakta
aynalar ayılmakta
ve yapayalnız suretler
kendilerini uyanışın ilk gerinmesine
ve uğursuz kâbusların yıkıcı hücumuna
bırakmakta

yazık
ben
kandan, kanlı destanlardan başka sözü olmayan
ve gururdan, kendini hiç bu kadar alçaltmamış olan gururdan
ibaret
bütün hatıralarımla
şansımın son deminde beklemekteyim
ve kulak veriyorum: ses yok
uzun uzun bakıyorum: yaprak kımıldamıyor
ve bütün sâfiyetin benliği olan adım
"mezarların tozunu bile
kımıldatmıyor artık"

sarsıldı
ve yıkıldı ve kendi içine döküldü
ve talepkâr elleri,
çatlaklardan
uzun ahlar gibi
uzandı bana doğru

"soğuk
ve rüzgâr çizgilerimi kesiyor
acaba bu diyarda
yok olmuş yüzüyle tanışmaktan
korkmayan var mıdır hâlâ?

acaba zamanı gelmedi mi
bu küçük pencerenin ardına kadar açıl açıl açılmasının
ve gökyüzünün yağmasının
ve bir adamın kendi cenazesinde gözyaşı dökerek namaz
kılmasının?"

belki bir kuştu inleyen
ya da rüzgâr, ağaçların arasında
ya da bendim, kendi yüreğimin çıkmazında
kederden, utançtan ve üzüntüden dalgalarla yükseliyordum
ve pencere aralığından görüyordum
o iki el
o iki acı serzeniş
öylece
yalancı şafağın aydınlığında
iki elime uzanan o iki el
eriyordu
ve soğuk ufukta bir ses
haykırdı:
"Allahaısmarladık!"

YEŞİL EVHAM

bütün gün ağlıyordum aynada
bahar penceremi
ağaçların yeşil evhamına bırakmıştı.
tenim, sığmıyordu yalnızlığımın kozasına
ve naylon tacımın kokusu
kirletmişti güneşsiz ülkenin fezasını.

yapamazdım, artık yapamazdım
sokağın sesleri, kuşların sesi
kadife topların kaybolma sesi
koşuşan çocukların hayhuyu
bir tel çubuğun ucundan sabun köpükleri gibi havalanan
balonların dansı
ve rüzgâr, rüzgâr sanki
bir sevişmenin en kuytusundaki karanlık anların derinliklerinde
nefes alıp veriyordu.
sarsıyorlardı güvenimin suskun kalesini
ve eski çatlaklardan kalbime adıyla sesleniyorlardı.

bakışım, bütün gün
dalıp kalmıştı hayatımın gözlerine
o gözler ki acı dolu, ürkek
sabit bakışlarımdan kaçıp
yalancılar gibi
kirpiklerimin korunaklı inzivasına sığınan

hangi dağ, hangi doruk?
bu dolambaçlı yolların hepsi
o soğuğu emen ağızda son bulmayacak mı?
ne verdiniz bana ey aldatan, basit kelimeler
ve ey heveslerin, bedenlerin perhizi
saçlarıma bir çiçek taksaydım eğer
bu aldatmacadan ve başımda kokuşmuş bu sahte taçtan
daha iyi değil miydi?

çölün ruhu nasıl da çekip aldı
ve ayın büyüsü nasıl kurtardı
sürüye iman etmekten
beni
nasıl da büyüdü
kalbimin yarımlığı
ve hiçbir yarı, tamamlayamadı bu yarımı
ayaklarımın altındaki toprak kayıyordu
ve eşimin tenindeki sıcaklık
cevap vermiyordu
tenimin boş bekleyişine.

hangi dağ, hangi doruk?
ey puslu lambalar alın beni sığınağınıza
ey aydın gölgeli evler,
ıtırlı buharların kucağında yıkanmış çamaşırlar
güneşli damlarınızda salınıyor

alın beni sığınağınıza ey sade, olgun kadınlar
ki zarif parmaklarınız
derinizin ardında bir ceninin
keyif veren kımıldanışlarını izliyor
ve yakanızın kıvrımlarında hep
taze süt kokusu havayla birleşiyor.

hangi dağ, hangi doruk?
alın beni sığınağınıza ey mutluluk nalları
ve ey mutfağın karanlığında bakır kapların şakımaları
ve ey dikiş makinelerinin tedirgin tıkırtıları
ey süpürgelerin halılarla gece gündüz kavgaları
alın beni sığınağınıza ey bütün ihtiraslı aşklar
ki ölümsüzlüğe kederli meyliniz
elde ettiklerinizin yatağını
büyülü sular ve taze kan damlalarıyla süslüyor.

bütün gün
bütün gün
bırakılmış bir leş gibi suya
sürükleniyorum
ürkütücü kayalıklara
denizin en diplerindeki mağaralara
en etobur balıklara doğru
ve sırtımın ince omurları
gerildi
ölüm hissiyle.

yapamazdım artık yapamazdım
yolun inkârından geliyordu ayak seslerim
ve umutsuzluğum daha büyüktü ruhumun direncinden
ve o bahar ve o yeşil evham
penceremin önünden geçen
gönlüme
"bak" diyordu
"hiç yol almamışsın sen, batmışsın..."

ÇİFT

gece başlıyor
ve geceden sonra karanlık
ve karanlıktan sonra
gözler
eller
ve nefesler ve nefesler ve nefesler...
ve su sesi
musluktan tıp tıp tıp damlayan

sonra iki kırmızı nokta
iki yanan sigaradan
saatin tik takları
ve iki kalp
ve iki yalnızlık

BAHÇENİN FETHİ

başımızın üstünden uçan
ve avare bir bulutun dağınık düşüncesine dalan
ve sesi kısa bir mızrak gibi ufkun genişliğini aşıp giden o **karga**
haberimizi şehre götürecek

herkes biliyor
herkes biliyor
sen ve ben o abus çehreli soğuk pencereden
bahçeyi gördük
ve elin ulaşamayacağı o oyunbaz daldan
elmayı kopardık

herkes korkuyor
herkes korkuyor ama sen ve ben
ışığa, suya ve aynaya bağlandık
ve korkmadık

iki ismin birleşmesinden
ve bir defterin yıpranmış sayfalarında kucaklaşmaktan söz etmiyorum
bahtiyar saçlarımdan söz ediyorum
senin öpüşünün yanık gelinciklerinden
ve ayartırken tenlerimizin içtenliğinden
ve sudaki balıkların pullarına benzeyen
çıplaklığımızın ışıltısından
sabahları küçük fıskiyenin söylediği
bir şarkının gümüşsü yaşantısından söz ediyorum

biz o yemyeşil akan ormanda
bir gece yaban tavşanlarına
ve o soğukkanlı, acılı denizde
inci dolu istiridyelere
ve o yapayalnız, muzaffer dağda
genç kartallara sorduk
ne yapmalı?
herkes biliyor

herkes biliyor
simurgların sessiz ve soğuk düşlerine yol bulduğumuzu
gerçeği bahçede
adsız bir çiçeğin utangaç bakışında
ve ölümsüzlüğü
iki güneşin birbirine dalıp gittiği
sonsuzluğun bir ânında bulduk biz

karanlıktaki ürkek fısıltıdan değil
gündüzden ve açık pencerelerden söz ediyorum
ve tertemiz havadan
ve gereksiz her şeyin yanıp durduğu ocaktan
ve her türlü ekinden daha verimli bir topraktan
ve doğumdan, olgunluktan, gururdan söz ediyorum
ve gecelerin üstüne
kokunun, ışığın ve meltemin mesajıyla
bir köprü kuran
sevdalı ellerimizden söz ediyorum

kırlara gel
uçsuz bucaksız kırlara
ve fesleğenlerin nefesleri ardından çağır beni
eşini çağıran bir ceylan gibi

perdeler gizli hıçkırıklarla dolu
ve masum güvercinler
beyaz burçlarının yücelerinden
aşağı bakmaktalar.

KIRMIZI GÜL

kırmızı gül
kırmızı gül
kırmızı gül

o, kırmızı bir gül bahçesine götürdü beni
ıstırap yüklü saçlarıma kırmızı gül taktı, karanlıkta
ve sonra
sevişti benimle kırmızı bir gül yaprağı üstünde

ey kötürüm güvercinler
ey âdet görmemiş ağaçlar. ey kör pencereler,
kalbimin altında ve karnımın kuytusunda, şimdi
bir kırmızı gül bitmekte
kırmızı gül
kırmızı
bir bayrak gibi
göndere çekilmekte

âh, gebeyim. gebe. gebe.

BİR GÜN ANNESİ ALİ'YE DEDİ Kİ

küçük Ali
huysuz Ali
sıçrayarak uyandı gece yarısı
gözlerini ovuşturdu
birkaç kez esnedi
kalkıp oturdu

ne görmüştü?
ne görmüştü?
bir balığın düşünü görmüştü
iki kuruşluk yığınını andıran bir balık
etrafı boncuk işlemeli
bir top ipek sanki
dersin ki iğne oyalı
akşam sefâsı yaprağı
gözlerindeki pürüzsüz, yuvarlak iki elmas
saklambaç oynamaktaydı
usul
usul
uzanıyordu suya
sanki Avrupa malı bir yelpaze
suyun yüzünü okşamakta

teninin kokusu, yeni kitapların kokusu
büyük bir sıfır ve arkasında da iki kokusu*
bayram akşamları ve mutfak ve pişen adağın kokusu**
damda, yatakta yıldızları saymak
yağmurun yağışı tuğla döşeli avluya
pestil kokusu, çikolata kokusu

---

* İran'da ilk ve orta öğretimde 20'lik not sistemine göre ölçme-değerlendirme yapılmaktadır. Dolayısıyla en yüksek not 20'dir. (ç. n.)

** Bir isteğin gerçekleşmesi durumunda veya gerçekleşmesi dileğiyle konu komşuya, fakir fukaraya dağıtılan tuz, çorba, et, tatlı gibi her türlü yiyecek. (ç. n.)

mücevherden yapılmış bir lamba yol alıyordu sanki suda
sanki peri padişahının küçük kızı
camdan bir tahtırevanda
gezmeye gidiyordu bağlara, bahçelere
etrafına çiçekler saçarak
başında bir ışık yağmuruyla
belki cinler periler tayfasından bir balıktı
belki attaya giden balıklardan biriydi.
belki de gelip geçiçi bir hayaldi
her ne ise
her kim ise
küçük Ali
onu seyretmekten bitkin düşmüş
tutkunu, delisi olmuştu onun

elini uzattı ona
akan renge
taze ışığa
gümüşten nişana
dokunmaya
şimşek çaktı, yağmur patladı, sular karardı
balığın altındaki yerin karnı ağzını açtı
çiçek demetleri toza dumana karışıp kayboldu
ışığın altın külçeleri yandı, yok oldu
her gece olduğu gibi küçük Ali'nin başının üstünde
gökyüzünün mendili armutla dolu
ne pınar ne balık ne uyku

evlerin rüzgâr kulelerinde uğulduyordu rüzgâr
söğüdün saçlarını yoluyordu
iki seksen uzanıp yatmış Gülağa'nın üstünden
namaz çarşafını* kaldırıp atıyordu

* Kadınların namaz kılarken ev giysilerinin üstüne alıp büründükleri desenli pamuklu ve çoğunlukla açık renk kumaşlardan yapılan dikdörtgen biçimindeki örtü. (ç. n.)

çamaşır ipinde
fanilalar, iç çamaşırları
birbirlerini okşuyor, fena oluyorlardı
sanki sakıncalı fikirlerle
dolup dolup boşalıyorlardı

böcekler
sazlarını akort etmiş, çalıyorlardı
rüzgâr dinince
kurbağalar bahçenin kuytusunda bir türküdür tutturuyorlardı
gece, geçip giden diğer geceler gibiydi
ama Ali
başka bir dünyadaydı
küçük Ali
büyülenmişti
halis gümüşünü istiyordu
düşündeki balığı istiyordu
su yolu ve su şırıltısıydı
küçük Ali ve su dolu havuz

küçük Ali
küçük Ali
yerinden kıpırdama sakın
Kamer Hanım'ın söylediklerini
aklından çıkarmayasın, aman ha aldanmayasın düşüne
balık gördüysen hayır olsun
uyku nere su dolu havuz nere
adını kitaplara yazdıracak
talihini küstürecek
bir şey yapmayasın.
su, düşe benzemez ki
insan şuradan dalıp
oradan çıkıversin,
tehlike ânında
polis düdüğünü duyabilsin kavşakta.
çok şükür ayakların sağlam basıyor yere
kör topal değilsin ali, sapasağlamsın, neyin eksik senin?

Şabdülazim'e* gidebilirsin
dumanlı arabaya binebilirsin
boy atabilirsin, dövme yaptırıp Paminar'ın** kabadayısı **olabilirsin**
yazık değil mi insan bütün bu güzellikleri görmese
tahterevalliye binmese
kaleydoskopa bakmasa
mevsim şimdi elma, erik, salatalık, dondurma mevsimi
birkaç gün sonra tekkede sine dövme zamanı***
ey ali, ey akılsız ali
yaylı yataklar mı iyi gasilhanedeki musalla taşı mı
tut ki atladın tuzlu suya
gittin ve o çingene kızını avladın
balık dediğin nedir? balıktan ne köy olur ne kasaba
onun bir karış derisinden don çıkmaz kimseye
balığa dokunduğunda
baştan ayağa kokarsın
burnunun direği kırılır milletin
dünya yüz çevirir senden
yat uyu, yat uyu ki
abesle iştigal etmeyesin
üç kuruşluk fikirlerle
meseleyi halletmeye girişmeyesin
koy başını yumuşak yastığa, bırak kapansın gözlerin
dizginleri sıkı tut yeter, at binmen geride kalsın!

suyun tahammülü kalmamıştı artık
iç içe havuzlardan geçerek kaçıyordu
sanki karanlıkta
bağırmak istiyordu: Hay ahmak!
bu sözler şans eseri hayatında bir kez düş görenlerin
düşlerinde de soğan, turşu, ayran, çelo kebap görenlerin
sözleri değildi

---

* Rey şehrinde ünlü bir türbe. (ç. n.)

** Tahran'ın eskiden kimsenin girmeye cesaret edemediği tekinsiz **mahallelerinden** biri. (ç. n.)

*** Şiilikte Muharrem ayında Kerbela şehitlerini anmak üzere **düzenlenen** törenlerdeki ağıt ritüellerinden biri. (ç. n.)

balık nere şiş göbeklik, dombililik nere
bırak balığı köpek bile ar eder dombililikten
balık döner dolanır suda, yıldızları toplar
ve sonra kimin düşüne girerse onun uykusunu
ağırlaştırır yıldızınkinden bile
alıp götürür, alıp götürür onu
bu kalbi ölü dünyanın dört duvarı arasından
uğursuz saatlerin tik taklarından, yorgunluklardan, işsizliklerden
boş konuşmalar, erişte çorbaları, pasaklılıklar dünyasından
sırt ağrısından, oburluk derdinden, kısırlık illetinden
parmak şaklatmalar, yaltaklanmalar dünyasından
gelin-damat oyunlarından, namusçuluktan
boş boş caddelerde dolaşmalar dünyasından
başına bir tülbent alıp ayın çatlatmaya* bayılmalardan,
gün ağarırken
tophanede
idamları seyretme
gece yarıları
Ağa Balahan'ın hikâyesine** ağlamalar dünyasından
her daim kendisinin
sokakları arşınladığı bir dünyaya
bir avuç komşu hanım teyze ardı sıra
bir avuç külhanbeyi ise önü sıra yürür
öyle bir dünya ki her yandan
radyo sesi gelir
pislik, solucan, hastalık yuvasından alıp götürür onu, alıp götürür
tertemiz sulara, berrak gökyüzüne
samanyolunun yalınlığına

---

* Ayın çatlatmak: Arapçaya özgü ayın harfinin gırtlakta abartılı şekilde boğumlandırılması. (ç. n.)

** Muhammet Ali Şah'ın hükümetinde yer alan Meşrutiyet karşıtı bir bürokrat. (ç. n.)

su, bir kelebeğin başının üstünden geçmişti ve şimdi fışkırıyordu
küçük Ali
havuzun yanına oturmuştu
suyun anlattıklarını dinliyordu
sanki derinlerden
Nora'nın çiçekliğinin ardından biri ona sesleniyor ve
âh çekiyordu
terli ve soğuk elini yavaş yavaş dizine vuruyor
sanki bir, iki, üç diyordu
atlamadın mı?! Ha ha ha!
inan olsun ben suyun dibindeki o karanlıklardayım
inan bana Ali
düş balığıyım ben, yemin ederim
avluyu sildirip süpürttüm
inci perdeleri ters yüz ettirdim
sadık hizmetkârlara tembihledim ki
camdan mahfemi getirsinler
buradan iki üç ev gittik miydi vardık demektir
hep yemyeşil denizin yeşiline
çobansız köpükler sürüsüne
uçsuz bucaksız ışık tüneline
sonsuz inci köşklerine.
aklında olsun yola çıkmadan
yedi sekiz tane inci
toplayasın ki sonra işimiz olmadığında onlarla
beş taş oynarız
ey Ali, ben deniz çocuğuyum, iyi niyetliyim Ali
deniz oracıkta, oracıktaki denizin sona erdiği yer karadır Ali
ömründe hiç deniz görmemiş kimse
ne anlamıştır hayattan?
yoruldum, midem bulandı bu leş kokusundan
o kadar iki gönüllü olma yoksa ikimiz de
dibe batacağız bu mezbelelikte
atla gel, gelmezsen eğer küçük Ali
sen yoluna, ben yoluma

su birden kabardı, buruldu ve geri çekildi
eşini bulmuş, alıp gitmişti sanki
gümüşsü daireler
kendi içlerinde
döndüler, döndüler ve bitkin düştüler
dalgalar yükseldiler ve yeniden
havuzun dibindeki zincirlere bağlandılar
gluk gluk gluk şılank şılank
gluk gluk gluk şılank şılank
suyun üstündeki birkaç hava kabarcığı
dönüp durdu karanlıkta

"Ali nerede?"
"bahçede"
"ne etmede?"
"erik dermede"
yukarı bahçenin eriğini
cesaretin varsa haydi bakalım bismillah!

KUŞ SADECE BİR KUŞTU

kuş, ne koku, ne güneş âh! dedi
bahar gelmiş
ve eşimi bulmaya gideceğim ben

kuş sofanın kenarından
uçtu, bir haber gibi uçtu ve gitti
kuş küçücüktü
kuş düşünmüyordu
kuş gazete okumuyordu
kuşun borcu yoktu
kuş insanları tanımıyordu

kuş havada
tehlike ışıklarının üstünde
bihaberliğin irtifasında uçuyordu
ve mavi anları
çılgınca deniyordu

kuş, âh, sadece bir kuştu

EY TAŞI TOPRAĞI ALTIN VATAN

fethettim
kaydettirdim kendimi
bir adla, bir kimliği süsledim
ve varlığım somutlandı bir numarayla
öyleyse yaşasın 678 sayılı, Tahran'ın 5 no'lu bölgesinde kayıtlı
sakini

her yönden içim rahat artık
anavatanın şefkatli kucağı
gurur dolu geçmişin emziği
medeniyetin ve kültürün ninnisi
ve yasanın çıngırağının şıkırtısı
âh
her yönden içim rahat artık

içime sığmayan sevinçle
pencerenin önüne gittim
ve tozan hayvan pisliklerinin
çöp ve idrar kokularının birbirine karıştığı havayı
içime çektim istekle
678 kere
ve 678 borç makbuzuna
678 iş dilekçesine yazdım:
Furuğ Ferruhzad

gül, bülbül ve şiir ülkesinde
yaşamak bir nimettir
hele ki
varlığın, yıllar yıllar sonra kabulleniliyorsa

öyle bir yer ki
perdenin aralığından ilk resmi bakışımla
678 şairi görüyorum
ki bu hokkabazlar, garip dilenci kılıklarıyla
vezin ve kafiye peşindedirler çöplükte
ve ilk resmi ayak sesimden ürküp
birdenbire kara bataklıklardan havalanan
iş olsun diye karga kılığına girmiş, rumuzlu 678 bülbül
uyuşuklukla, aylak aylak gündüzün kıyısına uçuyor
ve aldığım ilk resmi nefese
heybetli Plasko fabrikalarının mahsulü
678 kızıl gülün kokusu karışıyor

yaşamak bir nimettir, evet
hızlı kemankeş Şeyh Ebu Palyaço
ve dümbelekzadelerden tamburi, şarkı mırıldamcısı Şeyh'in
yurdunda
baldır, bacak, göğüs yıldızlarından ağır topların
ve sanat dergilerinin arka sayfalarının şehrinde
"aman canım bana ne, boş ver!" felsefesi müelliflerinin beşiği
zekâ olimpiyatları tahtırevanı, aman!
sesli, görüntülü, taşınabilir neye el atsan
sivri zekâ bir aceminin korna sesi geliyor
ve milletin seçkin fikir adamları
ekâbir sınıfında arz-ı endam ettiklerinde
göğüslerinde 678 elektrikli ızgara ile
ve iki bileklerinde 678 Navzer saat diziliyken
anlıyorlar ki
güçsüzlüğün nedeni, kesenin boşluğudur, cahillik değil

fethettim evet fethettim
şimdi bu fethin sevinciyle
aynanın önünde, iftiharla, 678 veresiye mumu yakıyorum
ve rafa zıplayıp çıkıyorum ve izninizle
hayatın yasal faydaları üzerine
iki çift kelam etmek istiyorum huzurunuzda
hayatımın yüksek binasının ilk kazmasını
kendi tepeme indiriyorum
coşkulu alkışlar eşliğinde
ben yaşıyorum evet bir zamanlar yaşayan Zayenderud* gibi
ve halkın tekelindeki bütün imkânları kullanacağım ben de

yarından itibaren
milli nimetlerle dolu şehrin sokaklarında
ve telgraf direklerinin akan gölgeleri arasında
gezip dolaşabilirim
ve gururla umumi helaların duvarına 678 defa
"yazı yazdım eşekler gülsün, diye"
yazabilirim

yarından itibaren
gayretli bir vatansever gibi
her çarşamba öğleden sonra toplumun
şevk ve heyecanla peşinden gittiği
yüce idealden bir hisseyi
kalbimde ve beynimde taşıyabilirim
o bin riyallik bin hevesperverden
buzdolabı, mobilya, perde masrafı
ya da 678 doğal oyun karşılığı sayılabilecek hisseyi alıp
bir gece 678 vatan evladına bağışlayabilirim

* Isfahan'a görkem katan büyük ırmağın adı. Günümüzde suları epeyce azalmış, kuruma raddesine gelmiştir. (ç. n.)

yarından itibaren
Haçik'in dükkânındaki zulada
birkaç gram birinci kalite halis maldan birkaç nefes çekip
birkaç kâse dalavereli pepsi cola içtikten sonra
ve birkaç ya hak ya hû ve vah vah ve hû hû savurduktan sonra
mütefekkir fazıllar ve münevver faziletliler
ve lay lay lom mektebi müdavimleri arasına resmen katılabilirim
ve 1678 Şems-i Tebrizi yılı dolaylarında
yoksul tezgâhlarda resmen basıma yollanacak olan
hayatımın büyük romanının ilk eskizlerini
678 orijinal, özel Oşno sigara paketinin iki yüzüne yazabilirim

yarından itibaren
kendimi 678 devre için kadife kaplı bir makamda
toplanma ve geleceği garantileme meclisine
ya da şükürler olsun meclisine
sarsılmaz bir güvenle
konuk edebilirim
zira ben
kültür-sanat-dalkavukluk dergilerinde ne var ne yok okurum
ve "doğru yazma" kaidesini bilirim
ben gözlerimi öyle yaratıcı bir kitle içinde açtım ki hayata
ekmekleri yoktu ama ufukları açıktı, geniş meydanları vardı
ve şimdiki coğrafi sınırları
kuzeyden yemyeşil Tir Meydam'na
güneyden kadim İdam Meydam'na*
ve izdihamın bol olduğu yerlerde Tophane Meydanı'na dek
ulaşmıştır.

* İdam Meydanı Kaçar hanedanı döneminden kalma Tahran'ın en önemli beş meydanından biri kabul edilir. Kaçarlar döneminde idamların, kırbaçlamaların yapıldığı bir meydandır. (ç. n.)

ve emniyet ve asayişin parlak göklerinin sığınağında
sabahtan akşama alçıdan yapılmış 678 güçlü kuvvetli, yapılı
678 melek eşliğinde
–hem de balçıktan yaratılmış melekler–
sükûn ve sükût projelerini tebliğ etmekle görevliler.
fethettim evet fethettim
öyleyse yaşasın 678 doğumlu Tahran'ın 5 no'lu bölgesinde kayıtlı
sakini
ki azim ve iradesi sayesinde
öyle yüksek makamlara erişmiştir ki
yerden 678 metre yükseklikteki
bir pencere pervazında karar kılmıştır
ve kendini
işte bu pencereden –merdivenlerden değil–
bir çılgın gibi anavatanın şefkatli kucağına
atma onuruna sahiptir
ve son vasiyeti şudur:
678 altın karşılığında
Üstad Abraham Sahba*
bir ağıt yaksın kendi hayatının ağıtı olmak üzere
hassstir uyağında

* Klasik tarzda şiir yazan İranlı şair. (ç. n.)

YENİDEN MERHABA DİYECEĞİM GÜNEŞE

yeniden merhaba diyeceğim güneşe
gövdemden akan ırmaklara
uzayıp giden düşüncelerime benzeyen bulutlara
bahçemde benimle birlikte kurak mevsimlerden geçen
akkavakların bâdireli büyümesine
gece tarlalarının kokusunu
bana armağan getiren
karga sürülerine
yaşlanmış halim olan ve
aynada yaşayan anneme
yinelenen şehvetimin
yanıp tutuşan derinliklerini
yemyeşil tanelerle doldurduğu
yeryüzüne
yeniden merhaba diyeceğim

geliyorum, geliyorum, geliyorum
yeraltı kokularının uzantısı saçlarımla
karanlığın kıvamlı tecrübesi gözlerimle
duvarın öte yanından kopardığım çalılarla
geliyorum, geliyorum, geliyorum
ve eşik aşkla doluyor
ve ben eşikte onlara, sevenlere
ve henüz orada
aşk dolu eşikte duran
küçük kıza
yeniden merhaba diyeceğim

BEN SENDEN ÖLÜRDÜM

ben senden ölürdüm
oysa sen
hayatımdın benim

sen, benimle giderdin
sen, şarkı söylerdin bende
bulvarları amaçsızca arşınlarken
sen benimle gelirdin
sen, şarkı söylerdin bende

sen kara ağaçlar arasından sevdalı serçeleri
sabahın penceresine çağırırdın
gecenin yeniden, yeniden başladığı,
sonlanmadığı zamanlarda sen
karaağaçlar arasından sevdalı serçeleri
sabahın penceresine çağırırdın

sokağımıza lambalarınla gelirdin sen
lambalarınla gelirdin
çocuklar gittiğinde
akasya salkımları uykuya daldığında
ve ben aynalarla baş başa kaldığımda
ışığınla gelirdin

ellerini bağışlardın
gözlerini bağışlardın
şefkatini bağışlardın
ben açken
hayatını bağışlardın
ışık gibi cömerttin

laleleri toplardın sen
ve saçlarımı yayardın
saçlarım çıplaklıktan ürperdiğinde
sen laleleri toplardın

sen yüzünü yaslardın
memelerimin ıstırabına
ben söyleyecek başka söz bulamadığımda
sen yüzünü yaslardın
memelerimin ıstırabına
ve dinlerdin
inleyerek akan kanımı
gözyaşlarıyla can veren aşkımı
sen dinlerdin
ama görmezdin beni.

YENİDEN DOĞUŞ

İbrahim Gülistan'a

tüm varlığım karanlık bir âyettir benim
seni
kendinde tekrarlayarak
yeşermenin ve çiçeklenmenin sonsuz gündoğumuna götürecek.

ben bu âyette senin için âh çektim, âh!
ben bu âyetle
ağaçla ve suyla ve ateşle birleştirdim seni

hayat belki
bir kadının her gün filesiyle geçtiği uzun bir caddedir
hayat belki
bir adamın kendini dala astığı iptir
hayat belki
okuldan dönen bir çocuktur
hayat belki
iki sevişme arası rehavetinde yakılan bir sigaradır
ya da
yoldan geçen birine
şapkasını kaldırarak anlamsız bir gülümseyişle
"günaydın" diyen adamın
şaşkınca karşıya geçişidir.

hayat, bakışlarımın
senin gözbebeklerinde
kendini paramparça ettiği
o tutuklu andır belki
ve bakışım kendisini,
aydınlığın ve karanlığın idrakiyle
karıştıracağım duygusu içindedir.

yalnızlık boyutlarındaki bir odada
tek aşklık kalbim,
kendi mutluluğunun yalın bahanelerine
saksıdaki çiçeklerin güzelce soluşuna
evimizin bahçesine senin diktiğin fidana
ve bir tek pencere için öten kanaryaların şarkısına
bakıyor.

âh!
bana düşen budur
bana düşen budur
bana düşen
bir perdenin asılışının benden aldığı gökyüzüdür
bana düşen terk edilmiş bir merdivenden inmek
ve yalnızlık içinde çürüyen bir şeye ulaşmaktır
bana düşen hatıralar bahçesinde hüzünle dolaşmaktır
ve "ellerini seviyorum"
diyen sesin kederinde ölmektir

ellerimi bahçeye dikiyorum
yeşereceğim biliyorum, biliyorum, biliyorum
ve kırlangıçlar mürekkepli parmaklarımın arasına
yumurtlayacaklar

küpeler takacağım kulaklarıma
kıpkırmızı kirazlardan
ve tırnaklarıma yıldız çiçeği yaprakları yapıştıracağım
çocukları bir zamanlar bana âşık
bir sokak var orada
aynı dağınık saçları, ince boyunları ve sıska bacaklarıyla o çocuklar,
bir gece rüzgârın alıp götürdüğü
o küçük kızın masum tebessümünü düşünüyorlar hâlâ

bir sokak var
kalbimin
çocukluğumun mahallelerinden çaldığı

zaman çizgisinde bir oylumun yolculuğu
ve bir oylumla gebe bırakmak zamanın kuru çizgisini
bir aynaya misafir gidip dönen
bilinçli imgenin oylumuyla

ve işte böyledir
biri ölür
ve geride kalır biri
hiçbir avcı
çukura dökülen sığ derede
inci avlayamaz

hüzünlü, küçük bir peri tanıyorum ben
okyanusta yaşayan
ve yüreğini ahşap neyinde
usul usul çalan
hüzünlü, küçük bir peri
geceleri bir buseyle ölen
gün ağarırken bir buseyle yeniden doğacak olan

İnanalım
Soğuk Mevsimin Başlangıcına

İman Beyaverim be Âgâz-e Fasl-e Serd, ilk baskı: 1974 (1352), Morvarid, Tahran
Çeviriye temel alınan baskı: 12. baskı, 1993 (1377), Morvarid, Tahran

İNANALIM SOĞUK MEVSİMİN BAŞLANGICINA

ve bu, benim
yalnız bir kadın
soğuk bir mevsimin başlangıcında
yeryüzünün kirlenmişliğini
ve gökyüzünün yalın, kederli umutsuzluğunu
ve bu beton ellerin güçsüzlüğünü
anlamanın eşiğinde

zaman geçti ve saat dört kez vurdu
dört kez
bugün aralığın yirmi biri
mevsimlerin sırrını biliyorum ben
ve anlıyorum anların dilini
kurtarıcı, uyumaktadır mezarında
ve toprak, bağrına basan toprak
dinginliğe işarettir.

zaman geçti ve saat dört kez vurdu
rüzgâr esiyor sokakta
rüzgâr esiyor sokakta
ve ben çiçeklerin döllenmesini düşünüyorum
cılız, kansız saplarıyla goncaları
ve bu veremli, yorgun zamanı
ve bir adam geçip gidiyor ıslak ağaçların yanından
damarlarının mavi şeritleri
boynunun iki yanından ölü yılanlar gibi yukarı asılıyor
ve perişan şakaklarında o kanlı kelimeyi tekrarlayıp duruyor:
— merhaba!
— merhaba!

ve ben çiçeklerin döllenmesini düşünüyorum
soğuk bir mevsimin başlangıcında
aynaların matem heyetinde
ve solmuş tecrübelere ağıt yakanlar meclisinde
ve sessizliğin bilgisiyle donanmış bu gurup vakti
yola koyulup giden
sabırlı
vakur
derbeder
o adama
nasıl dur emri verilebilir
ve o adama yaşamıyor olduğu
hiç yaşamamış olduğu
nasıl söylenebilir?
rüzgâr esiyor sokakta
inzivanın yalnız kargaları
miskinliğin yaşlı bahçelerinde dönüp duruyor
ve merdivenin yüksekliği
ne değersizdir

onlar bir kalbin bütün masumiyetini
masallar sarayına götürdüler beraberlerinde
ve artık
nasıl dans edebilir insan
ve çocukluğunun saçlarını
nasıl döker akan sulara
ve sonunda koparıp kokladığı elmayı
nasıl ezer ayaklarının altında

sevgili, ey biricik sevgili
ne çok kara bulut beklemekte güneşin şölenini.
gözle görülür bir çimenlikten
havalanan o kuş bir gün beliriverdi sanki
hayalin yeşil çizgilerinden doğmuştu.
ve pencerenin lekesiz belleğinde yanıp sönen o menevişli alev
sanki lambanın masum hayalinden başka bir şey değildi.

rüzgâr esiyor sokakta
bu yıkımın başlangıcıdır
ellerinin yıkıldığı gün de rüzgâr esiyordu
sevgili yıldızlar
sevgili sahte yıldızlar
gökyüzünde yalanlar uçuşmaya başladığında
sığınılabilir mi artık
başları yarılmış peygamberlerin surelerine
binlerce yıllık binlerce ölü gibi
birbirimize kavuştuğumuzda
güneş yargılayacak çürümüş cesetlerimizi

üşüyorum
üşüyorum ve sanki bir daha hiç ısınmayacağım
sevgili
ey biricik sevgili "o şarap ne kadar yıllanmış meğer"
bak burada
zaman ne ağır
ve balıklar nasıl da didikliyor etlerimi
neden beni hep deniz diplerinde tutuyorsun?

üşüyorum ve nefret ediyorum sedef küpelerden
üşüyorum ve biliyorum ki
bir yabani gelinciğin kızıl evhamlarından geriye
birkaç damla kandan başka
hiçbir şey kalmayacak

çizgileri bırakacağım
ve sayı saymayı da
ve sınırlı geometrik şekillerden
genişliğin duygudan alanlarına sığınacağım
ben çıplağım, çıplağım, çıplak
sevgi sözleri arasındaki sessizlikler gibi çıplak
ve bütün yaralarım aşktandır
aşktan, aşktan, aşktan...
ben bu başına buyruk adayı
okyanusun kasırgasından
ve yanardağ patlamalarından geçirdim
ve paramparça olmak, o parçalanamaz varlığın sırrıydı
ki en küçük zerresinden güneşler doğdu.

merhaba ey masum gece
merhaba ey bozkır kurtlarının gözlerini
güvenin kemikten oyuklarına dönüştüren gece.
ve senin ırmaklarının kıyısında söğüt ağaçlarının ruhları
baltaların merhametli ruhlarını kokluyor.
seslerin, sözlerin, düşüncelerin birbirinden farksız olduğu
bir dünyadan geliyorum ben
yılan yuvasına benzeyen
seni öperken
asılacağın urganı da kafalarında örmeye başlayan
insanların
ayak sesleriyle doludur bu dünya

merhaba ey masum gece
pencereyle görmek arasında
daima bir mesafe vardır
niçin bakmadım?
bir adam, ıslak ağaçların yanından geçip giderken
yaptığım gibi

niçin bakmadım?
sanki annem ağlamıştı o gece
acıya aktığım ve dölün can bulduğu o gece
akasya salkımlarının gelini olduğum o gece
Isfahan'ın, mavi çinilerin yankılarıyla çınladığı o gece
diğer yarım, can suyuma geri dönmüştü
ve ben aynada görüyordum onu
ayna gibi dupduruydu, aydınlıktı
ve ansızın seslendi bana
ve ben akasya salkımlarının gelini oldum

sanki annem ağlamıştı o gece
ne faydasız bir aydınlıktı kapalı pencereden sızan

niçin bakmadım?
bütün mutluluk anları biliyordu
ellerinin yıkılacağını
ve ben bakmadım
ta ki
saatin penceresi açılıp o hüzünlü kanarya dört kez ötene dek
dört kez
ve ben o küçük kadınla karşılaştım
gözleri boş Simurg yuvaları gibiydi
sanki yürürken kalçasının devinimlerinde
görkemli düşümün bekâretini de
kendisiyle birlikte
gecenin yatağına götürüyordu

yine tarayabilecek miyim saçlarımı rüzgârda
yine menekşe dikebilecek miyim bahçelere
ve sardunyaları
pencerenin ardındaki gökyüzüne dizebilecek miyim?
dans edebilecek miyim yine kadehler üzerinde
acaba yine kapının zili bir ses beklemeye sürükleyecek mi beni?
anneme dedim ki: "bitti artık!
hep düşündüğünden önce gerçekleşir olacak olan
gazeteye başsağlığı ilanı vermeliyiz"

boş insan
güvenle dolu boş insan
dişleri
çiğnemekle meşgulken bak nasıl da marş okuyor
ve gözleri
nasıl da yırtıyor uzun uzun bakarken
ve o nasıl geçip gidiyor ıslak ağaçların yanından
sabırlı
vakur
derbeder

saat dörtte
damarlarının mavi şeritleri
boynunun iki yanından ölü yılanlar gibi
yukarı asıldığında
ve perişan şakaklarında o kanlı kelimeyi tekrarlayıp duruyor:
— merhaba!
— merhaba!
sen
hiç kokladın mı
o dört mavi laleyi
zaman geçti
zaman geçti ve çıplak akasya dallarına düştü gece
pencere camlarının ardında kayıyor
geçip giden günden artakalanları
soğuk diliyle
içine çekiyor gece

ben nereden geliyorum
ben nereden geliyorum ki bunca
bulanmışım gecenin kokusuna?
mezarının toprağı henüz sıcaktır
o iki genç yeşil elin mezarından söz ediyorum
ne sevecendin sevgili, ey biricik sevgili
yalan söylerken ne sevecendin
ne sevecendin aynaların gözlerini kapatırken
ve avizeleri
gümüş saplarından koparıp
zalim karanlıkta aşk ovasına alıp götürürdün beni
susuzluk yangınının peşinden gelen
o başı dönmüş buğu, uykunun kırlarına çökerdi sonra.

ve o sahte yıldızlar
dönüp dururdu sonsuzluğun etrafında
neden sözü sesle dillendirdiler
bakışı neden görüşmenin evine misafir ettiler
neden okşayışı
zavallı bâkire saçların utancına sakladılar
sözcüklerle konuşan
ve bakışla okşayan
ve ürküntüsünden okşayışla sıyrılan,
bak burada
direkleri kaygıdan darağacında
can vermiştir.
ve hakikatin beş harfine benzeyen parmağının beş dalı
nasıl da iz bırakmıştır onun yanağında.

sessizlik nedir, nedir ey biricik sevgili?
sessizlik, söylenmemiş sözlerden başka nedir?
ben susuyorum ama serçelerin dili
doğanın şöleninde akıp giden cümlelerin hayat dilidir
serçelerin dili, yani bahar. yaprak. bahar.
serçelerin dili, yani meltem. koku. meltem.
serçelerin dili ölüyor fabrikalarda.

kimdir bu, sonsuzluk caddesinde
birlik ânına doğru yol alan
ve daimî saatini
matematiğin çıkarmalar, bölmeler mantığıyla kuran
kimdir bu, horoz ötüşlerini günün değişiminin başlangıcı değil
kahvaltı kokusunun başlangıcı bilen
kimdir bu, başında aşk tacı taşıyan
ve gelinlikler içinde çürüyen

işte bu yüzden güneş
umutsuz iki kutupta
aynı anda
ışımadı
sen mavi çinilerin çınlamalarından boşaldın.

ve ben öyle doluyum ki namaz kılıyorlar sesimin üstünde

mutlu ölüler
kederli ölüler
düşünceli, sessiz ölüler
iyi huylu, iyi yiyimli, iyi giyimli ölüler
belirlenmiş zamanların duraklarında
ve geçici aydınlıkların şüpheli ikliminde
ve beyhudeliğin çürük meyvelerini satın almanın şehveti
âh...
kavşaklarda kaza endişesi içinde kıvranan onca insan
ve bu dur düdükleri
ıslak ağaçların yanından geçip giden bir adamın
zamanın çarkları arasında ezilmesi
gerektiği, gerektiği, gerektiği bir anda...

ben nereden geliyorum?
anneme dedim ki: "bitti artık!
hep düşündüğünden önce gerçekleşir olacak olan
gazeteye başsağlığı ilanı vermeliyiz"
merhaba ey yalnızlığın garabeti
odayı sana bırakıyorum
çünkü karabulutlar daima
arınmanın yeni âyetlerinin peygamberleridir.
ve bir mumun şehadetinde
nurlu bir sır gizlidir
onu en iyi
uzayıp giden o en sonuncu alev bilir.

inanalım
soğuk mevsimin başlangıcına inanalım
inanalım düş bahçelerinin yıkıntılarına
işsiz, devrik oraklara
ve tutsak tohumlara
bak nasıl yağıyor kar...

belki gerçek, o iki genç eldi,
durmaksızın yağan kar altında gömülü
o iki genç el
ve gelecek yıl
bahar, pencerenin ardındaki gökyüzüyle yatağa girdiği vakit
o gökyüzünün teninde yeniden hayat bulduklarında
çiçeğe duracaklar
o yeşil saplı, narin fıskiyeler sevgili, ey biricik sevgili

inanalım soğuk mevsimin başlangıcına

SENDEN SONRA EY YEDİ YAŞ

ey yedi yaş
ey yola çıkmanın mucizevi ânı
senden sonra ne varsa yok olup gitti, cehalet ve çılgınlık içinde

senden sonra
kuşlarla
rüzgârla
aramızda
güçlü bir aydınlık ve zindelik bağı olan o pencere
kırıldı
kırıldı
kırıldı senden sonra o
su, su, sudan başka tek kelime etmeyen
topraktan bebek
suda boğuldu

senden sonra ağustosböceklerinin sesini öldürdük
ve alfabenin harflerinden yükselen zil sesine
ve silah fabrikalarından yükselen düdük seslerine bel bağladık

senden sonra oyun yerimiz olan
masaların altından
masaların ardına
masaların ardından
masaların üstüne ulaştık
ve masaların üstünde oynadık
ve yitirdik, senin rengini, ey yedi yaş

senden sonra biz ihanet ettik birbirimize
senden sonra biz bütün yadigârları
kurşunlarla ve saçılmış kan damlalarıyla sildik
sokak duvarlarının alçılanmış şakaklarından

senden sonra meydanlara yürüdük, bağırdık:
"yaşasın!"
"kahrolsun!"
ve meydanların hayhuyunda, uyanıklık edip şehre gelen
şarkıcıya, üç beş kuruş kazandırmak için, el çırptık
senden sonra birbirimizin katili olan bizler
aşkı yargıladık
ve öyle ki kalplerimiz
ceplerimizde endişeliyken
aşkın payını sorguladık

senden sonra biz, mezarlıklara yüz sürdük
ve ölüm, büyükannenin çarşafının altında nefes alıp veriyordu
ve ölüm, öyle güçlü bir ağaçtı ki
başlangıcın bu tarafındaki diriler
kederli dallarına adak çaputu bağlıyorlardı onun
ve sonun öbür tarafındaki ölüler
fosforlu köklerini kemiriyorlardı onun
ve ölüm, o kutsal türbenin üstüne oturmuştu
ansızın dört mavi lale beliriverdi
dört yanında

rüzgâr sesi geliyor
rüzgâr sesi geliyor ey yedi yaş

kalktım ve su içtim
ve ansızın hatırladım
körpe ekinlerin
çekirgelerin hücumundan nasıl korktuklarını
daha ne kadar ödenmeli
ne kadar ödenmeli daha
bu beton küpün tamamlanması için

yitirmemiz gereken ne varsa
yitirmişiz
ışıksız, yola düşmüşüz
ve ay, ay, o şefkatli kadın, oradaydı hep
ve çekirgelerin hücumundan korkan körpe ekinlerin üzerinde
kâğir bir damın ardında kalan çocukluk hatıralarına

ne kadar ödenmeli daha

PENCERE

bir pencere bakmak için
bir pencere duymak için
bir pencere kuyunun ağzına benzeyen
bitiminde yeryüzünün yüreğine ulaşılan
ve bu tekrarlanan mavi şefkatin enginliğine açılan
bir pencere ki
yalnızlığın küçük ellerini
iyiliksever yıldızların gece ihsanlarının kokusuyla
dolduran
ve güneş oradan
konuk edilebilir sardunyaların gurbetine
bir pencere yeter bana

oyuncak bebekler diyarından geliyorum ben
resimli bir kitaptaki bahçenin
kâğıt ağaçlarının gölgesinden
masumiyetin toprak yollarındaki
aşkın ve dostluğun kısır deneyimlerinin kurak mevsimlerinden
veremli okul sıralarında
alfabenin silik harflerinin büyüdüğü yıllardan
çocukların tahtaya "taş" sözcüğünü yazabildiği
ve telaşlı sığırcıkların, yıllanmış ağaçtan kanatlandıkları bir andan
etobur bitkilerin kökleri arasından geliyorum ben
ve zihnim henüz
bir defterde toplu iğneyle çarmıha gerilen
bir kelebeğin korkulu sesiyle dolu

güvenim, adaletin çürük ipiyle asıldığında
ve bütün şehirde
kalbimin lambalarını paramparça edip
aşkımın çocuksu gözlerini
yasanın kara mendiliyle bağladıklarında
arzumun kahır yüklü şakaklarından
kan fıskiyeleri patladığında
ve hayatım
duvardaki saatin tik taklarından ibaret hale geldiğinde
anladım, sevmem. sevmem. sevmem
çılgıncasına sevmem gerektiğini!

bir pencere yeter bana
bir pencere bilinç ve bakış ve sessizlik ânına açılan
şimdi ceviz fidanı
öyle boy atmıştır ki
genç yapraklarına duvarın ne olduğunu anlatabilir
aynaya sor
kurtarıcının adını.
ayaklarının altında titreyen yer
senden daha yalnız değil mi?
peygamberler yıkım çağrısıyla geldiler çağımıza
bu ardı ardına patlamalar
ve zehirli bulutlar
kutsal âyetlerin yankıları değil mi?
ey dost, ey kardeş, ey kandaş
aya vardığında
soykırım tarihini yaz çiçeklerin

düşler daima
kendi saflıklarının yücelerinden düşüp ölürler.
köhne anlamların mezarları üstünde biten
dört yapraklı yoncayı kokluyorum ben
saflığın ve bekleyişin kefeninde toprak olan o kadın gençliğim
miydi yoksa benim?
merakımın basamaklarından bir kez daha yukarı çıkarak
evin damında dolanıp duran o iyi tanrıya merhaba diyebilecek
miyim?

hissediyorum vakit geçti
hissediyorum "an"dır, tarihin yapraklarından benim payıma düşen.
hissediyorum, saçlarımla şu kederli yabancı
arasındaki masa, aldatıcı bir mesafeden ibarettir

bir şey söyle bana
sana yaşayan bir varlığın sevecenliğini bağışlayan biri
yaşıyor olmanın ne olduğunu anlamandan başka ne isteyebilir
senden

bir şey söyle bana
pencerenin sundurmasındayım
bir bağ var güneşle aramda

İÇİM ACIYOR BAHÇEYE

çiçekleri düşünmüyor kimse
balıkları düşünmüyor kimse
kimse
kalbi güneşin altında iltihaplanan
hafızası yeşil hatıralardan usul usul boşalan bahçenin
ölmekte olduğuna
inanmak istemiyor
ve bahçenin duygusu sanki soyut bir şeydir
çürümüştür kendi yalnızlığında

evimizin avlusu tenha
evimizin avlusu
bilinmez bir buluttan yağmur bekleyerek
esnemekte
ve boştur evimizin havuzu
tecrübesiz küçük yıldızlar
yere düşüyorlar ağaçların üstünden
balık yuvalarının rengi uçmuş pencerelerinin aralığından
öksürük sesleri geliyor geceleri
evimizin avlusu tenha

baba:
"benden geçti" diyor
"benden geçti
unumu eledim eleğimi astım"
ve odasında
sabahtan akşama
ya *Şehname* okuyor
ya *Nasihü't-Tevarih*
baba anneye diyor ki:
"kahrolsun balıklar da kuşlar da
ben öldükten sonra
bahçe olsa ne olmasa ne
emeklilik maaşım yeter bana"

annenin bütün hayatı
cehennem korkusu eşiğine serili bir seccadedir
anne her şeyde günahın ayak izlerini arıyor
ve bahçeye de bir bitkinin imansızlığının bulaştığına inanıyor
anne bütün gün dua ediyor
anne doğuştan günahkâr
ve bütün çiçeklere okuyup üflüyor
ve bütün balıklara okuyup üflüyor
anne zuhuru* bekliyor
ve gökten inecek lutfu

erkek kardeşim bahçeye kabristan diyor
erkek kardeşim otların karışıklığına gülüyor
ve suyun hastalıklı derisi altında
çürümüş parçacıklara dönüşen
balık ölülerini sayıyor
erkek kardeşim felsefeye bağımlı
bahçenin iyileşmesini, yok edilmesinde görüyor
düşünüyor erkek kardeşim
sarhoş olup sonra
duvara yumruğunu geçiriyor
çok dertli, çok yorgun, çok umutsuz olduğunu
anlatmaya çalışıyor
o umutsuzluğunu da
kimliği, takvimi, mendili, çakmağı, tükenmez kalemi gibi
çarşı pazar dolaştırıyor
ve umutsuzluğu
o kadar küçük ki her gece
meyhanenin kalabalığında kayboluveriyor

* Şiilerin kıyamet günü habercisi olarak gördükleri 12. İmam Mehdi'nin geri dönüşü. (ç. n.)

çiçeklerin dostu olan ve
anne ona vurduğunda
yüreğinin yalın sözcüklerini
çiçeklerin şefkatli, suskun kalabalığına götüren kız kardeşim
zaman zaman balık ailelerini
güneşe ve tatlıya davet ederdi
onun evi şehrin öteki ucunda
o naylon evinde
kırmızı naylon balıklarıyla
eşinin naylondan aşkının sığınağında
ve naylon elma ağaçlarının dalları altında
naylon şarkılar söylüyor
ve sahici çocuklar doğuruyor
ne zaman bizi ziyarete gelse
eteğinin ucuna bahçenin fakirliği bulaştığında
kolonyayla yıkanıyor
ne zaman bizi ziyarete gelse
gebe

evimizin avlusu tenha
evimizin avlusu tenha
bütün gün kapının ardından parçalanma sesleri geliyor
ve patlama sesleri
komşularımız bahçelerinin her köşesine
çiçek yerine
şarapnel ve makineli tüfek dikiyor
komşularımız fayans havuzlarının üstünü kapatıyorlar
ve fayans havuzlar istemeye istemeye
gizli barut ambarına dönüşüyor
ve mahallemizin çocukları okul çantalarına
küçük bombalar dolduruyor
evimizin avlusu şaşkın

yüreğini yitirmiş bu zamandan korkuyorum ben
bunca elin boşunalığını düşünmekten
bunca yüzün yabancılaşmasından
korkuyorum
geometri dersini delicesine seven bir öğrenci kadar
yalnızım
ve bahçe hastaneye kaldırılabilir sanıyorum.

sanıyorum...
sanıyorum...
sanıyorum...
ve bahçenin kalbi güneşin altında iltihaplanmakta
hafızası yeşil hatıralardan usul usul boşalmakta.

HİÇ KİMSEYE BENZEMEYEN KİMSE

düşümde birinin geldiğini gördüm
ben bir kızıl yıldızın düşünü gördüm
ve gözüm seğirip duruyor
ve ayakkabılarım çiftleşip duruyor
ve kör olayım
yalanım varsa
ben o kızıl yıldızın düşünü
daha uykuya dalmamışken gördüm

biri geliyor
biri geliyor
başka biri
daha iyi biri
hiç kimselere benzemeyen
baba gibi değil
Ensi gibi değil
Yahya gibi değil
anne gibi değil
olması gereken kimse gibi
ve boyu mimarın evinin ağaçlarından daha uzun
ve yüzü İmam Zaman'ın* yüzünden daha nurlu
ve gidip polis üniforması giyen Seyyid Cevad'ın kardeşinden de korkmayan
evimizin bütün odalarının sahibi Seyyid Cevad'dan da korkmayan biri

* Şiilerin kıyamet günü habercisi olarak geri döneceğine inandıkları kayıp imam, Mehdi. (ç. n.)

ve adı annemin
namazın başında ve sonunda söylediği gibi
"ya kâziyü'l-kuzat"
"ya hâcet'ül-hâcat"
olan
ve o,
üçüncü sınıf kitaplarındaki bütün zor sözcükleri
gözü kapalı okuyabilir
ve hatta
bini
hiç eksiksiz yirmi milyondan çıkarabilir
ve Seyyid Cevad'ın dükkânından ne gerekiyorsa
veresiye alabilir
ve o
seher vakti yeşili gibi yeşil
"Allah" ışığının
Miftahiyan Camii'nin göğünde
yeniden parlaması için
uğraşabilir
âh...
aydınlık ne güzeldir
aydınlık ne güzeldir
ve ben ne çok istiyorum
Yahya'nın bir el arabası olsun
ve bir de lüks lambası
ve ben ne çok istiyorum
Yahya'nın el arabasında kavunlar, karpuzlar arasında oturmayı
ve Muhammadiye Meydanı'nın etrafında dönmeyi
âh...
meydanın etrafında dönmek ne güzeldir
damda uyumak ne güzeldir
Millet Bahçesi'ne gitmek ne güzeldir
pepsinin tadı ne güzeldir
ve ben güzel şeyleri ne çok severim
ve ne çok istiyorum
Seyyid Cevad'ın kızının saçını çekmeyi

neden caddelerde yitecek kadar küçüğüm ben
ve caddelerde yitecek kadar küçük olmayan babam neden
düşüme girenin gelişini çabuklaştırmak için bir şey yapmıyor
ve bahçelerinin toprağı kandan
ve havuzlarının suyu kanlı
ve ayaklarının altı kanlı
mezbaha mahallesi halkı
neden hiçbir şey yapmıyor
neden hiçbir şey yapmıyor

kış güneşi ne tembel
dama çıkan merdivenleri süpürdüm
pencerelerin camlarım sildim
baba neden
yalnız uyurken düş görmeli?

dama çıkan merdivenleri süpürdüm
pencerelerin camlarını sildim

biri geliyor
biri geliyor
gönlüyle bizi çağıran
soluğuyla bizi çağıran
sesiyle bizi çağıran
biri ki önlenemez gelişi
ve kelepçelenip zindana atılamaz
biri ki
Yahya'nın ulu ağaçlarının altında
çocuk yapmıştır
ve günbegün
büyüyor, büyüyor
biri ki
yağmurdan, şırıl şırıl yağmur sesinden
kaktüs fısıltıları arasından
donanma gecesinde
tophane göğünden
geliyor

ve sofrayı kuruyor
ve ekmeği bölüştürüyor
ve pepsiyi bölüştürüyor
ve Millet Bahçesi'ni bölüştürüyor
ve lastik çizmeleri bölüştürüyor
ve boğmaca şurubunu bölüştürüyor
ve okula kayıt gününü bölüştürüyor
ve hastane sıra numaralarını bölüştürüyor
ve Ferdin'in* filmlerini bölüştürüyor
Seyyid Cevad'ın kızının ağaçlarını bölüştürüyor
ve elde kalmış ne varsa bölüştürüyor
ve bizim payımıza düşeni de veriyor
düş görmüşüm ben

* Muhammed Ali Ferdin: 1931-2000 yılları arasında yaşamış, İran sinemasının jönleri arasında yer alan ünlü oyuncu. (ç. n.)

YALNIZ SESTİR KALAN

niçin durayım niçin?
kuşlar, mavilikleri bulmaya gitmişler
ufuk dikeydir
ufuk dikeydir ve hareketse fıskiye gibi
ve görüş alanında dönmektedir
ışıktan yıldızlar

yeryüzü tekrarlanıyor yüksekte
ve göksel kuyular
bağlantı tünellerine dönüyor
ve gün geniştir
gazete kurdunun dar hayal gücüne sığmaz

niçin durayım, niçin?
hayatın kılcal damarları arasından geçiyor yol
ayın rahminin çevre koşulları
öldürecek kusurlu hücreleri
ve şafak söktükten sonraki kimyasal atmosferde
yalnız sestir
zaman zerrelerince soğurulacak olan

niçin durayım
bataklık ne olabilir
bataklık, kokuşmaya yol açan haşerelerin
yumurtalarını bıraktıkları yerden başka ne olabilir?
morgun düşüncelerini cesetler kayda geçirirler
alçak, karanlıkta saklar mertlikten yana nasipsizliğini
ve hamamböceği... âh
hamamböceği konuşur oldu.
niçin durayım?
kurşun harflerin işbirliğinin faydası yok
kurşun harflerin işbirliği
küçük düşünceleri kurtaramayacak
ağaçların soyundanım ben
bayatlamış havayı solumak hüzünlendiriyor beni
ölü bir kuş, uçmayı hatırlamamı öğütledi bana

tüm güçlerin sonu bağlanmaktır, bağlanmak
güneşin aydınlık özüne
ve dökülmektir ışığın bilincine.
doğaldır
yeldeğirmenlerinin çürümesi
niçin durayım?
ben, olgunlaşmamış buğday başaklarım
memelerime yaklaştırıp
emziriyorum

ses, ses, yalnız ses
berrak suyun akmayı isteyen sesi
yıldız ışığının dökülme sesi
toprağın dişi çeperine
anlam dölünün tutunma sesi
ve ortak aşk belleğinin genişlemesi
ses, ses, ses, yalnız sestir kalan

cüceler ülkesinde
ölçüm değerleri
hep sıfır çizgisine göç etmiştir
niçin durayım?
dört elemente itaat ediyorum
ve kalbimin yasalarını düzenlemek
körlerin yerel yönetimlerinin işi değil.

hayvanın cinsel organındaki
vahşi, uzun ulumadan bana ne!
bana ne etin boşluğunda kurtçuğun sefil kımıldanışından!
çiçeklerin kanlı soyu mecbur etmiştir beni yaşamaya
çiçeklerin kanlı soyunu bilir misiniz?

KUŞ ÖLÜMLÜDÜR

içim sıkılıyor
içim sıkılıyor
avluya çıkıyorum ve parmaklarımı
gecenin gergin teninde gezdiriyorum

hiç ışık yok
hiç ışık yok

kimse güneşle tanıştırmayacak beni
kimse serçelerin şölenine
götürmeyecek beni
uçmayı anımsa
kuş ölümlüdür.

Furuğ'a Ağıtlar

MERSİYE

seni arayarak
ağlıyorum dağların dergâhında
denizin ve çimenlerin eşiğinde

seni arayarak
ağlıyorum rüzgâr geçitlerinde
mevsimlerin kavşağında
bir pencerenin kırık çerçevesinde
bulutlu gökyüzüne
eski bir çerçeve alıyorum
.....
senin suretini bekleyerek

bu boş defterin
ne zamana dek
ne zamana dek
çevrilip duracak sayfaları?

rüzgâr akımını kabullenmek
ve aşkı
ki ölümün kız kardeşidir
ve ölümsüzlük,
sırrını
seninle ortaya koydu

sonra bir hazineye döndün
gereksinim duyulan ve özenilen
o, öyle bir hazinedir
ki onu ele geçirmek, toprakları, ülkeleri ele geçirmek gibidir
öylesine
makbuldür

adın, gökyüzünün alnından geçen gündoğumudur
kutlu olsun adın!
ve biz öylece
dönüp duruyoruz
gecenin, gündüzün ve hâlâ'nın etrafında

AHMED ŞAMLU

BİR ÇİY TANESİ VE ÂH...

ey bahçenin unutuş çiçekleri
ölüm bizim ıssız bahçemizden geçiyor, elinde orağıyla
ve bir gülüşe benzeyen çiçeği
alıp götürüyor bizden

yolun, ayağa düğümlenmesinin
rüzgârın, mis kokulu nefesiyle göğüste tıkanıp kalmasının
suyun, berrak gözlerden gözyaşı olup akmasının
kardelen çiçeğinin cesaretini yitirmesinin nedeni
buydu, evet.

bir günde ölür
aydınlık evet.
bir çiy tanesi her şeyle canlanıyordu âh...
yıldızların birbirleriyle fısıldaştıklarını gördüm
bulutlar telaşla
bir tahtırevan götürüyorlardı karanlıkta
ve dumana, aleve benzeyen dualar
gökyüzüne yükseliyordu yeryüzünün kuytularından

dünyanın sırtından, okşayan elini çekiyordu bir şair
zincirini koparıyordu kötülük.

"günah"ın âsi ve güzel kızı
sabır taşıyla bir başına kaldı:
gelmeyecek o
"gelmeyecek o" bir şarkıdır şimdi.
ki çöllerde yankılanacak
"gelmeyecek o"
yalnızlık kokusu var onda.

baharın sevinçli kervanına yoldaş olup
şehrin çıkış kapısına varmıştır şimdi o

gelmeyecek o
ve bir şemsiye açmıştır üstümüze onun hatırası bu mecliste
onu zihnimden silebilecek bir bâde yok
bu en kızıl gülün dağlayan acısı, feryat

bu siste bir çocuk
saçlarına bir taç takmak için çiçeklerden
rengârenk bir kelebeği almak için keder ormanından
yola düşmüştür yabana doğru
hangi sözle hangi masalla kandırabilir
nasıl çekip getirebiliriz şehrimize onu.

boş bir beşiğin başında ne abestir
bundan böyle ninni
ağırdır onun uykusu
ve siz ey ortalığı vâveylaya veren kuşlar, özgürsünüz.

şiir, ay ışığıyla aydınlanan pencerede
ağlamaya başladı ve garip, mahzun oturdu.

SİYAVUŞ KİSRAÎ

YAZIK OLDU SANA EY FURUĞ

ona yazık değil
hayır ona yazık değil
bana yazık ve kalanlara
ve onun ardından iç yakan methiyeler okuyanlara
hararet ve aşktı o
âh ve inleyişti o
acı ve kahırdı o
bu harabedeki
en değerli hazineydi o
iç yakan bir azaptı, toprağın üstünde yaşadı
bilinmeyen bir hazineydi, toprağın altına gitti.
o,
ışıktı, sonsuz bir aydınlıktı
alev alev
kadınların coşkusundan ve temennisindendi
ama:
öyle bir kadındı ki o gönlünden geçeni söyleyen ve yapan
ve erkek geçinenlerden uygunsuz sözler işiten
keşke
ondaki cesaretten bir parça da bizim erkeklerimizde olaydı
ya da
onun dert dağından bir zerreyi çekebilseydi bizim gamsızlar
illallah, görünüşte görkemli "fahişe"lerden
bozgunculuk ve utanç dağından
gösteriş yapmak için
kötü oldular Furuğ'larıyla
savaşın
kör baykuşu gibi
o, kendi ruhunun ve gönlünün eşiğinden başka bir dergâha
yüz sürmedi
yahut büyüklük, güç, görkem, ışıltı
değersizdi onun gözünde
o,
bahtsız halkın kara evinden başka
bir yere ayak basmadı, gözünün ucuyla bakmadı saraylara

ya da
okşayan, şefkatli elini
yaralı gönüllerden başka yere koymadı
onun
yaşamı kendi hayrına değildi
ölümü de zararına olmadı kimsenin
ne acı
ne yazık
ne kahredici
kara bulutlar örttü
onun sevgi ışığını
ey yaşamın ve ölümün kahramanı
benim adım Kahraman sense vücut bulmuş halisin kahramanlığın
keşke
benim keder, eziyet ve acıyla dolu ömrüm son bulsaydı
senin mutlu yaşamın yerine
ben,
yorgunum hüzün yüklü yaşamımdan
ama
sen henüz şevkle, coşkuyla doluydun
lakin,
ne yazık ne acı ki
ölüm celladı seçiminde
gafil, gaddar ve kördü
bir ok
ölümün yayından çıktı ve saplanıp kaldı.
düşünür, şanlı şöhretli, aydın
söz ustası
ki devran ana hiç mi hiç
yetiştirmedi onun gibisini
gerçi
devam etse de dünyanın hayatı
o,
ülke kadınlarının övüncüdür
özgür bir aslan kadındı o
ama
para pul, mevki makam peşinde değildi ki

yerlere eğilsin namerdin önünde
gitti o... ve gitti... ve gitti
o var... ve var... ve var
takati kalmamıştı nefes alıp vermeye
sonunda
parçalandı kafes
yazık oldu sana ey furuğ
ey halkının dostu
ey yalanın düşmanı
öldün
ama doğrusu
senin ölümün, hayatındı
evet,
sen halkının kalbinde yaşıyorsun
zira gerçek ölüm, utancın kölesi olmaktır
zira
gerçek ölüm
utancın kölesi
olmaktır.

YEZDANBAHŞ KAHRAMAN

Rüzgâr Bizi Götürecek Makbule Aras Eivazi'nin Farsça aslından çevirisiyle, Furuğ'un *Tutsak* (1952), *Duvar* (1956), *İsyan* (1957), *Yeniden Doğuş* (1963), *İnanalım Soğuk Mevsimin Başlangıcına* (1974) adlı beş şiir kitabını bir araya getiriyor.

Rüzgârın bizi götürdüğü yerde sadece sesin kalıcı olacağına inandığı için şiir yazan, şiir yazmasa yaşayamayacağına inanan modern İran şiirinin öncülerinden Furuğ Ferruhzad "ağaçların soyundanım ben" diyordu: *ben çıplağım, çıplağım, çıplak / sevgi sözleri arasındaki sessizlikler gibi çıplak / ve bütün yaralarım aşktandır / aşktan, aşktan, aşktan...*

"Rüzgâr Bizi Götürecek" şiiri aynı zamanda, İranlı ünlü yönetmen Abbas Kiarostami'nin bir filmine adını vermiş ve esin kaynağı olmuştu:
kulak ver / duyuyor musun esişini karanlığın / ben yapayalnız, bu mutluluğu seyrediyorum

Trajik bir trafik kazasıyla dünyadan ayrıldığında henüz otuz iki yaşındaydı. Mücadelesiyle İran toplumuna örnek olmuş, yazdığı şiirle yaşadığı zamanın ötesinde, öncü bir kadın olan Furuğ'un kendi tabiatıyla bütünleşen, sahteliklerden arınmış, devrimci şiirini bugün insani duyarlılıktan ve lirizmden ödün vermeyen bir yaşama uğraşı niteliğiyle okumak mümkün:

tüm güçlerin sonu bağlanmaktır, bağlanmak
güneşin aydınlık özüne
ve dökülmektir ışığın bilincine.

ISBN 978-975-08-4468-3
26 TL
9 789750 844683
KDV'den muaf

"ölü bir kuş uçmayı hatırlamamı öğütledi bana"

Ayazda güneşli, güneş altında ayazlı bir büyük şiir:
Furuğ Ferruhzad.